

Poliisihallituksen lausuntopyyntö uudesta putkamääräyksestä

1 Uusi putkamääräys

Poliisihallitus valmistelee uutta määräystä poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta ja putkakuolemien ennalta estämisestä. Uudella määräyksellä korvataan poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettu ohje (2020/2013/5490, 1.4.2014) ja vapautensa menettäneen kuoleman johdosta tehtävistä ilmoituksista, tutkinnasta ja tilastoinnista annettu ohje (POL-2018-53680, 21.12.2018).

Uusi putkamääräys sisältää tarkemmat määräykset ja ohjeet poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta. Se tarkoittaa poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain (841/2006) ja sen nojalla annettujen säädösten soveltamista. Määräyksessä käsitellään muun muassa vartioimistehtäviin liittyviä prosesseja, vapautensa menettäneen valvontaa, terveydenhuoltoa, kirjaamisia ja putkakuoleman syyn selvittämistä.

2 Lausuntopyyntö

Poliisihallitus pyytää uudesta putkamääräyksestä lausuntoja niin poliisiyksiköiltä kuin sidosryhmiltäkin. Lausuntoja pyydetään myös kahdesta liitteestä.

Poliisihallitus pyytää poliisiyksiköitä, sisäministeriötä, Rajavartiolaitosta, Tullia ja Puolustusvoimia lausumaan määräysluonnoksesta ja lausuntopyyntöön sisältyvistä liitteistä kokonaisuudessaan. Poliisiyksiköitä pyydetään ottamaan erityisesti kantaa

- 1) poliisivankilan hallintoon ja johtamisjärjestelmään
- 2) vapautensa menettäneen valvontaan
- 3) terveydenhuollon järjestämiseen ja siihen liittyvään yhteistyöhön terveydenhuollon viranomaisen kanssa
- 4) putkakuolemien selvittämiseen
- 5) taloudellisiin ja toiminnallisiin vaikutuksiin.

Poliisihallitus pyytää

- hyvinvointialueita, Helsingin kaupunkia, Terveiden ja hyvinvoinnin laitosta sekä Sosi-
aali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoa lausumaan määräysluonnoksen tervey-
denhuoltoa koskevista luvuista 10 ja 12.4, sairauksien ja vammojen toteamista koske-
vasta liitteestä sekä putkakuolemien ennalta estämistä koskevista luvuista 6.1, 7.5 ja
12.3
- hyvinvointialueita ja Helsingin kaupunkia lausumaan matkakustannusten korvaamista
koskevasta luvusta 14.2
- Syyttäjälaitosta lausumaan määräysluonnoksen luvusta 17 ja tutkintajärjestelyjä kos-
kevasta liitteestä
- Ruokavirastoa lausumaan määräysluonnoksen luvusta 9.3, joka koskee vapautensa
menettäneiden ruokahuoltoa.

3 Lausuntojen toimittaminen ja määräaika

Poliisiyksiköt voivat toimittaa lausuntonsa suoraan asiankäsittelyjärjestelmään asialle
POL-2024-110340 lausuntoja varten laaditulle toimenpiteelle. Vaihtoehtoisesti lausunnot
voi toimittaa Poliisihallituksen kirjaamoon sähköpostitse
(kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi).

Poliisihallitus pyytää muita viranomaisia toimittamaan lausuntonsa sähköpostitse Poliisi-
hallituksen kirjaamoon. Sähköpostiviestissä on mainittava lausuntopyynnön asianumero
POL-2024-110340.

Lausunnot tulee toimittaa Poliisihallitukselle viimeistään perjantaina 6.6.2025 kello 16.15
mennessä.

4 Lisätiedot

Lisätietoja lausuntopyynnöstä ja Poliisihallituksen uudesta putkamääräyksestä antaa po-
liisitarkastaja Konsta Arvelin (konsta.arvelin@poliisi.fi).

Poliisijohtajan sijaisena

Vesa Pihajoki, poliisiylitarkastaja

Konsta Arvelin, poliisitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 02.05.2025 klo 10:32. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Luonnos uudeksi putkamääräykseksi
Liite putkakuolemiin liittyvistä tutkintajärjestelyistä
Liite sairauksien ja vammojen toteamisesta

Jakelu

Poliisilaitokset
Keskusrikospoliisi
Poliisiammattikorkeakoulu

Syyttäjälaitos

Rajavartiolaitos
Tulli
Puolustusvoimat

Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Kainuun hyvinvointialue
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Kymenlaakson hyvinvointialue
Lapin hyvinvointialue
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue

02.05.2025

Asiakirja: ID-25308762

Asia: POL-2024-110340

Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Satakunnan hyvinvointialue
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Helsingin kaupunki

Ruokavirasto
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviranomainen Valvira

Sisäministeriö

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi

Voimassaoloaika

1.7.2025 - 30.6.2030

Säädöspäätös

Laki poliisin hallinnosta (110/1992) 4 §

Muuttaa/Kumoaa

2020/2013/5490, 1.4.2014, Poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta

POL-2017-41566, 24.11.2017, Poliisin

säilytystoiminnassa huomioitavia asioita

Kohderyhmät

Poliisi

Poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelu sekä putkakuolemien ennalta estäminen ja selvittäminen

Sisällys

1 Määräyksen soveltamisala ja tarkoitus	7
2 Määritelmät	7
3 Sovellettava lainsäädäntö	9
4 Putkaperiaatteet	9
5 Poliisivankilan hallinto	11
5.1 Säilytystilan johtaja ja säilytystilan esimies	11
5.2 Vartioimistehtäviä hoitava virkamies	11
5.3 Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen voimakeinojen käyttö	12
5.4 Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen ampuma-aseen käyttö	13
5.5 Muu henkilöstö ja eriyttämisperiaate	13
5.6 Poliisivankilan järjestyssääntö	14
6 Vapautensa menettäneen kuljettaminen	15
6.1 Turvallisuustarkastus ja vapautensa menettäneen tarkastaminen	15
6.2 Kuljetusvälineet	15
6.3 Vapautensa menettäneen valvonta kuljetuksen aikana	16
6.4 Kuljetuksen suorittaminen	16
7 Vapautensa menettäneen ottaminen poliisivankilaan	17

7.1 Kiinnioton tai muun vapautteen kohdistuvan toimenpiteen arviointi	17
7.2 Ulkomaalaisen säilöön ottamisen arviointi	17
7.3 Suomalaisen tai ulkomaalaisen sotilaan kiinniotto	18
7.4 Vapaudenmenetyksen kirjaaminen	19
7.5 Tulotarkastus	20
7.5.1 Tulotarkastuksen tekeminen ja siinä selvitettävät asiat	20
7.5.2 Henkilöllisyyden selvittäminen ja rekisteröinti	20
7.5.3 Omaisuuden tarkastaminen ja rekisteröinti	21
7.5.4 Vammojen ja sairauksien selvittäminen ja niiden rekisteröinti	21
7.5.5 Lääkityksen selvittäminen ja rekisteröinti	22
7.5.6 Muut selvitykset	22
7.5.7 Päihtymyksen selvittäminen ja rekisteröinti	22
7.6 Sijoittaminen poliisivankilassa	23
7.7 Toiseen poliisivankilaan siirtäminen	23
7.8 Ilmoitukset	24
7.8.1 Ilmoitukset vapautensa menettäneelle	24
7.8.2 Ilmoitukset vapaudenmenetyksestä	25
7.8.3 Ilmoitusten varmistaminen	28
7.8.4 Ilmoitukset muille viranomaisille	28
7.8.5 Ilmoitukset ulkomaalaisesta vapautensa menettäneestä	29
7.8.6 Asiakirjan kääntäminen ja tulkitseminen	31
7.8.7 Ilmoitus siirtämisestä	31
8 Vapautensa menettäneen omaisuus	32
8.1 Omaisuuden haltuunotto	32
8.2 Omaisuuden käsittely ja säilyttäminen	32
8.3 Vapautensa menettäneelle annettava omaisuus	33
8.4 Varojen käyttö	34
8.5 Omaisuuden palauttaminen	35
8.6 Löytötavarat	35
9 Perushuolto	35
9.1 Perushuollon toteuttaminen	35
9.2 Vaatetus	36
9.3 Ruokahuolto	36
9.4 Ulkoilu	38

9.5 Henkilökohtainen hygienia	38
9.6 Tupakointi	38
9.7 Kirjallisuus ja tiedotusvälineiden seuranta	39
9.8 Lepo.....	39
10 Terveystenhoito	40
10.1 Ensiapuvalmius	40
10.2 Terveystenhoiton järjestäminen.....	40
10.3 Terveystenhoiton toteuttaminen	41
10.4 Yhteistoimintasuunnitelma terveystenhoiton toteuttamiseksi	42
10.5 Vapautensa menettäneen lääkehoito	42
10.5.1 Lääkehoitokoulutus.....	42
10.5.2 Lääkehoitosuunnitelma.....	43
10.5.3 Lääkehoidon toteuttaminen.....	44
10.5.4 Lääkkeiden hankkiminen, säilyttäminen ja hävittäminen	45
10.5.5 Lääkehoidon dokumentointi	45
10.5.6 Lääkehoidon vaikutusten arviointi	45
10.6 Terveystilaa koskevien tietojen käsittely.....	46
10.7 Terveystenhoiton kustannukset.....	46
10.8 Tietojen antaminen mielentilatutkimusta suorittavalle yksikölle.....	47
11 Tapaamiset ja yhteydenpito.....	47
11.1 Oikeus yhteydenpitoon.....	47
11.2 Postilähetysten tarkastaminen.....	47
11.3 Viestin lukeminen.....	48
11.4 Kirjeenvaihto asiamiehen kanssa	49
11.5 Kirjeen tai postilähetysten pidättäminen	49
11.6 Puhelimen ja muiden sähköisten viestintä- ja tallennelaitteiden käyttö	49
11.7 Puhelun kuunteleminen.....	50
11.8 Tapaamiset	51
11.8.1 Vapautensa menettäneen tapaamisoikeus	51
11.8.2 Tapaamiskirjanpito.....	52
11.8.3 Valvottu tapaaminen	52
11.8.4 Valvomaton tapaaminen	52
11.8.5 Tapaamisen keskeyttäminen	53
11.8.6 Tapaamisen epääminen	53

11.8.7 Erityisvalvottu tapaaminen	54
11.8.8 Tapaamiskielto	54
11.8.9 Esineiden vastaanottaminen tapaamisten yhteydessä	55
11.8.10 Yksityiset keskustelut	56
11.8.11 Poistumislupa ja siitä ilmoittaminen	56
12 Järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen	57
12.1 Vapautensa menettäneen käytös	57
12.2 Vapautensa menettäneen vartiointi	57
12.3 Valvonta	57
12.3.1 Valvonnan yleisperiaatteet	57
12.3.2 Vapautensa menettäneen valvonta	58
12.3.3 Tekninen valvonta	59
12.3.4 Erityistarkastus	59
12.3.5 Vapautensa menettäneen turvatarkastus	60
12.3.6 Vapautensa menettäneen henkilöntarkastus	61
12.3.7 Putkatutkan käyttäminen	62
12.3.8 Mobiilikuvaamisjärjestelmän käyttäminen	63
12.4 Turvaamistoimenpiteet	63
12.4.1 Sitominen	63
12.4.2 Tarkkailu	63
12.4.3 Eristämistarkkailu	65
12.5 Muun henkilön tarkastaminen	66
12.5.1 Muun henkilön pääsy poliisivankilaan	66
12.5.2 Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian henkilöstön tai muun valvontaviranomaisen henkilöstön pääsy poliisivankilaan	67
12.5.3 Muun henkilön ja tapaajan turvatarkastus poliisivankilassa tai sen alueella	67
12.5.4 Tapaajan henkilöntarkastus	68
12.5.5 Tapaajalta tai muulta henkilöltä haltuun otetun omaisuuden käsittely	69
12.6 Päihitteettömyyden valvonta	69
12.7 Menettely verinäytteen ottamisessa	70
12.7.1 Verinäytepäättöksen laatiminen	70
12.7.2 Verinäytepäättöksen kirjaaminen ja päättöksen tiedot	70
12.7.3 Verinäytepäättöksen tiedoksianto	70
12.7.4 Verinäytteen ottaminen	71

12.7.5 Verinäytepöytäkirjan laatiminen	71
12.7.6 Verinäytepöytäkirjaan tallennettavat tiedot.....	71
12.7.7 Verinäytepöytäkirjan tiedoksianto	71
12.8 Poliisivankilan siisteys ja puhtaus.....	72
13 Tutkintavankeja koskevat erityissäännökset	72
13.1 Tutkintavangin kuuleminen.....	72
13.2 Läsnäolo muussa viranomaisessa tai tuomioistuimessa.....	72
13.3 Tutkintavangin lyhytaikainen siirtäminen	72
13.4 Kirjeenvaihto, puhelut ja muu yhteydenpito	73
13.4.1 Viestin lukeminen	73
13.4.2 Kirjeen tai postilähetyksen pidättäminen	73
13.4.3 Puhelun kuunteleminen	74
13.5 Tapaamiset	74
13.5.1 Asiamiehen tapaaminen	74
13.5.2 Tapaamislupa	75
13.5.3 Yhteydenpito videoyhteyden välityksellä.....	75
13.5.4 Tapaamisen keskeyttäminen	76
13.5.5 Tapaamisen peruuttaminen	76
13.6 Matkakustannusten korvaaminen tutkintavankeuden päättyessä	76
14 Vapaudenmenetyksen päättymisen poliisivankilassa.....	76
14.1 Vapautumiseen liittyvät toimenpiteet	76
14.2 Matkakustannusten korvaaminen.....	76
14.3 Passitukseen liittyvät toimenpiteet.....	77
14.4 Vapautumisesta ilmoittaminen.....	77
15 Putkapäätöksestä tehdyn oikaisuvaatimuksen tutkiminen.....	77
15.1 Muutoksenhaku putkapäätökseen.....	77
15.2 Oikaisuvaatimusaika	78
15.3 Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö.....	78
15.4 Oikaisuvaatimuksen täydentäminen	78
15.5 Oikaisuvaatimuksen käsittely	79
15.6 Oikaisuvaatimuksen ratkaiseminen	80
15.7 Oikaisuvaatimus päätöksen antaminen tiedoksi	80
16 Säilöön otetun ulkomaalaisen muutoksenhakuoikeus	80
17 Putkakuolemien selvittäminen ja analysointi	81

17.1 Putkakuoleman toteaminen	81
17.2 Putkakuolemasta ilmoittaminen	81
17.3 Putkakuolemaa koskevien tietojen yksilöinti poliisin tietojärjestelmässä	81
17.4 Putkakuoleman johdosta suoritettava putkakuolemansyöntutkinta ja esitutkinta.....	82
17.4.1 Putkakuolemansyöntutkinta	82
17.4.2 Putkakuolemaan liittyvä esitutkinta	82
17.5 Putkakuolemasta tehtävät ilmoitukset Syyttäjälaitokselle	82
17.6 Putkakuolemien analysointi, tilastointi, raportointi ja seuranta	83
17.6.1 Poliisihallituksen tehtävät.....	83
17.6.2 Poliisilaitosten tehtävät	83
18 Siirtymäsäännöt.....	84

1 Määräyksen soveltamisala ja tarkoitus

Tämä määräys koskee poliisin säilyttämien vapautensa menettäneiden kohtelua. Tämän määräyksen tarkoituksena on

- antaa tarkemmat määräykset vapautensa menettäneiden kohtelusta
- parantaa sekä vapautensa menettäneiden että poliisin oikeusturvaa
- eriyttää vartioimistoiminta ja tutkintatoiminta toisistaan
- ennalta estää putkakuolemia valvonnan keinoin
- määritellä vastuut putkakuolemien selvittämiseksi ja analysoimiseksi.

Määräystä sovelletaan vapaudenmenetyksen alkamisesta aina sen päättymiseen asti koko sen ajan, kun vapautensa menettänyt on poliisin säilytys- ja valvontavastuulla. Määräystä sovelletaan vapautensa menettäneeseen, joka on poliisivankilassa tai muussa henkilöiden säilyttämiseen käytetyssä paikassa, kuten tuomioistuimessa tai terveydenhuollon toimintayksikössä olevassa vapautensa menettäneiden säilyttämiseen tarkoitetussa tilassa. Määräystä sovelletaan myös vapautensa menettäneen kuljettamiseen.

2 Määritelmät

Tässä määräyksessä tarkoitetaan

- 1) **kiinniotetulla** henkilöä, joka on otettu kiinni poliisilaissa ([872/2011](#)), pakkokeinolaissa ([806/2011](#)), esitutkintalaissa ([805/2011](#)) tai muussa laissa säädetyllä perusteella ja joka ei ole tutkintavanki tai pidätetty
- 2) **pidätetyllä** henkilöä, joka on pidätetty pakkokeinolain 2 luvun 5 §:n nojalla
- 3) **tutkintavangilla** tutkintavankeuslain ([768/2005](#)) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettua tutkintavankia eli tuomiota odottavaa rikoksen johdosta vangittua henkilöä
- 4) **vapautensa menettäneellä** tutkintavankia, pidätettyä, kiinniotettua tai muuta henkilöä, joka on lain nojalla menettänyt henkilökohtaisen vapautensa
- 5) **poliisivankilalla** poliisin hallinnoimaa säilytystilaa, jonka Poliisihallitus on hyväksynyt poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain ([841/2006](#)) 2 luvun 1 §:n ja poliisin säilyttämien henkilöiden säilytystilojen hyväksymisestä annetun Poliisihallituksen ohjeen ([POL-2024-132398](#), 20.12.2024) perusteella
- 6) **säilytyshuoneella** selliä, sumppua, putkaa tai muuta vapautensa menettäneiden säilyttämiseen tarkoitettua poliisivankilan tilaa tai muualla, kuten tuomioistuimessa tai terveydenhuollon toimintayksikössä, olevaa tilaa, joka on tarkoitettu vapautensa menettäneiden säilyttämiseen

- 7) **vartioimistehtävällä** poliisin säilyttämän tai kuljettaman vapautensa menettäneen henkilön valvonta-, ohjaus-, huolto- tai kuljetustehtävää taikka muuta laissa säädettyä tai virkamiehelle määrättyä henkilön säilyttämiseen liittyvää tehtävää
- 8) **vartioimistehtävää hoitavalla virkamiehellä** poliisilaitoksen palveluksessa olevaa vartijaa, ylivartijaa tai poliisimiestä, joka on määrätty työskentelemään poliisivankilassa
- 9) **säilytystilan johtajalla** poliisivankilaa hallinnoivan poliisilaitoksen palveluksessa olevaa poliisivankilan johtajaksi nimettyä päällystöön kuuluvaa poliisimiestä tai hänen poissa ollessaan yleisjohtajaa
- 10) **säilytystilan esimiehellä** säilytystilaa hallinnoivan poliisilaitoksen henkilöstöön kuuluvaa vartioimistehtävissä toimivaa virkamiestä, kuten ylivartijaa, joka hoitaa työvuoronsa aikana säilytystilan esimiehelle kuuluvia tehtäviä
- 11) **putkakuolemalla** kuolemaa, joka on tapahtunut vapaudenmenetyksen aikana vapautensa menettäneen ollessa poliisin säilytys- ja valvontavastuulla, tai kuolemaa, joka on tapahtunut poliisitehtävällä poliisin kohdistaman toimenpiteen takia
- 12) **putkalailla** poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettua lakia
- 13) **teknisellä valvonnalla** poliisivankilan ulko- ja sisätiloissa teknisellä laitteella tapahtuvaa valvontaa, josta on erikseen ilmoitettu ja jota suoritetaan säilytysvarmuuden, vapautensa menettäneen vapautteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoituksen, poliisivankilan järjestyksen säilymisen sekä vapautensa menettäneen tai muun henkilön turvallisuuden turvaamiseksi
- 14) **putkatutkalla** teknistä laitetta, joka tunnistaa säilytyshuoneessa olevan vapautensa menettäneen liikkeitä ja peruselintoiminnot
- 15) **kohtuullisilla mukautuksilla** yksittäistapauksessa toteutettavia tarpeellisia ja asianmukaisia muutoksia ja järjestelyjä, joilla varmistetaan vammaisten henkilöiden perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen yhdenvertaisesti muiden kanssa ilman, että siitä aiheutuu suhteetonta tai kohtuutonta rasitetta
- 16) **putkapäätöksellä** poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua omaisuuden hallussapitoa, 4 luvun 4 §:ssä tarkoitettua rahan ja muiden maksuvälineiden käyttöä, 6 luvun 5 §:ssä tarkoitettua kirjeen tai postilähetyksen pidättämistä, 7 luvun 5 §:ssä tarkoitettua tapaamiskieltoa tai 7 luvun 8 §:ssä tarkoitettua poistumislupaa erittäin tärkeästä syystä koskevaa taikka 13 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua kirjallista päätöstä, johon voi vaatia oikaisua
- 17) **terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevalla terveydenhuollon viranomaisella** hyvinvointialuetta tai Helsingin kaupunkia
- 18) **tapaajalla** henkilöä, joka on tullut tapaamaan vapautensa menettänyttä

19) **asiamiehellä** asianajajaa, julkista oikeusavustajaa tai luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa.

3 Sovellettava lainsäädäntö

Poliisin säilyttämien vapautensa menettäneiden kohteluun sovelletaan muun lain lisäksi putkalakia sekä sen nojalla annettua valtioneuvoston asetusta poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta ([645/2008](#)) ja sisäasiainministeriön asetusta poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta ([646/2008](#)). Päihtyneiden käsittelyyn sovelletaan päihtyneiden käsittelystä annettua lakia ([461/1973](#)).

Jos poliisivankilassa säilytetään ulkomaalaislain ([301/2004](#)) perusteella säilöön otettua ulkomaalaista, hänen säilyttämisessään sovelletaan säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annettua lakia ([116/2002](#)).

Tutkintavankeuden toimeenpanoon sovelletaan poliisin säilyttämien tutkintavankien osalta tutkintavankeuslain

- 1 luvun 2 §:n 3 momenttia tutkintavankeuden päättymisestä
- 1 luvun 3 §:ää tutkintavankeuden tarkoituksesta
- 2 luvun 1 §:ää tutkintavangin sijoittamisesta
- 3 luvun 6 a §:ää tutkintavangin lyhytaikaisesta siirtämisestä
- 3 luvun 8 §:n 2 momenttia läsnäolosta tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa
- 8 luvun 1, 2, 2 a, 5 ja 7 §:ää kirjeenvaihdosta ja puheluista
- 9 luvun 2–7, 10 ja 14 §:ää tapaamisista ja yhteydenpidosta vankilan ulkopuolelle
- 11 luvun 7 §:n 3 momenttia päihteettömyyden valvonnasta.

Jos tämä määräys on ristiriidassa vapautensa menettäneiden säilyttämistä koskevan lainsäädännön kanssa, sovelletaan lakia tämän määräyksen sijaan. Ristiriitana ei pidetä sellaisia määräyksiä, jotka parantavat tai laajentavat laissa säädettyjä vapautensa menettäneiden oikeuksia ja vapauksia.

4 Putkaperiaatteet

Normaalisuusperiaate

Vartioimistehtävällä on turvattava vapautensa menettäneiden perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen perustuslain ([731/1999](#)) toisen luvun ja poliisilain 1 luvun 2 §:n mukaisesti. Vapautensa menettäneiden oikeuksia ja vapauksia ei saa rajoittaa enempää kuin

säilytysvarmuus¹, vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitus, poliisivankilan järjestyksen säilyminen sekä vapautensa menettäneiden ja muiden henkilöiden turvallisuus välttämättä vaativat.

Ihmisarvon kunnioittamisen periaate

Vapautensa menettänyttä on kohdeltava oikeudenmukaisesti ja hänen ihmisarvoaan kunnioittaen.

Hienotunteisuusperiaate

Vapautensa menettäneen kohtelussa on noudatettava hienotunteisuutta ja huolehdittava siitä, että vapautensa menettäneelle ei aiheudu poliisin toimenpiteiden johdosta tarpeetonta haittaa.

Erityisryhmien huomioimisen periaate

Vartioimistehtäviä suoritettaessa on huomioitava lapsen etu.² Alle 21-vuotiaan vapautensa menettäneen kohtelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota vapautensa menettäneen iästä ja kehitysvaiheesta johtuviin tarpeisiin.

Vartioimistehtäviä suoritettaessa on kunnioitettava vammaisten henkilöiden oikeuksia. Jos vammainen henkilö otetaan kiinni tai hänen vapauttaan muuten rajoitetaan, häntä on kohdeltava vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen ([SopS 26–27/2016](#)) tavoitteiden ja periaatteiden mukaisesti, muun muassa tekemällä kohtuullisia mukautuksia.

Syrjintäkielto

Vapautensa menettäneitä ei saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa keskenään eri asemaan rodun, kansallisen tai etnisen alkuperän, ihonvärin, kielen, sukupuolen, iän, perhesuhteiden, sukupuolisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden, uskonnon, yhteiskunnallisen mielipiteen, poliittisen tai ammatillisen toiminnan taikka muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Eriyttämisperiaate

Vapautensa menettäneiden säilytysvastuu on eriytetty tutkintavastuusta. Vapautensa menettäneen säilyttämiseen liittyviä tehtäviä hoitavat vartioimistehtävää hoitavat

¹ Ks. [HE 90/2005 vp](#), s. 64/l. Säilytysvarmuus tarkoittaa vapautensa menettäneen luvattoman poistumisen estämistä poliisivankilasta, kuljetusten aikana ja muutoinkin sinä aikana, jona vapautensa menettänyt on poliisin säilytettävänä. Säilytysvarmuudella tarkoitetaan sekä yksittäisen toimenpiteen kohteena olevan että muiden poliisin säilytettävänä olevien vapautensa menettäneiden säilytysvarmuutta.

² Ks. Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus lasten oikeuksista ([SopS 59–60/1991](#)).

virkamiehet. Muut kuin vartioimistehtävää hoitavat virkamiehet saavat hoitaa vapautensa menettäneiden asioita vain vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen avustuksella, jollei säilytystilan johtaja yksittäistapauksessa muuta määrää.

Yksinvartiointikielto

Jos poliisivankilaan on sijoitettuna vapautensa menettäneitä, vartioimistehtävissä tulee mahdollisuuksien mukaan työskennellä vähintään kaksi henkilöä.

5 Poliisivankilan hallinto

5.1 Säilytystilan johtaja ja säilytystilan esimies

Poliisivankilaa johtaa säilytystilan johtaja, joka toimii poliisivankilan hallinnasta vastaavan poliisilaitoksen poliisipäällikön tai tämän määräämän päällystään kuuluvan poliisimiehen johdon ja valvonnan alaisena. Säilytystilan johtaja johtaa poliisivankilan toimintaa, ratkaisee vastuulleen kuuluvat asiat ja hoitaa muut hänelle työjärjestyksessä tai ohjesäännössä osoitetut tehtävät. Säilytystilan johtaja saa ottaa ratkaistavakseen säilytystilan esimiehelle tai vartioimistehtävää hoitavalle virkamiehelle kuuluvan asian.

Poliisivankilan johtajan alaisuudessa työskentelee säilytystilan esimies. Säilytystilan esimies johtaa poliisivankilan päivittäistä toimintaa, ratkaisee vastuulleen kuuluvat asiat ja hoitaa muut hänelle työjärjestyksessä tai ohjesäännössä osoitetut tehtävät. Säilytystilan esimies saa ottaa ratkaistavakseen vartioimistehtävää hoitavalle virkamiehelle kuuluvan asian.

Säilytystilan johtajan ja säilytystilan esimiehen tulee valvoa, että vapautensa menettäneiden kohtelussa ja poliisivankilassa muutenkin noudatetaan lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä sekä tätä määräystä.

5.2 Vartioimistehtäviä hoitava virkamies

Poliisivankilassa on oltava riittävä määrä vartioimistehtäviä hoitavia virkamiehiä. Vartioimistehtävää hoitava virkamies työskentelee säilytystilan johtajan ja säilytystilan esimiehen alaisuudessa.

Vartioimistehtävää hoitava virkamies hoitaa ensisijaisesti poliisin säilyttämien ja kuljettamien vapautensa menettäneiden henkilöiden valvonta-, ohjaus-, huolto- ja kuljetustehtäviä sekä muita laissa säädettyjä tai virkamiehelle määrättyjä henkilöiden säilyttämiseen liittyviä tehtäviä. Vartioimistehtävää hoitava virkamies voi hoitaa muitakin tehtäviä, jos ne eivät haittaa tai vaaranna vartioimistehtävien hoitamista.

Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on toimittava asiallisesti ja puolueettomasti sekä sovinnollisuutta edistäen. Hänen tulee ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin ylläpitää poliisivankilan järjestystä ja turvallisuutta sekä säilytysvarmuutta ja turvata

vapauteen kohdistuvien toimenpiteiden tarkoituksen toteutuminen. Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen tulee ilmoittaa vapautensa menettäneelle toimenpiteen peruste, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta tai, jollei tässä määräyksessä ole muuta ohjeistettu.

Vartioimistehtäviä hoitavan virkamiehen on suoritettava virkatehtävänsä puuttumatta kenenkään oikeuksiin enempää kuin on tarpeen ja aiheuttamatta suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä ja puolustettavaa tehtävän suorittamiseksi. Hänen on ilmoitettava esimiehelleen vartioimistehtävän tai muun virkatehtävän suorittamisen yhteydessä syntyneestä henkilö- tai omaisuusvahingosta ilman aiheetonta viivytystä.

5.3 Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen voimakeinojen käyttö

Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen oikeudesta voimakeinojen käyttöön on säädetty putkalain 15 luvun 2 §:ssä. Vartioimistehtävää hoitavalla virkamiehellä on vartioimistehtävää suorittaessaan oikeus poliisivankilassa, sen alueella ja välittömässä läheisyydessä, vapautensa menettäneen kuljetuksen aikana ja poliisin valvomassa toiminnassa käyttää voimakeinoja:

- vapautensa menettäneen karkaamisen tai luvatta poistumisen estämiseksi, vastarinnan murtamiseksi ja putkalain 9 ja 11 luvussa tarkoitetun valvonta-, tarkastus- ja turvaamistoimenpiteen suorittamiseksi
- poliisivankilaan pääsyn estämiseksi, esineiden ja tavaroiden haltuun ottamiseksi sekä poliisivankilasta ja sen alueelta poistamiseksi
- henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen taikka muun henkilön terveyttä vaarantavan teon taikka tapahtuman uhatessa luvattoman pääsyn estämiseksi, esteen poistamiseksi tai kulkuneuvon pysäyttämiseksi.

Vartioimistehtävän kohteena olevaa henkilöä on varoitettava mahdollisuudesta joutua voimakeinojen käytön kohteeksi, jos varoittaminen on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Varoittaminen on tehtävä tarkoitukseen soveltuvalla ymmärrettävällä tavalla.

Voimakeinojen on oltava tarpeellisia ja olosuhteisiin nähden puolustettavia. Puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

Voimankäyttövälineitä saa käyttää ainoastaan asianmukaisen koulutuksen saanut vartioimistehtäviä hoitava virkamies. Voimakeinojen käyttö, perusteet ja kesto on kirjattava.

Poliisimiehen oikeudesta voimakeinojen käyttöön on säädetty poliisilain 2 luvun 17 §:ssä.

Vartioimistehtäviä hoitavan virkamiehen voimankäyttövälineistä on annettu tarkempia määräyksiä poliisin voimankäyttö- ja suojavälineistä sekä voimakeinojen ja

suojavälineiden käytön koulutuksesta annetussa Poliisihallituksen määräyksessä ([POL-2019-28030, 26.11.2019](#)).

5.4 Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen ampuma-aseen käyttö

Vartioimistehtävää hoitava virkamies saa kantaa ampuma-asetta ainoastaan säilytystilan johtajan määräämissä vartioimistehtävissä. Poliisivankilassa vapautensa menettäneiden kanssa lähityötä yksinään tekevä vartioimistehtävää hoitava virkamies ei saa kantaa ampuma-asetta, ellei se ole tilanteen vaarallisuuden takia yksittäisessä tapauksessa tarpeen.

Ampuma-asetta on kannettava turvakotelossa tai muutoin siten, ettei ase ole näkyvissä. Tästä voidaan poiketa, jos tehtävän luonne tai tilanteen vaarallisuus taikka muut olosuhteet poikkeuksellisesti sitä edellyttävät.

Ampuma-asetta voidaan käyttää vain silloin, kun kyseessä on välitöntä ja vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle aiheuttavan henkilön toiminnan pysäyttäminen eikä lievempää keinoa pysäyttämiseksi ole käytettävissä. Ampuma-asetta voidaan lisäksi käyttää kiireellistä ja tärkeää tehtävää suoritettaessa esineen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi.

Ampuma-aseen käytöllä tarkoitetaan ampuma-aselain ([1/1998](#)) 2 §:ssä tarkoitetun ampuma-aseen käytöstä varoittamista, ampuma-aseella uhkaamista ja laukauksen ampumista. Ampuma-aseen esille ottaminen ja toimintavalmiuteen saattaminen eivät ole ampuma-aseen käyttöä.

Ampuma-aseella uhkaamisesta ja laukauksen ampumisesta päättää säilytystilan esimies, yleisjohtaja tai muu päällystöön kuuluva poliisimies, jos se tilanteen kiireellisyys huomioon ottaen on mahdollista.

5.5 Muu henkilöstö ja eriyttämisperiaate

Vartioimistehtäviä ei voi hoitaa muu henkilö kuin vartija, ylivartija tai poliisimies, joka on määrätty toimimaan poliisivankilassa. Jos muulla henkilöllä, kuten tutkijalla tai tutkinnanjohtajalla, on tarve esimerkiksi tavata vapautensa menettänyttä poliisivankilassa tai noutaa hänet kuulusteluun, tämä voi tapahtua vain vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen avustuksella ja myötävaikutuksella, jollei säilytystilan johtaja yksittäistapauksessa muuta määrää.

Poliisivankilaa hallinnoivan poliisilaitoksen tulee huolehtia, että vapautensa menettäneiden säilytysvastuu ja tutkintavastuu erotetaan toisistaan. Tätä varten poliisilaitoksella tulee olla henkilöstölle osoitetut määräykset ja ohjeet

- esitutkintatoimenpiteitä varten erikseen varatuista poliisivankilan tiloista
- vapautensa menettäneen poliisivankilasta noutamisessa ja tapaamisessa noudatettavasta menettelystä

- muiden kuin vartioimistehtävissä toimivien virkamiesten liikkumisesta ja liikkumisen rajoituksista poliisivankilassa sekä siihen liittyvästä kulunvalvonnasta.

Tämän lisäksi poliisilaitoksella on oltava muut vastaavat määräykset ja ohjeet, jotka ovat tarpeen tutkintavastuun ja vapautensa menettäneiden säilytysvastuun erillisyyden toteutumisen varmistamiseksi.

5.6 Poliisivankilan järjestyssääntö

Poliisivankilassa on oltava poliisivankilakohtainen järjestyssääntö. Järjestyssäännön laatii poliisivankilan hallinnoinnista vastaava poliisilaitos, ja se annetaan määräajaksi. Järjestyssäännön vahvistaa poliisilaitoksen poliisipäällikkö.

Niin säilytystilan johtajan kuin säilytystilan esimiehenkin on säännöllisesti seurattava järjestyssäännön toimivuutta ja kattavuutta. Heidän on ryhdyttävä tarvittaessa toimenpiteisiin järjestyssäännön muuttamiseksi.

Järjestyssäännön tulee sisältää putkalakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä tarkemmat määräykset

- poliisivankilan alueesta ja osastoista
- poliisivankilassa ja sen alueella liikkumisesta
- tulotarkastuksesta ja sijoittamisesta
- säilytyshuoneesta ja sen lukittuna pitämisestä
- käyttäytymissäännöistä
- päiväjärjestyksestä
- hiljaisuudesta
- perushuollosta
- valvonnasta ja sen tiheydestä
- poliisivankilan siisteydestä
- terveydenhuollosta
- omaisuuden käsittelystä ja hallussapidosta
- vähäisen rahamäärän hallussapidosta
- television, radion ja muiden sähkölaitteiden käytöstä
- tapaamisista ja muusta yhteydenpidosta poliisivankilan ulkopuolelle
- puhelimen käyttöajoista
- muutoksenhausta.

Poliisivankilan järjestyssääntö laaditaan julkiseksi asiakirjaksi. Siihen ei tule sisällyttää tietoja, jotka ovat lain mukaan salassa pidettäviä tai joista poliisin palveluksessa oleva henkilö on vaitiolovelvollinen.

6 Vapautensa menettäneen kuljettaminen

6.1 Turvallisuustarkastus ja vapautensa menettäneen tarkastaminen

Ennen vapautensa menettäneen kuljettamista hänelle on tehtävä turvallisuustarkastus tai turvatarkastus. Poliisimiehen oikeudesta turvallisuustarkastukseen on säädetty poliisilain 2 luvun 12 §:ssä ja vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen oikeudesta turvatarkastukseen putkalain 9 luvun 3 §:ssä. Turvatarkastuksen tekemistä käsitellään tarkemmin määräyksen luvussa 12.3.5

Tarkastuksen yhteydessä vapautensa menettäneeltä on otettava pois esineet ja aineet, joilla hän voi vaarantaa kuljetusta suorittavien tai sivullisten turvallisuuden taikka oman turvallisuutensa. Niin poliisimiehen kuin vartioimistehtävää hoitavan virkamiehenkin on varmistuttava siitä, ettei vapautensa menettäneen omaisuutta jää kiinniottopaikalle. Vapautensa menettäneeltä haltuun otetusta omaisuudesta on huolehdittava asianmukaisesti.

Tarkastuksessa on kiinnitettävä huomiota vapautensa menettäneen kuntoon, tilaan ja hyvinvointiin. Tarkastuksessa on selvittävä vapautensa menettäneen tajunnan taso ja keskeisimmät elintoiminnot, kuten hengitys ja pulssi, sekä se, orientoituuko vapautensa menettänyt aikaan, paikkaan, itseensä ja tilanteeseen. Jos vapautensa menettänyt on fyysisesti loukkaantunut taikka saanut tai saamassa sairauskohtauksen, hänelle on annettava mahdollisuuksien mukaan ensiapua ja hankittava tarvittaessa ensihoitoa.

6.2 Kuljetusvälineet

Vapautensa menettäneen kuljetukseen on käytettävä tarkoitukseen sopivia ja tarpeellisin turvalaittein varustettuja kulkuneuvoja. Vapautensa menettäneiden kuljettamiseen käytetään yleensä poliisin käytössä olevia ajoneuvoja ja vesikulkuneuvoja. Vapautensa menettäneitä voidaan kuljettaa myös junassa, ilma-aluksessa tai muussa joukkoliikennevälineessä.

Vapautensa menettänyt tulee sijoittaa ajoneuvossa tai muussa kulkuneuvossa mahdollisuuksien mukaan kuljetustilaan, jossa hänen käytössään on turvalaitteet. Ajoneuvossa hänelle tulee pyrkiä järjestämään turvavöillä varustettu istumapaikka. Jos tämä ei ole mahdollista, hänet tulee sijoittaa kuljetustilaan siten, että hänen liikenne- ja kuljetusturvallisuutensa saadaan parhaiten varmistettua. Päihtyneiden, vammaisten ja iäkkäiden henkilöiden sekä muiden ilmeisesti apua tarvitsevien henkilöiden kuljetukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Jos kuljetuksessa käytetään julkisessa liikenteessä olevaa kulkuneuvoa, vapautensa menettänyt on mahdollisuuksien mukaan pidettävä erillään muista matkustajista. Alle 18-vuotias vapautensa menettänyt on pidettävä erillään aikuisista vapautensa menettäneistä, jollei hänen etunsa mukaista ole menetellä toisin.

6.3 Vapautensa menettäneen valvonta kuljetuksen aikana

Vapautensa menettäneen turvallisuus on varmistettava kuljetuksen aikana. Siksi vapautensa menettänyttä on valvottava. Vapautensa menettäneeseen tulee pitää kuljetuksen aikana vähintään näköyhteyttä. Julkisessa liikenteessä vartioimistehtävää hoitava virkamies tai poliisimies matkustaa vapautensa menettäneen kanssa.

Valvonta voidaan toteuttaa myös teknisesti. Kulkuneuvon kuljetustilassa voi tätä varten olla kamera tai muu tekninen laite, jolla vapautensa menettänyttä ja hänen tilaansa voidaan valvoa.

Jos sen paremmin näköyhteydellä kuin teknisellä valvonnallakaan ei voida varmistua vapautensa menettäneen tilasta kuljetuksen aikana, kuljetus on tarvittaessa keskeytettävä ja vapautensa menettäneen tila tarkastettava. Tällöin vartioimistehtävää hoitava virkamies tai poliisimies tarkastaa vapautensa menettäneen hyvinvoinnin, kunnon ja tajunnan tason, keskeisimmät elintoiminnot, kuten hengityksen ja pulssin, sekä sen, orientoituuko vapautensa menettänyt aikaan, paikkaan, itseensä ja tilanteeseen. Vapautensa menettänyt voidaan tarkastaa silmämääräisesti, tunnustelemalla tai ottamalla häneen kontaktia esimerkiksi kysymällä vointia. Nukkuva vapautensa menettänyt on herätettävä, jos valvonnan suorittaminen sitä edellyttää.

6.4 Kuljetuksen suorittaminen

Vapautensa menettäneen kuljetus on suoritettava ilman aiheetonta viivytystä. Kuljetus on suoritettava niin, ettei kuljetusaika muodostu kohtuuttoman pitkäksi kuljetuksen syy, kuljetusmatka ja vapautensa menettäneen terveydentila huomioon ottaen. Vapautensa menettäneen kuljetus on pyrittävä järjestämään huomiota herättämättä.

Vapautensa menettäneen kohtelussa kuljetuksen aikana on huomioitava putkalaki ja tämä määräys niiltä osin kuin ne soveltuvat kuljetuksen aikaiseen toimintaan. Vapautensa menettäneen oikeutta ulkoiluun, omaisuuden hallussapitoon ja sen käyttöön sekä oikeutta tapaamisiin ja puhelimen käyttöön saadaan kuljetuksen aikana rajoittaa, jos niiden toteuttaminen kuljetuksen aikana on erityisen vaikeaa järjestää. Vapautensa menettäneellä tulee olla mahdollisuus saada yhteys kuljetusta valvovaan viranomaiseen ilman aiheetonta viivytystä.

7 Vapautensa menettäneen ottaminen poliisivankilaan

7.1 Kiinnioton tai muun vapauteen kohdistuvan toimenpiteen arviointi

Kiinnioton tai muun vapauteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä on arvioitava, onko toimenpide tarpeellinen vai onko jokin vapaudenmenetystä lievempi toimenpide perustellumpi vaihtoehto. Esimerkiksi poliisilain 2 luvun 10 §:n 2 momentin perusteella poliisi voi ottaa henkilön kiinni rikoksilta ja häiriöiltä suojaamiseksi, jos paikalta poistaminen on todennäköisesti riittämätön toimenpide eikä rikosta voida muuten estää taikka häiriötä tai vaaraa muuten poistaa. Vastaavasti poliisi voi ottaa henkilön kiinni poliisilain 2 luvun 5 §:n 3 momentin perusteella, jos paikalta poistaminen ei todennäköisesti riitä estämään häiriön toistumista. Jos paikalta poistaminen on riittävä toimenpide, henkilöä ei saa ottaa kiinni.

Osa kiinniottoperusteista ja muista vapauteen kohdistuvien toimenpiteiden perusteista on sellaisia, että vapautensa menettänyt on otettava poliisivankilaan, koska muuta vaihtoehtoa ei useinkaan ole. Tällöin vapauteen kohdistuvaan toimenpiteeseen liittyvä harkintavalta voi olla rajatumpaa. Esimerkiksi rikoksesta epäiltynä kiinniotettu otetaan lähtökohtaisesti poliisivankilaan, jotta hän ei pääsisi vaikeuttamaan tai sotkemaan esitutkintaa taikka jatkamaan rikollista toimintaa. Kiinniotolla voidaan myös turvata pidättämisen täytäntöön paneminen. Myös asianosainen tai todistaja, jonka tuomioistuim on määrännyt tuotavaksi oikeuden istuntoon, otetaan lähtökohtaisesti kiinni ja hänen otetaan poliisivankilaan, koska tällä turvataan oikeudenkäynnin järjestäminen.

Kiinniotettu voidaan ottaa säilytettäväksi poliisivankilaan, jos hänestä ei voida huolehtia muulla tavoin. Jos vapautensa menettäneestä voidaan huolehtia muulla tavoin kuin ottamalla hänet poliisivankilaan, nämä vaihtoehdot on aina selvitettävä. Esimerkiksi päihtymyksen takia kiinni otettu tulee ensisijaisesti viedä selviämishoitoasemalle tai muuhun hoitopaikkaan, jos tällainen on käytettävissä. Lapsi, joka on otettu kiinni poliisilain 2 luvun 2 §:n 2 momentin perusteella henkilön suojaamiseksi, luovutetaan ensisijaisesti huoltajalleen tai lastensuojeluviranomaiselle poliisivankilaan ottamisen sijaan. Henkilö, joka otetaan kiinni itsetuhoisen käyttäytymisen vuoksi, tulee kuljettaa poliisivankilan sijaan terveydenhuollon toimintayksikköön.

7.2 Ulkomaalaisen säilöön ottamisen arviointi

Ulkomaalaisen säilöön ottamisesta päättää ulkomaalaislain 123 §:n mukaan poliisilaitoksen tai keskusrikospoliisin päällystöön kuuluva poliisimies. Säilöön otetulle tai hänen lailliselle edustajalleen on ilmoitettava välittömästi säilöön ottamisen peruste kirjallisesti kielellä, jota hän ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän, sekä annettava tietoa säilöön ottamista koskevan asian käsittelystä ja mahdollisuudesta saada oikeusapua.

Säilöön otettu ulkomaalainen on sijoitettava mahdollisimman pian säilöönottoyksikköön. Päällystöön kuuluva poliisimies voi päättää säilöön otetun ulkomaalaisen sijoittamisesta poikkeuksellisesti poliisivankilaan, jos säilöönottoyksiköt ovat tilapäisesti täynnä tai jos

ulkomaalainen otetaan säilöön kaukana lähimmästä säilöönottoyksiköstä. Jälkimmäisessä tilanteessa säilöön otettua saa pitää poliisivankilassa enintään neljä vuorokautta. Jos säilöön otettu ulkomaalainen on lapsi, häntä ei saa koskaan sijoittaa poliisivankilaan vaan hänet on aina sijoitettava säilöönottoyksikköön.

Säilöön ottamisesta ja poliisivankilaan sijoittamisesta päättäneen päällystöön kuuluvan poliisimiehen on viipymättä ja viimeistään säilöön ottamista seuraavana päivänä ilmoitettava asiasta säilyttämispaikkakunnan käräjäoikeudelle. Kiireellisessä tapauksessa säilöön ottamisesta voidaan ilmoittaa säilyttämispaikkakunnan käräjäoikeuden sijaan jollekin muulle käräjäoikeudelle. Ilmoitus voidaan tehdä puhelimitse tai sähköisesti. Puhelimitse tehty ilmoitus on viipymättä toimitettava käräjäoikeudelle myös kirjallisesti.

Säilöönottoyksikköön sijoitettu täysi-ikäinen ulkomaalainen voidaan säilöönottoyksikön johtajan pyynnöstä sijoittaa poikkeuksellisesti poliisivankilaan, jos

- hän aiheuttaa vaaraa omalle hengelleen tai terveydelleen taikka muiden hengelle tai terveydelle
- hän aiheuttaa vakavaa vaaraa säilöönottoyksikön turvallisuudelle tai järjestykselle
- erillään säilyttäminen on tarpeen hänen suojaamiseksi henkeä, terveyttä tai turvallisuutta välittömästi uhkaavalta vakavalta vaaralta
- erillään säilyttäminen on poikkeuksellisesti välttämätöntä maahantuloedellytysten tai henkilöllisyyden selvittämisen turvaamiseksi.

Täysi-ikäinen ulkomaalainen voidaan säilöönottoyksikön johtajan pyynnöstä sijoittaa poikkeuksellisesti poliisivankilaan jo ennen säilöönottoyksikköön saapumista, jos on perusteltua syytä odottaa ulkomaalaisen aiheuttavan vaaraa itselleen tai muille taikka vakavaa vaaraa säilöönottoyksikön järjestykselle tai turvallisuudelle. Säilöön otetun ulkomaalaisen sijoittamista poliisivankilaan ei saa jatkaa kauempaa kuin se on välttämätöntä.

Ulkomaalaisen sijoittamisesta poliisivankilaan säilöönottoyksikön johtajan pyynnön perusteella päättää säilytystilan johtaja. Päätöksestä on ilmoitettava säilyttämispaikkakunnan käräjäoikeudelle. Kiireellisessä tapauksessa ilmoituksen voi tehdä säilyttämispaikkakunnan käräjäoikeuden sijaan jollekin muulle käräjäoikeudelle.

7.3 Suomalaisen tai ulkomaalaisen sotilaan kiinniotto

Suomalainen tai ulkomaalainen sotilas, joka otetaan kiinni joko rikoksesta epäiltynä tai muusta syystä, otetaan poliisivankilaan. Suomalaista sotilasta ei luovuteta Puolustusvoimille eikä häntä kuljeteta säilytettäväksi Puolustusvoimien säilytystilaan.

Sotilaan vapaudenmenetykseen liittyviä ilmoituksia käsitellään määräyksen luvussa 7.8.2

7.4 Vapaudenmenetyksen kirjaaminen

Poliisilakiperusteisesta vapaudenmenetyksestä laaditaan putkailmoitus (P-ilmoitus). Rikosprosessuaalisen vapaudenmenetyksen perusteena käytetään rikosasiasta laadittua ilmoitusta. Muita vapaudenmenetyksiä varten laaditaan sekalaisilmoitus (S-ilmoitus).

Vapautensa menettäneen ottamisesta poliisivankilaan laaditaan kiinniottopöytäkirja poliisiasiain tietojärjestelmässä olevan ilmoituksen yhteyteen. Kiinniottopöytäkirja on laadittava, jos vapautensa menettänyt suljetaan säilytyshuoneeseen tai muuhun lukittavaan tilaan kuin poliisin käytössä olevan kulkuvälineen kuljetustilaan. Kiinniottopöytäkirjaan kirjataan sisäänottovaiheessa

- vapautensa menettäneen henkilötiedot
- vapaudenmenetyksen syy perusteluineen mahdolliset yleis- ja erityisperustelut mukaan lukien
- poliisivankilan ja säilytyshuoneen tiedot
- kiinniottoaika ja -paikka
- kiinniottajien tiedot
- vapaudenmenetyksestä päättäneen tiedot
- tulotarkastustiedot
- vapautensa menettäneen sairaudet, vammat ja lääkitys sekä muut hänen terveyttään koskevat tiedot (sekä vapautensa menettäneen itse ilmoittamat että erikseen todetut)
- säilytysturvallisuustiedot
- vapautensa menettäneelle tehdyt ilmoitukset ja hänestä tehdyt ilmoitukset
- yhteydenpidon rajoitukset
- vapautensa menettäneeltä haltuun otettu omaisuus, sitä koskeva omaisuusluettelo ja omaisuuden säilytyspaikka
- vapautensa menettäneen valvonnan tarve (perusvalvonta, tehovalvonta vai erityisvalvonta).

Vapaudenmenetyksen syy pitää perustella. Perusteluissa on ilmoitettava, mihin oikeus- ja todistustositseikkoihin kiinniotto tai muu vapauteen kohdistuva toimenpide perustuu. Perusteluissa on otettava kantaa vapaudenmenetystä lievempien keinojen käyttämiseen, kuten paikalta poistamiseen.

Vapaudenmenetyksen syyn perustelee vapaudenmenetyksestä päättänyt suoritusvastuussa oleva poliisimies tai muu virkamies. Hänen on varmistettava, että vapaudenmenetyksen syy tulee kirjattua kiinniottopöytäkirjaan oikein. Hän varmistaa myös, että muut kiinniottoon tai muuhun vapauteen kohdistuvaan toimenpiteeseen liittyvät tiedot kirjataan oikein.

Muiden sisäänottovaiheessa kirjattavien tietojen oikeellisuudesta huolehtii vartioimistehtävää hoitava virkamies.

7.5 Tulotarkastus

7.5.1 Tulotarkastuksen tekeminen ja siinä selvittävät asiat

Vapautensa menettäneelle on tehtävä tulotarkastus, kun hän saapuu poliisivankilaan. Tulotarkastuksen suorittaa vartioimistehtävää hoitava virkamies, jota voi avustaa muu poliisin palveluksessa oleva virkamies.

Tulotarkastus tehdään aina todistajan läsnä ollessa. Todistajana voi toimia toinen vartioimistehtävää hoitava virkamies tai vapautensa menettäneen poliisivankilaan kuljettanut poliisimies taikka muu tulotarkastuksessa läsnä oleva virkamies.

Tulotarkastuksessa selvitetään perusteellisesti

- kuka vapautensa menettänyt on
- mitä omaisuutta vapautensa menettäneellä on mukanaan
- onko vapautensa menettäneellä mukana esineitä tai aineita, joiden hallussapito on rangaistavaa
- onko vapautensa menettäneellä mahdollisesti vammoja tai sairauksia, käytössä olevaa lääkitystä tai muuta tarvetta terveyden- ja sairaanhoidolle
- onko vapautensa menettänyt päihtynyt
- muut seikat, joilla voi olla vaikutusta säilössä pitoon.

Tulotarkastuksessa vapautensa menettäneelle voidaan tehdä turvatarkastus turvallisuudesta huolehtimiseksi, järjestyksen turvaamiseksi tai omaisuuden suojelemiseksi. Turvatarkastuksen tekemistä käsitellään tarkemmin määräyksen luvussa 12.3.5 Vapautensa menettäneelle voidaan tehdä myös henkilöntarkastus, jos sille on edellytykset. Henkilöntarkastuksen tekemistä käsitellään tarkemmin määräyksen luvussa 12.3.6

Kiinniottopöytäkirjaan kirjataan tulotarkastuksen kulku, vapautensa menettäneen henkilöllisyys ja sen selvittäminen, vapautensa menettäneen vammat ja sairaudet sekä muut tulotarkastuksessa selvinneet seikat, jos ne liittyvät vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitukseen, poliisivankilan järjestykseen, poliisivankilassa pitämisen varmuuteen, karkaamisen tai poliisivankilasta luvatta poistumisen estämiseen, vapautensa menettäneiden tai muiden henkilöiden turvallisuuteen taikka rikoksen estämiseen.

7.5.2 Henkilöllisyyden selvittäminen ja rekisteröinti

Vapautensa menettäneen henkilöllisyys on selvittettävä. Vapautensa menettänyt ei saa jäädä tuntemattomaksi.

Henkilöllisyys selvitetään vapautensa menettäneen hallussa olevasta henkilöllisyyden osoittavasta asiakirjasta tai muulla luotettavalla tavalla, vaikka hän olisikin poliisille entuudestaan tuttu. Vapautensa menettäneen henkilöllisyyttä selvittäessä voidaan hyödyntää poliisin tietojärjestelmiä, jos se on välttämätöntä.

Vapautensa menettäneen henkilöllisyys kirjataan kiinniottopöytäkirjaan. Kiinniottopöytäkirjaan kirjataan myös, millä tavoin vapautensa menettäneen henkilöllisyys on selvitetty ja miten se on todettu.

7.5.3 Omaisuuden tarkastaminen ja rekisteröinti

Vapautensa menettäneen hallussa oleva omaisuus on tarkastettava ja otettava poliisin haltuun. Vapautensa menettäneeltä on otettava poliisin haltuun esineet ja aineet, joiden hallussapito on rangaistavaa.

Tarkastuksen jälkeen omaisuus luetteloidaan ja kirjataan kiinniottopöytäkirjan omaisuusluetteloon. Omaisuuden haltuunottoa, käsittelyä, säilyttämistä ja vapautensa menettäneelle luovuttamista käsitellään tarkemmin määräyksen luvussa 8

7.5.4 Vammojen ja sairauksien selvittäminen ja niiden rekisteröinti

Tulotarkastuksessa on selvittävä, onko vapautensa menettäneellä vammoja tai sairauksia. Häneltä on erikseen tiedusteltava, tarvitseeko hän terveyden- tai sairaanhoitoa.

Vapautensa menettäneen hallussa olevasta Kela-kortista, muusta asiakirjasta tai yllä olevasta tunnuksesta voi ilmetä, että hänellä on diabetes³, epilepsia tai muu pitkäaikainen perussairaus, joka voi vaikuttaa hänen säilytysturvallisuuteensa. Tällaista sairautta koskeva tieto merkitään kiinniottopöytäkirjaan. Kiinniottopöytäkirjaan kirjataan myös tiedot vapautensa menettäneen mahdollisesti ilmoittamista muista sairauksista, jota ei voida varmentaa.

Sairauksien lisäksi kiinniottopöytäkirjaan kirjataan myös mahdollisten todettujen vammojen tyyppi, sijainti ja tuoreus. Jos vapautensa menettäneen vammat ovat syntyneet siitä, että hän on vastustanut kiinniottamisen yhteydessä poliisimiestä, järjestystä ylläpitävää henkilöä tai muuta henkilöä, joka on ottanut hänet kiinni laissa säädetyn kiinniotto-oikeuden perusteella, vammat ja niiden syntymekanismi on selvittävä ja kirjattava kiinniottopöytäkirjaan. Jos vapautensa menettänyt ilmoittaa saaneensa vammoja poliisin toimenpiteiden johdosta, hänelle on mahdollisimman pian annettava

³ Ks. [EOAK/6321/2020](#), 6.10.2021: "Korostan, että diabetes on vakava sairaus, johon voi liittyä äkillisiä, jopa hengenvaarallisia komplikaatioita. Lääkityksestä huolehtiminen ja säännöllinen ateriarytmi ovat tärkeitä. Vapautensa menettäneiden diabeetikkojen suhteen on noudatettava erityistä huolellisuutta jo siitä syystä, ettei poliisin henkilökunta ole terveydenhuollon ammattilaisia. Jo kiinni otettaessa tulisi aina selvittää, mikä kiinniotetun diabeetikon sen hetkinen tilanne on lääkkeiden ottamisen ja ravinnon suhteen. Myös verensokerin mittaaminen tulisi tehdä matalalla kynnyksellä."

tilaisuus päästä lääkärintarkastukseen tai, jos se ei ole välittömästi mahdollista, esteettömän henkilön tarkastettavaksi.

Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on arvioitava toteamiensa sairauksien tai vammojen ja saamiensa tietojen perusteella, tuleeko vapautensa menettänyt toimittaa terveydenhuollon toimintayksikköön saamaan hoitoa. Jos vapautensa menettänyt tarvitsee kiireellistä hoitoa, hänelle on hankittava ensihoitoa ja annettava tarvittaessa ensiapua.

Sairauksien ja vammojen toteamista sekä niiden aiheuttamia toimenpiteitä käsitellään tarkemmin määräyksen liitteessä sairauksien ja vammojen toteamisesta.

7.5.5 Lääkityksen selvittäminen ja rekisteröinti

Vapautensa menettäneeltä on tiedusteltava, käyttääkö hän säännöllisesti lääkitystä, jota hän tarvitsee vapaudenmenetyksen aikana. Vapautensa menettänyttä on pyydettävä esittämään voimassa olevat lääkemääräykset tai kertomaan, kuka lääkkeen on hänelle määrännyt.

Tieto vapautensa menettäneen lääkityksestä kirjataan kiinniottopöytäkirjaan. Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on ilmoitettava säilytystilan johtajalle, jos vapautensa menettäneellä on sairaus tai vamma, jonka hoitaminen edellyttää lääkohoitoa. Lääkehoidosta on ilmoitettava vapautensa menettäneen terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevalle terveydenhuollon viranomaiselle.

7.5.6 Muut selvitykset

Vapautensa menettäneeltä tulee tulotarkastuksen yhteydessä tiedustella, onko hänet haastettu tuomioistuimeen tai onko hänellä muita asioita, joihin liittyvien määräaikojen noudattamatta jättäminen aiheuttaisi hänelle oikeudenmenetyksiä vapaudenmenetyksen aikana. Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on tarkastettava, onko vapautensa menettäneellä voimassa olevia etsintäkuulutuksia.

Jos vapautensa menettänyt on etsintäkuulutettu, hänen sijoittamisestaan poliisivankilaan on ilmoitettava hänen asiaansa hoitavalle virkamiehelle ilman aiheetonta viivytystä.

Vapautensa menettäneen asioista ja niihin liittyvistä määräajoista on kirjattava tieto kiinniottopöytäkirjaan.

7.5.7 Päihtymyksen selvittäminen ja rekisteröinti

Tulotarkastuksessa on selvitettävä, onko vapautensa menettänyt päihtynyt. Mahdollinen päihtymys todetaan ensisijaisesti aistihavainnoin.

Jos tehtyjen aistihavaintojen tai muun selvityksen perusteella on syytä epäillä, että vapautensa menettänyt on alkoholin, muun päihdyttävän aineen tai dopingaineen vaikutuksen alainen, vapautensa menettänyt voidaan velvoittaa antamaan virtsa- tai

sylkinäyte taikka suorittamaan puhalluskoe. Jos vapautensa menettänyt kieltäytyy virtsa- tai sylkinäytteen antamisesta tai puhalluskokeen suorittamisesta ilman pätevää syytä, säilytystilan johtaja voi määrätä hänet verikokeeseen. Verinäytteen ottamista käsitellään tarkemmin määräyksen luvussa 12.6

Kiinniottopöytäkirjaan on kirjattava, todettiinko vapautensa menettäneen olevan päihtynyt. Jos vapautensa menettäneen ei todettu olevan päihtynyt, siitäkin on tehtävä kirjaus.

7.6 Sijoittaminen poliisivankilassa

Vapautensa menettänyt on sijoitettava yhden hengen säilytyshuoneeseen, jos se on mahdollista. Miehet ja naiset on aina pidettävä eri säilytyshuoneissa. Vapautensa menettänyttä ei saa sijoittaa samaan säilytyshuoneeseen toisen vapautensa menettäneen kanssa, jos siitä aiheutuu vaaraa jommankumman vapautensa menettäneen turvallisuudelle, vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitukselle tai poliisivankilan järjestykselle tai turvallisuudelle.

Kiinniotetut, pidätetyt, tutkintavangit ja muut vapautensa menettäneet on mahdollisuuksien mukaan säilytettävä erillään toisistaan.

Alle 18-vuotias vapautensa menettänyt on pidettävä erillään muista vapautensa menettäneistä. Alle 18-vuotiasta voidaan kuitenkin säilyttää samassa säilytyshuoneessa hänelle tutun vapautensa menettäneen kanssa, jos se on hänen etunsa mukaista. Alle 18-vuotiaan säilyttämisessä on muutenkin otettava huomioon lapsen etu.

Vapautensa menettänyt vammainen henkilö on sijoitettava hänelle tarkoitettuun säilytyshuoneeseen. Jos poliisivankilassa ei ole vammaisten henkilöiden säilyttämiseen tarkoitettua tilaa, poliisivankilassa on järjestettävä vammaiselle henkilölle kohtuulliset mukautukset. Jos kohtuullisia mukautuksia ei voida järjestää, vapautensa menettänyt vammainen henkilö tulee mahdollisuuksien mukaan siirtää sellaiseen poliisivankilaan, jossa on vammaisen henkilön säilyttämiseen soveltuvat tilat tai jossa kohtuulliset mukautukset voidaan toteuttaa.

7.7 Toiseen poliisivankilaan siirtäminen

Vapautensa menettänyt voidaan siirtää toiseen poliisivankilaan, jos vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitus, vapautensa menettäneen oma tai muun henkilön turvallisuus, rikoksen selvittäminen tai muu vastaava syy sitä edellyttää. Vapautensa menettäneen siirtämisestä päättää säilytystilan johtaja.

7.8 Ilmoitukset

7.8.1 Ilmoitukset vapautensa menettäneelle

Yleiset ilmoitukset

Vapautensa menettäneelle on heti ilmoitettava vapauteen kohdistuvan toimenpiteen peruste. Ilmoituksen tulee sisältää lainkohdan lisäksi se tosiseikkakuvaus, johon kiinniotto tai vapauteen kohdistuva toimenpide perustuu.⁴ Rikoksesta epäillylle, joka on otettu kiinni, pidätetty tai vangittu, on viipymättä ilmoitettava oikeudesta käyttää avustajaa esitutkinnassa. Ilmoituksen tekee kiinnioton tai muun vapauteen kohdistuvan toimenpiteen suorittaja. Poliisivankilassa ilmoituksen tekee vartioimistehtävää hoitava virkamies, jollei ilmoituksia ole tehty vapauteen kohdistuneen toimenpiteen yhteydessä.

Vapautensa menettäneelle on viipymättä hänen saavuttuaan poliisivankilaan tiedotettava poliisivankilan oloista antamalla hänelle

- vapautensa menettäneen oikeuksista ja velvollisuuksista kertova asiakirja
- poliisivankilakohtainen järjestyssääntö
- tämä Poliisihallituksen määräys.

Vapautensa menettäneen saatavilla tulee olla luettelo, josta käy ilmi poliisivankilaa ja sen henkilökunnan toimintaa valvovat viranomaiset sekä ihmisoikeuksien toteutumista valvovat toimielimet, joille vapautensa menettäneellä on kansainvälisten sopimusten mukaan valitus- tai kantelu-oikeus.

Vapautensa menettäneen saatavilla on oltava kokoelma vapautensa menettäneitä koskevista säädöksistä. Poliisilaitoksen on huolehdittava, että kokoelma on ajantasainen. Vaihtoehtoisesti vapautensa menettäneelle on annettava mahdollisuus tutustua vapautensa menettäneitä koskeviin säädöksiin sähköisessä säädöskokoelmassa eli [Finlexissä](#).

Ilmoitukset rikoksesta epäillylle kiinniotetulle

Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on viipymättä ilmoitettava rikoksesta epäillylle kirjallisesti

- oikeudesta käyttää itse valitsemaansa avustajaa
- oikeudesta puolustajaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain ([689/1997](#)) 2 luvun 1 §:ssä säädetyillä edellytyksillä
- oikeudesta maksuttomaan oikeusapuun ja avustajaan oikeusapulaissa ([257/2002](#)) säädetyillä edellytyksillä

⁴ Ks. [HE 222/2010 vp](#), s. 249/II. Ks. myös [EOAK/7812/2022](#), 4.10.2023.

- oikeudesta saada tieto, mistä rikoksesta häntä epäillään, ja tieto rikosepäilyä koskevista muutoksista
- oikeudesta tulkkaukseen sekä olennaisten esitutkinta-asiakirjojen käännöksiin
- itsekriminointisuoja
- mahdollisuudesta sovitteluun
- oikeudesta tiedonsaantiin esitutkinnan asianosaisjulkisuuden mukaisesti
- oikeudesta siihen, että vapaudenmenetyksestä ilmoitetaan hänen läheiselleen tai muulle hänen nimeämälleen henkilölle
- oikeudesta terveyden- ja sairaanhoitoon
- oikeudesta vangitsemisasian käsittelyyn tuomioistuimessa pakkokeinolain 3 luvun 5 §:ssä säädettyssä määräajassa ja vangitun oikeudesta mainitun lain 3 luvun 15 §:ssä tarkoitettuun vangitsemisasian uudelleen käsittelyyn.

Alle 18-vuotiaalle rikoksesta epäillylle kiinniotetulle on lisäksi ilmoitettava

- siitä, että epäillyn oikeuksista ilmoitetaan myös hänen huoltajalleen, edunvalvojalleen tai muulle lailliselle edustajalleen
- hänen huoltajansa, edunvalvojansa tai muun laillisen edustajansa oikeudesta olla läsnä kuulustelussa
- siitä, että alle 18-vuotiasta epäiltyä ei saa vangita tai määrätä pidettäväksi edelleen vangittuna, elleivät painavat syyt sitä vaadi
- käytettävissä olevista tutkintavankeuden vaihtoehtoista.

Rikoksesta epäillyllä vapautensa menettäneellä on oikeus pitää kirjallista ilmoitusta hänen oikeuksistaan hallussaan koko vapaudenmenetyksen ajan.

7.8.2 Ilmoitukset vapaudenmenetyksestä

Ilmoittamisen yleissääntö

Vapaudenmenetyksestä on ilmoitettava vapautensa menettäneen läheiselle tai muulle hänen nimeämälleen henkilölle vapautensa menettäneen pyynnön mukaisesti. Ilmoitus on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä. Ilmoitusta ei saa ilman erityistä syytä tehdä vastoin vapautensa menettäneen tahtoa.⁵

⁵ Ks. Euroopan neuvoston kidutuksen vastaisen komitean [Suomea koskeva määräaikaisraportti](#) CPT/Inf (2021) 7, 26.03.2021: "By contrast, the delegation was concerned to observe that delays in notification of custody, another fundamental safeguard against ill-treatment, remained frequent and widespread and could last up to the maximum legal period of police custody (i.e. 96 hours), especially when the apprehended person was a foreign national without residence in Finland. The CPT again calls upon the Finnish authorities to ensure that the relevant legal provisions concerning notification of custody (including, in particular, the maximum 48-hour time-limit for delaying the notification) are always implemented."

Vapaudenmenetyksestä on aina ilmoitettava vapautensa menettäneen nimeämälle asiamiehelle.

Vapautensa menettänyttä koskevat ilmoitukset tekee vartioimistehtävää hoitava virkamies, jollei säilytystilan johtaja tai säilytystilan esimies muuta päätä. Ilmoittamisesta tai ilmoittamatta jättämisestä tehdään merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

Ilmoittamisen lykkääminen ja ilmoittamatta jättäminen

Jos rikoksen selvittämisen merkittävän vaarantumisen estäminen sitä välttämättä edellyttää, vapaudenmenetyksestä ilmoittamista voidaan kiinniotetun osalta lykätä tai se voidaan jättää kokonaan tekemättä. Samalla perusteella vapaudenmenetyksestä ilmoittamista voidaan pidätetyn osalta lykätä enintään kaksi vuorokautta kiinniottamisesta. Ilmoituksen lykkäämisestä tai ilmoittamatta jättämisestä päättää säilytystilan johtaja keskusteltuaan siitä ensin tutkinnanjohtajan kanssa. Ilmoittamisen lykkäämisestä tai ilmoittamatta jättämisestä tehdään kirjallinen päätös ja sen lisäksi merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

Niin kiinniotetulla kuin pidätetylläkin on oikeus vaatia käräjäoikeutta tutkimaan, onko säilytystilan johtajalla ollut edellytykset ilmoittamisen lykkäämiselle tai ilmoittamatta jättämiselle. Vaatimus käräjäoikeudelle on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun pidätetty tai kiinniotettu on saanut tiedon ilmoittamisen lykkäämisestä tai ilmoittamatta jättämisestä.

Vaatimus tehdään syyteasiassa toimivaltaiselle käräjäoikeudelle. Kiinniotetulle ja pidätetylle on ilmoitettava kirjallisesti oikeudesta saattaa säilytystilan johtajan tekemä päätös käräjäoikeuden tutkittavaksi.

Lapsen vapaudenmenetyksestä ilmoittaminen

Alle 18-vuotiaan vapaudenmenetyksestä on ilmoitettava ilman aiheetonta viivästystä hänen huoltajalleen, jollei ilmoittaminen ole lapsen edun vastaista.

Jos rikoksen selvittämisen merkittävän vaarantumisen estäminen sitä välttämättä edellyttää, kiinniotetun tai pidätetyn lapsen vapaudenmenetyksestä ilmoittamista voidaan lykätä tai se voidaan jättää kokonaan tekemättä. Päätöksen ilmoittamisen lykkäämisestä tai ilmoittamatta jättämisestä tekee säilytystilan johtaja keskusteltuaan siitä ensin tutkinnanjohtajan kanssa.

Lapsellakin on oikeus vaatia syyteasiassa toimivaltaista käräjäoikeutta tutkimaan, onko säilytystilan johtajalla ollut edellytykset ilmoittamisen lykkäämiselle tai ilmoittamatta jättämiselle. Tätä varten ilmoittamisen lykkäämisestä tai ilmoittamatta jättämisestä on tehtävä kirjallinen päätös, joka annetaan lapselle tiedoksi, minkä lisäksi hänelle on ilmoitettava kirjallisesti oikeudesta saattaa säilytystilan johtajan tekemä päätös käräjäoikeuden tutkittavaksi. Säilytystilan johtajan päätöksestä tehdään merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

Lapsen vapaudenmenetyksestä on aina ilmoitettava lastensuojeluviranomaiselle. Lastensuojeluilmoituksen tekemisestä on säädetty lastensuojelulain ([417/2007](#)) 25 §:ssä.

Sotilaan vapaudenmenetyksestä ilmoittaminen

Suomalaisen sotilaan vapaudenmenetyksestä on ilmoitettava siihen joukko-osastoon, jossa sotilas palvelee, jos sotilas on otettu kiinni, pidätetty, vangittu tai päästetty vapaaksi. Ilmoitus on tehtävä, vaikka sotilas sitä vastustaisikin.

Ilmoitus tehdään sähköpostitse Puolustusvoimien operaatiokeskukseen. Ilmoituksen tekemisestä on ilmoitettava tutkinnanjohtajalle ja Poliisihallituksen johtovalmiuspäivystäjälle. Ilmoituksesta on tehtävä merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

Vieraan valtion asevoimien sotilaan vapaudenmenetyksestä ilmoittaminen

Nato-maan tai Naton rauhankumppanuusmaan asevoimien sotilaan pidättämisestä on ilmoitettava valtakunnansyyttäjälle. Ilmoittamisesta on säädetty Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehdystä sopimuksesta annetun lain ([124/2024](#)) 6 §:ssä.⁶

Nato-maan tai Naton rauhankumppanuusmaan sotilaan pidättämisestä ilmoittamisesta valtakunnansyyttäjälle päättää rikosasian tutkinnanjohtaja. Sotilaan kiinniottamisesta on ilmoitettava viipymättä Poliisihallituksen johtovalmiuspäivystäjälle ja Puolustusvoimien operaatiokeskukselle.

Amerikan yhdysvaltojen asevoimien sotilaan vapaudenmenetyksestä ilmoitetaan valtakunnansyyttäjälle. Ilmoittamisesta on säädetty puolustusyhteistyöstä Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltojen hallituksen välillä tehdystä sopimuksesta annetun lain ([485/2024](#)) 8 §:ssä.⁷ Vapaudenmenetyksestä ilmoitetaan myös Poliisihallituksen johtovalmiuspäivystäjälle.

Amerikan yhdysvaltojen sotilaan vapaudenmenetyksestä ilmoittamisesta valtakunnansyyttäjälle päättää rikosasian tutkinnanjohtaja. Sotilaan kiinniottamisesta on ilmoitettava viipymättä Poliisihallituksen johtovalmiuspäivystäjälle ja Puolustusvoimien operaatiokeskukselle.

⁶ Ks. sopimus Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta ([SopS 24/2024](#)) eli Nato SOFA. Sopimuksen VII artiklan 5 kappaleen a kohdan mukaan vastaanottaja- ja lähettäjävaltion viranomaiset auttavat toisiaan joukkojen tai siviilihenkilöstön jäsenten tai näiden huollettavien pidättämisessä vastaanottajavaltion alueella ja heidän toimittamisessaan sille viranomaiselle, jonka on määrä harjoittaa tuomiovaltaa edellä olevien määräysten mukaisesti.

⁷ Ks. sopimus Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltojen hallituksen välillä puolustusyhteistyöstä ([SopS 70/2024](#)) eli DCA (Defence Cooperation Agreement). Sopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen mukaan jos Suomen viranomaiset ottavat kiinni tai pidättävät USA:n joukon jäsenen tai tämän huollettavan, ne ilmoittavat asiasta viipymättä USA:n joukkojen viranomaisille. USA:n joukkojen viranomaiset saavat pyydettäessä, sovittaen toimensa yhteen Suomen viranomaisten kanssa, viipymättä vierailla tällaisen USA:n joukon jäsenen tai huollettavan luona ja saavat olla läsnä kaikissa menettelyissä, myös silloin, kun Suomen viranomaiset kuulustelevat kyseistä henkilöä.

Muun maan kuin Nato-maan tai Naton rauhankumppanuusmaan sotilaan vapaudenmenetyksestä ilmoitetaan ilman aiheetonta viivytystä Poliisihallituksen johtovalmiuspäivystäjälle ja Puolustusvoimille. Ilmoitus vapaudenmenetyksestä tehdään sotilaan osoituksen mukaan hänen läheiselleen taikka muulle hänen nimeämälleen henkilölle tai edustustolle, jos sotilas näin haluaa.

Sotilasta koskevista ilmoituksista on tehtävä merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

7.8.3 Ilmoitusten varmistaminen

Vapautensa menettäneeltä on varmistettava, onhan hän ymmärtänyt oikeutensa ja velvollisuutensa. Jos vapautensa menettänyt on päihtymyksen tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemätön ymmärtämään hänelle tehtyjen ilmoitusten sisältöä, ilmoitukset on tehtävä uudestaan heti, kun vapautensa menettänyt kykenee ymmärtämään asian merkityksen.

7.8.4 Ilmoitukset muille viranomaisille

Ilmoitus sosiaalihuollon viranomaiselle

Jos vapautensa menettäneellä on lapsi, jonka hyvinvoinnista hän on vastuussa siten kuin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa ([361/1983](#)) on säädetty⁸, lapsesta on tehtävä lastensuojeluilmoitus, jos vapaudenmenetyksen syystä on pääteltävissä, että lapsen hoidon ja huolenpidon tarve tai kehitystä vaarantavat olosuhteet edellyttävät lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

Vapautensa menettäneestä, jonka sosiaalihuollon tarve on ilmeinen, on hänen suostumuksellaan tehtävä ilmoitus sosiaalihuollon viranomaiselle (aikuistensuojeluilmoitus). Aikuistensuojeluilmoitus on joka tapauksessa tehtävä, jos suostumusta ei voida saada ja vapautensa menettänyt on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, tai lapsen etu sitä välttämättä vaatii. Aikuistensuojeluilmoituksen tekemisestä ja ilmoitusvelvollisuudesta on säädetty sosiaalihoitolain ([1301/2014](#)) 35 §:ssä.

Vapautensa menettäneestä, joka on iäkäs henkilö, on ilmoitettava sosiaalihuollon viranomaiselle (vanhustensuojeluilmoitus), jos hän on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan. Iäkkäällä henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jonka fyysinen, kognitiivinen, psyykkinen tai sosiaalinen toimintakyky on heikentynyt korkean iän myötä alkaneiden, lisääntyneiden tai pahentuneiden sairauksien tai vammojen vuoksi taikka korkeaan ikään liittyvän rappeutumisen johdosta. Vanhustensuojeluilmoituksen tekemisestä ja ilmoitusvelvollisuudesta on säädetty ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista annetun lain ([980/2012](#)) 25 §:ssä.

⁸ Lapsen huoltajia ovat hänen vanhempansa tai henkilöt, joille lapsen huolto on uskottu.

Huoli-ilmoituksen tekee vartioimistehtävää hoitava virkamies keskusteltuaan siitä ensin säilytystilan esimiehen kanssa. Ennen huoli-ilmoituksen tekemistä on selvítettävä, onko vapautensa menettäneestä tai hänen lapsestaan jo tehty huoli-ilmoitus. Huoli-ilmoituksen tekemisestä on tehtävä merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

Ilmoitus holhousviranomaiselle

Jos vapautensa menettänyt ei voi itse huolehtia muualla olevasta omaisuudestaan vapaudenmenetyksen aikana, asiasta on ilmoitettava holhousviranomaiselle. Holhousviranomaisena toimii Digi- ja väestötietoviranomainen.

Ilmoituksen tekee vartioimistehtävää hoitava virkamies keskusteltuaan siitä ensin säilytystilan esimiehen kanssa. Ilmoituksen tekemisestä on tehtävä merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

Ilmoitus aluehallintovirastolle kiireellisen hoidon hankkimisesta eläimelle

Aluehallintovirastolle on ilmoitettava vapautensa menettäneen omistamasta eläimestä, jolle poliisi on vapaudenmenetyksen ajaksi hankkinut kiireellistä hoitoa. Kiireellistä hoitoa on hankittava, jos se on välttämätöntä eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi eikä hyvinvointia voida turvata riittävän varmasti muulla tavoin. Tässä tarkoituksessa eläin voidaan myös ottaa haltuun ja toimittaa muualle saamaan hoitoa.

Ilmoituksen tekee vartioimistehtävää hoitava virkamies keskusteltuaan siitä ensin säilytystilan esimiehen kanssa. Ennen ilmoituksen tekemistä on selvítettävä, onko tällainen ilmoitus jo tehty. Ilmoituksen tekemisestä on tehtävä merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

Kiireellisen hoidon hankkimisesta ja muista poliisille eläinsuojeluviranomaisena kuuluvista tehtävistä on säädetty tarkemmin eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa ([683/2023](#)).

7.8.5 Ilmoitukset ulkomaalaisesta vapautensa menettäneestä

Ulkomaalaisella vapautensa menettäneellä on oikeus olla yhteydessä hänen kotimaataan edustavaan diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon, jollei hänen yhteydenpitoaan ole pakkokeinolain nojalla rajoitettu. Vapautensa menettäneen diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon osoittamat lähetykset on toimitettava viipymättä edelleen.

Suomella on kahdenväliset konsulisopimukset Venäjän⁹, Unkarin¹⁰, Puolan¹¹ ja Romanian¹² kanssa. Sopimukset velvoittavat poliisia ilmoittamaan mainittujen maiden kansalaisten vapaudenmenetyksestä kyseisen maan edustustoon kolmen päivän kuluessa.

Konsulisopimukseen perustuvaa ilmoitusvelvollisuutta noudatettaessa tulee ottaa huomioon turvapaikanhakijoiden suojaksi laaditut salassapitosäännökset. Konsulisopimusten mukaista ilmoitusta kotimaan edustustoon ei tule tehdä niissä tapauksissa, joissa vapautensa menettänyt ulkomaalainen ilmoittaa hakevansa tai hakeneensa turvapaikkaa, eikä anna lupaa vapaudenmenetyksestä ilmoittamiseen.

Suomessa olevien diplomaattisten edustustojen yhteystiedot ovat saatavilla [ulkoministeriön verkkosivuilta](#).¹³ Ulkoministeriöllä ei ole Suomessa olevien edustustojen päivystysnumeroita, joten yhteydenotot tulee pääsääntöisesti hoitaa virka-aikana. Erittäin kiireellisessä tilanteessa ja virka-ajan ulkopuolella yhteyspisteenä toimii ulkoministeriön päivystysnumero +358 9 1605 5555.

Ilmoitus diplomaattiseen edustustoon voidaan tehdä sähköpostitse tai soittamalla. Ilmoittamisesta tai ilmoittamatta jättämisestä tehdään merkintä kiinniottopöytäkirjaan. Kiinniottopöytäkirjaan tehdään merkintä myös siitä, jos ilmoitus on tehty konsulisopimuksen perusteella tai se on jätetty tekemättä turvapaikanhakijastatuksen

⁹ Ks. Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välinen konsulisopimus ([SopS 33/1966](#)). Sopimuksen 30(2) artiklan mukaan asemamaan asianomaisten viranomaisten on viipymättä ilmoitettava nimittävältä valtiolta konsulille hänen edustamansa valtion kansalaisen vangitsemisesta tai missä muodossa tahansa tapahtuneesta pidätyksestä. Sopimuksen lisäpöytäkirjan ensimmäisen kappaleen mukaan sopimuspuolet ovat sopineet siitä, että Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä 24 päivänä tammikuuta 1966 tehdyn konsulisopimuksen 30 artiklan 2 kohdassa mainittu tiedotus konsulille nimittävältä valtiolta kansalaisen vangitsemisesta tai pidätyksestä missä muodossa tahansa on tehtävä, tiedotusmahdollisuuksista riippuen, 1–3 päivän kuluessa vangitsemisen tai pidätyksen jälkeen.

¹⁰ Ks. Suomen Tasavallan ja Unkarin Kansantasavallan välinen konsulisopimus ([SopS 41/1972](#)). Sopimuksen 30(2) artiklan mukaan vastaanottajavaltion asianomaisten viranomaisten on viipymättä ilmoitettava konsulivirkamiehelle lähettävältä valtiolta kansalaisen pidättämisestä, vangitsemisesta tai missä muussa muodossa tahansa tapahtuneesta vapauden riistosta. Sopimuksen lisäpöytäkirjan ensimmäisen kappaleen mukaan konsulisopimuksen 30 artiklan 2 kappaleen mukaisen ilmoituksen konsulivirkamiehelle tulee tapahtua kolmen päivän kuluessa lähettävältä valtiolta kansalaisen pidättämisestä, vangitsemisesta tai muusta vapauden menetyksestä.

¹¹ Ks. Suomen Tasavallan ja Puolan Kansantasavallan välinen konsulisopimus ([SopS 46/1972](#)). Sopimuksen 30(2) artiklan mukaan vastaanottajavaltion asianomaisten viranomaisten on viipymättä ilmoitettava konsulivirkamiehelle lähettävältä valtiolta kansalaisen pidättämisestä, vangitsemisesta tai missä muussa muodossa tahansa tapahtuneesta vapauden riistosta. Sopimuksen lisäpöytäkirjan ensimmäisen kappaleen mukaan konsulisopimuksen 30 artiklan 2 kappaleen mukaisen ilmoituksen konsulivirkamiehelle tulee tapahtua kolmen päivän kuluessa lähettävältä valtiolta kansalaisen pidättämisestä, vangitsemisesta tai muusta vapauden menetyksestä.

¹² Ks. Suomen Tasavallan ja Romanian Sosialistisen Tasavallan välinen konsulisopimus ([SopS 19/1973](#)). Sopimuksen 22(2) artiklan mukaan vastaanottajavaltion asianomaisten viranomaisten on viipymättä ilmoitettava lähettävältä valtiolta konsuliedustustolle lähettävältä valtiolta kansalaisten pidättämisestä, vangitsemisesta tai missä muussa muodossa tahansa tapahtuneesta vapauden riistosta ja joka tapauksessa viimeistään kolmen päivän kuluessa lähettävältä valtiolta kansalaisen pidättämisestä, vangitsemisesta tai muulla tavoin tapahtuneesta vapauden riistosta lukien.

¹³ Ks. [Diplomatic Portal - Ministry for Foreign Affairs](#). Sivusto on englanninkielinen.

vuoksi. Ilmoituksen tekee vartioimistehtävää hoitava virkamies keskusteltuaan siitä ensin säilytystilan esimiehen kanssa.

Ulkomaalaisesta vapautensa menettäneestä on ilmoitettava yhdenvertaisuusvaltuutetulle, jos ulkomaalainen on otettu säilöön. Ilmoituksen tekee vartioimistehtävää hoitava virkamies keskusteltuaan siitä ensin säilytystilan esimiehen kanssa.

7.8.6 Asiakirjan kääntäminen ja tulkitseminen

Vapautensa menettäneelle tehtävät ilmoitukset tehdään suomeksi tai ruotsiksi. Saamelaisten oikeudesta käyttää asiassaan saamen kieltä ja oikeudesta kääntämiseen ja tulkkaukseen on säädetty saamen kielilaissa ([1086/2003](#)). Jos vapautensa menettänyt ei ymmärrä suomea eikä ruotsia, ilmoitukset tehdään hänelle sillä kielellä, jota vapautensa menettäneen voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän.

Vapautensa menettäneelle annetaan ilmoitukset oikeuksista ja velvollisuuksista hänen asiointikielellään eli suomeksi tai ruotsiksi. Jos henkilö ei ymmärrä suomea eikä ruotsia, ilmoitus annetaan hänelle käännettynä sellaiselle kielelle, jota hänen voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. Kääntämisen sijaan ilmoituksen ja muiden asiakirjojen sisältö voidaan tulkata, jollei vapautensa menettäneen oikeussuojan toteutuminen muuta edellytä.

Ilmoitus vapautensa menettäneen oikeuksista on käännetty suomen, ruotsin, saamen ja englannin lisäksi usealle muulle kielelle. Poliisivankilan järjestyssääntö tulee kääntää tarvittaessa myös englanniksi. Tietoja poliisivankilan oloista sekä vapautensa menettäneen oikeuksista ja velvollisuuksista on joka tapauksessa oltava saatavilla yleisimmin käytetyillä kielillä poliisivankilassa olevien vapautensa menettäneiden tarpeiden mukaan.

7.8.7 Ilmoitus siirtämisestä

Vapautensa menettäneen siirtämisestä toiseen poliisivankilaan on ilmoitettava viipymättä vapautensa menettäneen osoituksen mukaan hänen lähiomaiselleen tai muulle läheiselleen. Siirrosta on ilmoitettava vapautensa menettäneen asiamiehelle. Ilmoitusta ei saa ilman erityistä syytä tehdä vastoin vapautensa menettäneen tahtoa.

Jos ilmoittamisesta on erityistä haittaa rikoksen selvittämiseksi, ilmoittamista pidätetyn siirtämisestä voidaan lykätä enintään siihen saakka, kunnes syyteasiassa toimivaltainen käräjäoikeus ottaa pidätettyä koskevan vangitsemisvaatimuksen käsiteltäväksi.

Siirtämisestä ilmoittamisesta ja ilmoittamatta jättämisestä päättää säilytystilan johtaja. Pidätetyn siirtämisestä ilmoittamatta jättämisestä on keskusteltava tutkinnanjohtajan kanssa.

Vastaanottavan poliisivankilan vartioimistehtävissä työskentelevä virkamies huolehtii ilmoittamisesta ja tietojen kirjaamisesta kiinniottopöytäkirjaan.

Vapautensa menettäneen siirtämistä käsitellään määräyksen luvussa 7.7.

8 Vapautensa menettäneen omaisuus

8.1 Omaisuuden haltuunotto

Vapautensa menettäneen omaisuus, joka hänellä on mukanaan, joka hänelle toimitetaan tai joka häneltä tulotarkastuksessa tai muussa tarkastuksessa löydetään, on otettava poliisin haltuun vapaudenmenetyksen ajaksi. Jos haltuun otetun omaisuuden joukossa on esineitä tai aineita, joiden hallussapito on rangaistavaa, ne on takavarikoitava, jos hallussapidon osalta on syytä epäillä rikosta. Tällaisia esineitä tai aineita ei luovuteta vapautensa menettäneelle takaisin.

Vapautensa menettäneen omaisuuden ottaa haltuun vartioimistehtävää hoitava virkamies. Poliisimies luovuttaa hallussaan olevan vapautensa menettäneen omaisuuden vartioimistehtävää hoitavalle virkamiehelle, jos vapautensa menettäneen omaisuutta on otettu haltuun turvallisuustarkastuksessa, henkilöntarkastuksessa tai muun pakkokeinon yhteydessä eikä kyse ole takavarikoitavasta tai muun lain perusteella suoraan hävitettävästä omaisuudesta.

8.2 Omaisuuden käsittely ja säilyttäminen

Vapautensa menettäneeltä poliisin haltuun otettu omaisuus on tarkastettava ja lajiteltava. Rahat, maksuvälineet, henkilöllisyystodistukset ja muut viranomaisen myöntämät luvat sekä erilaiset arvotavarat on erotettava muusta omaisuudesta. Jos käteistä rahaa ei voida säilyttää poliisivankilassa, se talletetaan vapautensa menettäneen kustannuksella hänen pankkitililleen.

Omaisuus luetteloidaan ja kirjataan kiinniottopöytäkirjan omaisuusluetteloon. Vapautensa menettäneen ja vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos vapautensa menettänyt ei allekirjoita luetteloa, kahden vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen tai muun poliisin palveluksessa olevan virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi. Vapautensa menettäneelle on hänen pyynnöstään annettava kopio omaisuusluettelosta.

Jos vapautensa menettäneen omaisuutta ei voida säilyttää poliisivankilassa vapaudenmenetyksen ajan, omaisuus lähetetään vapautensa menettäneen kustannuksella hänen osoittamaansa paikkaan. Vapautensa menettäneen pyynnöstä tai suostumuksella tällainen omaisuus voidaan luovuttaa kuittausta vastaan hänen nimeämälleen henkilölle, jolle siihen ole laillista estettä. Omaisuuden luovuttamisesta on laadittava luovutuskirja, jonka vapautensa menettänyt ja vartioimistehtävää hoitava virkamies allekirjoittavat. Jos vapautensa menettänyt ei allekirjoita luovutuskirjaa, sen allekirjoittaa kaksi vartioimistehtävää hoitavaa virkamiestä tai muuta poliisin palveluksessa olevaa virkamiestä.

Vapautensa menettäneeltä haltuun otettua omaisuutta on säilytettävä huolellisesti ja erillään muiden omaisuudesta. Poliisivankilassa on oltava omaisuuden säilyttämistä varten erillinen lukittava tila, jonne pääsyä ja kulkua on valvottava.

Vapautensa menettäneen hallussa oleva pilaantunut esine tai aine voidaan hävittää todistajan ollessa läsnä. Jos vapautensa menettäneen hallussa on alkoholijuomia tai alkoholipitoisia juomia, joita hänellä ei ole oikeutta pitää hallussaan, ne voidaan hävittää, jos ne ovat avatussa astiassa. Myös avaamattomassa asiassa olevat alkoholijuomat tai alkoholipitoiset juomat voidaan hävittää, jos ne ovat vähäarvoisia. Hävittäminen on tehtävä todistajan ollessa läsnä. Hävittämisestä on tehtävä merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

8.3 Vapautensa menettäneelle annettava omaisuus

Vapautensa menettäneen on annettava pitää hallussaan kohtuullinen määrä mukanaan tuomaansa tai myöhemmin saamaansa omaisuutta. Vapautensa menettänyt ei kuitenkaan saa pitää hallussaan kiellettyjä esineitä tai aineita. Kiellettyjä esineitä ja aineita ovat

- esineet ja aineet, joista aiheutuu vaaraa henkilön turvallisuudelle tai vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitukselle
- esineet ja aineet, jotka soveltuvat erityisesti omaisuuden vahingoittamiseen
- esineet ja aineet, joiden hallussapidosta poliisivankilan olot ja valvonnan aste huomioon ottaen aiheutuu erityistä haittaa poliisivankilan yleiselle järjestykselle
- alkoholi, muut päihdyttävät aineet, dopingaineet, huumausaineiden käyttöön tarkoitetut esineet ja muut kuin lääkärin määräämät lääkeaineet
- toiselta vapautensa menettäneeltä ilman poliisin lupaa saadut esineet tai aineet.

Vapautensa menettäneelle ei anneta säilytyshuoneeseen hänen puhelintaan, muuta viestintävälinettä, tietokonetta tai muuta tallennusvälinettä, jollei siihen ole erityistä vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoituksesta johtuvaa syytä, josta ei aiheudu vaaraa poliisivankilan järjestykselle.¹⁴ Viestintäväline voi tietyissä tilanteissa olla esine, jolla poliisin toimenpiteiden kohteeksi joutunut henkilö voi vaarantaa säilyttämisensä tai aiheuttaa vaaraa itselleen tai muille.¹⁵

Vapautensa menettäneelle voidaan antaa haltuun esineitä tai aineita, joita hän tarvitsee päivittäin ja jotka käyttötarkoituksensa puolesta soveltuvat säilytettäväksi säilytyshuoneessa. Hänelle voidaan antaa säilytyshuoneeseen käyttötavaroita, kuten hygieniatuotteita, kirjallisuutta, aikakauslehtiä ja pieniä sähkölaitteita. Haltuun annettavat sähkölaitteet on tarkastettava ja sinetöitävä. Vapautensa menettäneelle voidaan antaa

¹⁴ Ks. HE 90/2005 vp, s. 61: "Esimerkiksi noudettavaksi määrätyle todistajalle voitaisiin sallia matkapuhelimen hallussapito, jollei tästä aiheutuisi vaaraa säilytystilan järjestykselle, koska säilytettävän henkilön vapauden menetyksen peruste ei lähtökohtaisesti edellyttäisi henkilön yhteydenpidon valvomista".

¹⁵ Ks. esim. [HaVM 17/2017 vp](#), s. 5.

haltuun kohtuullisessa määrin hänen itsensä hankkimia tai hänelle tuotuja elintarvikkeita ja muita päivittäistavaroita ottaen huomioon vapautensa menetyksen kesto. Tupakkatuotteita ja tupakointivälineitä annetaan vapautensa menettäneen haltuun ainoastaan tupakoinnin yhteydessä.

Omaisuuksien luovuttamisesta vapautensa menettäneelle päättää vartioimistehtävää hoitava virkamies vapautensa menettäneen pyynnön perusteella. Jos vapautensa menettäneelle ei luovuteta hänen pyytämäänsä omaisuutta, siitä on tehtävä putkapäätös. Putkapäätös annetaan vapautensa menettäneelle tiedoksi todisteellisesti.

Jos säilöön otetulle ulkomaalaiselle ei luovuteta hänen pyytämäänsä omaisuutta, siitä on tehtävä valituskelpoinen päätös. Päätös valitusosoituksineen on annettava todisteellisesti tiedoksi ulkomaalaiselle.

Vapautensa menettäneelle luovutetusta omaisuudesta on tehtävä merkintä kiinniottopöytäkirjan omaisuusluetteloon.

8.4 Varojen käyttö

Vapautensa menettäneellä ei ole oikeutta pitää hallussaan rahaa tai maksuvälineitä ilman erillistä lupaa. Vapautensa menettäneen oikeutta käyttää poliisivankilan ulkopuolelta tulevaa rahaa ja muita maksuvälineitä voidaan rajoittaa, jos se on välttämätöntä vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoituksen tai poliisivankilan järjestyksen turvaamiseksi taikka vapautensa menettäneen tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Vapautensa menettäneelle voidaan antaa lupa pitää hallussaan vähäinen määrä rahaa käyttöesineiden, tarvikkeiden ja elintarvikkeiden hankkimista varten, jos se on vapautensa menetyksen peruste ja kesto arvioiden perusteltua. Vapautensa menettäneen hankkimat tavarat on tarkastettava vapautensa menettäneen tai todistajan ollessa läsnä.

Rahan hallussapidosta päättää säilytystilan johtaja vapautensa menettäneen tekemän pyynnön perusteella. Jos vapautensa menettäneelle ei anneta lupaa pitää hallussaan vähäistä määrää rahaa, siitä on tehtävä putkapäätös. Putkapäätös annetaan vapautensa menettäneelle tiedoksi todisteellisesti.

Vapautensa menettäneen varojen käytöstä on tehtävä merkinnät kiinniottopöytäkirjaan. Merkinnöistä on ilmentävä, milloin vapautensa menettäneen varoja on käytetty, mihin tarkoitukseen niitä on käytetty, kuinka paljon niitä on käytetty, kuinka paljon rahaa vapautensa menettäneelle on annettu ja kuka hänen asioitaan on hoitanut.

Vartioimistehtävää hoitava virkamies voi mahdollisuuksien mukaan hankkia vapautensa menettäneelle hänen puolestaan ja hänen kustannuksellaan edellä mainittuja käyttöesineitä. Vaihtoehtoisesti poliisi voi järjestää poliisivankilaan kioskinkaltaista päivittäistavaramyyntiä, jonka toteuttaa esimerkiksi henkilöstöravintolapalveluntarjoaja. Vapautensa menettäneen asioiden hoitamisesta ei saa ottaa palkkiota tai muuta hyvitystä.

Kauppa ja muut yksityiset varallisuus oikeudelliset oikeustoimet poliisin henkilökunnan ja vapautensa menettäneen kesken ovat kiellettyjä.

Vapautensa menettänyt saa perustellusta syystä poliisin välityksellä toimittaa rahaa tai muita maksuvälineitä poliisivankilan ulkopuolelle tai toiselle vapautensa menettäneelle. Rahojen tai muiden maksuvälineiden luovutuksesta tulee laatia luovutuskirja, jonka vapautensa menettänyt ja vartioimistehtävää hoitava virkamies allekirjoittavat.

8.5 Omaisuuden palauttaminen

Vapaudenmenetyksen päättymisen jälkeen vapautuneelle luovutetaan poliisin hallussa oleva omaisuus. Omaisuuden luovuttaa vartioimistehtävää hoitava virkamies. Hänelle luovutetaan hänen rahansa sekä muut maksuvälineet ja omaisuus kuittausta vastaan. Jos vapautunut ei allekirjoita omaisuusluetteloa, kahden vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen tai muun poliisin palveluksessa olevan virkamiehen on todistettava luettelo luovutetusta omaisuudesta oikeaksi.

Vapautuneelle ei palauteta hänen hallustaan otettua tai hänelle toimitettua omaisuutta, jonka hallussapito on rangaistavaa tai jonka hallussapitoon hänellä ei ole oikeutta.

Poliisivankilaan jätetty omaisuus lähetetään vapautetulle hänen kustannuksellaan, jos vapautensa menettänyt vapautetaan hänen ollessaan muualla kuin poliisivankilassa, kuten tuomioistuimessa. Jos vapautettu ei nouda omaisuuttaan, omaisuus voidaan hävittää kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun lähettämisen jälkeen omaisuus on palautettu poliisivankilaan. Jos vapautettua ei tavoiteta, omaisuus voidaan hävittää kolmen kuukauden kuluttua vapautensa menettäneen vapautumisesta.

Jos vapaudenmenetyksen päättymisen sijaan vapautensa menettänyt siirretään toisen viranomaisen valvontavastuulle, poliisi luovuttaa vapautensa menettäneen omaisuuden tälle viranomaiselle. Omaisuuden luovuttamisesta tehdään merkintä siirtoa tai passitusta koskevaan asiakirjaan.

8.6 Löytötavarat

Esineisiin ja aineisiin, jolla ei ole omistajaa, sovelletaan löytötavaralakia ([778/1988](#)). Tällaiset esineet ja aineet toimitetaan poliisilaitoksen löytötavaratoimistoon, jollei ole ilmeistä, että esineet tai aineet on hylätty. Hylätyt esineet ja aineet voidaan hävittää.

9 Perushuolto

9.1 Perushuollon toteuttaminen

Vapautensa menettäneellä on oikeus huolehtia perustarpeistaan vapaudenmenetyksen aikana. Vapautensa menettäneellä on oikeus ravintoon, puhtauteen ja muuhun henkilökohtaiseen hygieniaan, ulkoiluun, lepoon ja terveydenhuoltoon poliisivankilan järjestyssäännössä määritellyn päiväohjelman mukaisesti.

Vapautensa menettäneen perushuolto on pyrittävä järjestämään kaikissa poliisivankiloissa yhdenmukaisesti. Perushuollon järjestämisessä voidaan huomioida säilytyksen peruste ja kesto. Vapautensa menettäneen esittämät henkilökohtaiset tarpeet ja toiveet voidaan huomioida mahdollisuuksien mukaan yhdenvertaisuutta ja sovinnollisuutta edistään.

9.2 Vaatetus

Vapautensa menettänyt saa käyttää poliisivankilassa omia vaatteitaan. Vapautensa menettänyt vastaa itse käyttämiensä omien vaatteiden huollosta.

Säilytystilan johtaja voi päätöksellään kieltää vapautensa menettänyttä käyttämästä omia vaatteitaan, jos niistä aiheutuu vaaraa vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitukselle, poliisivankilan järjestykselle tai vapautensa menettäneen terveydelle. Kiireellisessä tilanteessa päätöksen voi tehdä säilytystilan esimies.

Vapautensa menettäneelle, jonka vapaudenmenetys on kestänyt yhtäjaksoisesti yli 24 tuntia, on järjestettävä tilaisuus pestä tai pesettää käytössään olevat vaatteet poliisivankilassa. Jos vaatteiden peseminen tai pesettäminen ei ole poliisivankilassa mahdollista, vapautensa menettäneen vaatteet on pestävä vapautensa menettäneen kustannuksella poliisivankilan ulkopuolella. Vapautensa menettäneelle on lisäksi varattava tilaisuus vaatteiden vaihtoon.

Jos vapautensa menettäneen oikeutta käyttää omia vaatteita rajoitetaan tai vapautensa menettäneellä ei muusta syystä ole mahdollisuutta omien vaatteiden käyttöön, vapautensa menettäneelle tulee järjestää poliisivankilassa oleskelua ja muuta vapaudenmenetyksen aikana tapahtuvaa välttämätöntä asiointia varten soveltuva lainavaatetus. Poliisivankilassa on tätä varten oltava riittävästi hyväkuntoisia ja puhtaita lainavaatteita.

9.3 Ruokahuolto

Vapautensa menettäneellä on oikeus terveelliseen, monipuoliseen ja riittävään ravintoon. Vapautensa menettäneellä on vapaudenmenetyksen kestosta riippumatta oikeus saada poliisivankilan järjestyssäännössä määritellyn ateriarytmin mukaiset ateriat.

Vapautensa menettäneelle on järjestettävä mahdollisuus saada raikasta vettä. Hänelle on mahdollisuuksien mukaan annettava kuumaa vettä kahvin, teen tai muun juoman valmistamiseen, jos hän sellaista pyytää.

Poliisivankilan ruokahuollon tulee koostua vähintään aamiaisesta, lounaasta, päivällisestä ja iltapalasta. Ainakin lounaan ja päivällisen on oltava lämpimiä aterioita. Aterioiden tulee jakautua säännöllisesti koko päivälle. Vapautensa menettäneen yöpaasto ei saa kestää enempää kuin 11 tuntia.

Poliisivankilassa tarjottavien aterioiden tulee yleensä noudattaa kansallisia ravitsemussuosituksia. Aterioista saatavien energiaravintoaineiden jakauman tulee lähtökohtaisesti vastata näitä suosituksia, kuten aterioista saatavan päivittaisen energiamääränkin.

Riittävän ravinnonsaannin varmistamiseksi poliisivankilassa tulee olla varalla sopivaa kuivamuonaa, eineksiä tai vastaavia elintarvikkeita, joita voi käyttää ravintolisänä niille vapautensa menettäneille, joiden ravinnon tarve syystä tai toisesta perustellusti ylittää poliisivankilan normaalitarjonnan. Näitä elintarvikkeita voidaan myös käyttää varautumiseen, jos poliisivankilassa syystä tai toisesta tarvitsee käyttää ylimääräisiä ruoka-annoksia.¹⁶

Vapautensa menettäneelle tulee mahdollistaa ruokailurauha riippumatta siitä, miksi hän on vapautensa menettäneenä. Ruokailurauha tarkoittaa, että vapautensa menettäneelle tarjotaan mahdollisuus ruokailla poliisivankilan järjestyssäännössä ja päiväjärjestyksessä määriteltynä ruoka-aikoina. Tämä voi edellyttää kuulusteluaiakataulujen tai muiden toimenpiteiden sovittamista poliisivankilan päiväjärjestyksen mukaan.

Vapautensa menettäneelle tulee järjestää mahdollisuus syödä ruokansa ihmisarvoisesti eli muuten kuin seisten tai lattialla istuen.¹⁷ Ruokailua varten on käytettävä sellaisia aterimia ja muita ruokailuvälineitä, joilla ei voida vaarantaa poliisivankilan järjestystä ja turvallisuutta.

Poliisivankilan ruokahuollossa elintarvikkeita on käsiteltävä hygieenisesti ja turvallisesti. Elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi poliisivankilaa hallinnoivan poliisilaitoksen tulee tunnistaa ruokahuoltoon liittyvät riskit ja vaarat sekä pyrkiä hallitsemaan ja vähentämään niitä hyvillä elintarvikehygieniakäytännöillä. Hyviä elintarvikehygieniakäytäntöjä ovat

- puhtaiden virkavaatteiden käyttäminen
- henkilökohtaisesta hygieniasta, terveydestä ja puhtaudesta huolehtiminen sekä käsien peseminen ja suojavälineiden käyttäminen
- poliisivankilan tilojen ja pintojen puhtaana pitäminen.

Poliisilaitoksen on tarvittaessa tehtävä elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi yhteistyötä poliisivankilan sijaintikunnan elintarvikevalvontaviranomaisen kanssa.

Jos vapautensa menettäneen ilmoituksen, lääkärintodistuksen tai muun selvityksen perusteella käy selväksi, ettei poliisivankilassa noudatettava ruokavalio sovi vapautensa menettäneelle hänen terveydentilan, uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen taikka muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi, hänelle on annettava erityisravintoa tai ryhdyttävä muuhun vapautensa menettäneen ruokahuollon turvaavaan toimenpiteeseen.

¹⁶ Ks. [EOAK/4488/2017](#), 19.12.2019.

¹⁷ Ks. [EOAK/5680/2018](#), 2.9.2020: "Pidän kuitenkin hyvin ongelmallisena sitä, että he joutuvat syömään nämä ateriansa joko seisten tai lattialla istuen, koska selleissä on vain patja lattialla. Tämä tuskin on erityisen hygieenistäkään ja voidaan nähdäkseni kokea jopa halventavana kohteluna."

Poliisivankilassa on muutoinkin varauduttava siihen, että poliisivankilassa noudatettavasta ruokavaliosta voidaan joutua yksittäistapauksessa poikkeamaan.

Poliisivankilassa noudatettavasta ruokavaliosta poikkeamisesta terveydentilan, uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen taikka muun näihin rinnastettavan syyn perusteella päättää säilytystilan johtaja.

9.4 Ulkoilu

Vapautensa menettäneellä on oikeus vähintään tunnin kestävään päivittäiseen ulkoiluun tai muuhun liikuntaan säilytyshuoneen ulkopuolella, jos vapaudenmenetys kestää yhtäjaksoisesti yli 24 tuntia. Oikeutta ulkoiluun voidaan rajoittaa, jos siihen on vapautensa menettäneen terveydentilasta johtuva syy taikka poliisivankilan järjestykseen tai turvallisuuteen liittyvä erityinen syy.

Ulkoilun epäämisestä päättää säilytystilan johtaja. Ulkoilun epäämisestä on tehtävä merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

9.5 Henkilökohtainen hygienia

Vapautensa menettäneellä tulee olla pääsy WC-tiloihin kaikkina vuorokaudenaikoina.

Vapautensa menettäneellä on oikeus käydä pesulla kerran päivässä riippumatta siitä, kauanko hänen vapaudenmenetyksensä kestää tai mikä hänen vapaudenmenetyksensä peruste on.¹⁸ Peseytymismahdollisuudesta on erityisesti huolehdittava, jos se on vapautensa menettäneen henkilökohtaisen hygienian tai terveyden hoitamisen kannalta välttämätöntä.

9.6 Tupakointi

Tupakointi poliisivankilan yhteisissä sisätiloissa ja säilytyshuoneissa on kielletty. Tupakointi voidaan salliä sitä varten tarkoitetuissa paikoissa. Poliisivankilassa on huomioitava tupakkalain ([549/2016](#)) 74 §:ssä säädetyt yleiset tupakointikiellot.

Vapautensa menettäneelle tulee järjestää mahdollisuus tupakointiin omalla kustannuksellaan vähintään kerran päivässä ulkoilun yhteydessä. Tupakkatuotteita ja tupakointivälineitä annetaan vapautensa menettäneen haltuun ainoastaan tupakoinnin yhteydessä. Omaisuuden luovuttamista vapautensa menettäneelle käsitellään määräyksen luvussa 8.

¹⁸ Ks. [EOAK/5680/2018](#), 2.9.2020: "Puheena olevissa säilytystiloissa ei ole lainkaan peseytymistiloja. Tämä on putkalain vastaista. Laki ei salli poikkeuksia sillä perusteella, että säilytys kestää enintään 24 tuntia. On mielestäni selvää, että peseytyminen voi olla välttämätöntä lyhyenkin säilytyksen aikana jo terveydellisistäkin syistä, esimerkiksi haavojen hoitamiseksi. Totean myös, että naisilla tulisi olla mahdollisuus peseytyä kuukautisten aikana."

Tupakointimahdollisuutta voidaan rajoittaa, jos vapautensa menettäneen terveydentila taikka poliisivankilan järjestykseen tai turvallisuuteen liittyvä erityisen painava syy sitä edellyttää.

Jos vapautensa menettäneen mahdollisuutta tupakointiin rajoitetaan, vapautensa menettäneelle on tarjottava mahdollisuus käyttää tupakkaa korvaavia tuotteita. Poliisivankilassa on oltava tätä varten kuluttajamarkkinoilta saatavia tupakointia korvaavia tuotteita.

9.7 Kirjallisuus ja tiedotusvälineiden seuranta

Vapautensa menettäneelle, jonka yhtäjaksoinen vapaudenmenetys kestää yli 24 tuntia, on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus seurata televisio- ja radio-ohjelmia ja sanomalehtiä sekä hankkia omalla kustannuksellaan aikakauslehtiä ja kirjallisuutta. Poliisivankilassa on oltava tätä varten kirjoja, lehtiä, radioita ja televisioita, joita voidaan luovuttaa vapautensa menettäneen käyttöön. Kirjoja ja lehtiä on tarvittaessa oltava suomen ja ruotsin kielellä, mutta myös englannin kielellä.

Vapautensa menettäneen itsensä hankkimien aikakauslehtien ja kirjojen hallussapitoa voidaan rajoittaa. Omaisuuden käsittelyä, säilyttämistä ja luovuttamista käsitellään määräyksen luvussa 8.

9.8 Lepo

Vapautensa menettäneelle on annettava mahdollisuus lepoon kello 22:n ja 7:n välisenä aikana. Yölevon aikana vapautensa menettänyttä ei saa ilman erityistä syytä kuulustella tai ryhtyä muuhunkaan häneen kohdistuvaan toimenpiteeseen ilman hänen suostumustaan.

Vapautensa menettänyttä ei saa tarpeettomasti häiritä yölevon aikana, jollei se ole vapautensa menettäneen valvonnan kannalta perusteltua. Säilytyshuoneen valo on sammutettava yölevon ajaksi, elleivät valvonnalliset syyt vaadi valon pitämistä päällä tai vapautensa menetetyistä toivomuksista muuta johdu. Vapautensa menettäneelle on varattava tilaisuus lausua mielipiteensä valojen päällä pitämisestä, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

Pidätettyjen ja tutkintavankien säilyttämiseen tarkoitettussa säilytyshuoneessa olevalle vapautensa menettäneelle on annettava vuodevaatteet ja patja yölevon ajaksi. Vuodevaatteet on vaihdettava tarvittaessa ja aina henkilön vapautuessa tai siirtyessä muualle.

Päihtyneiden säilyttämiseen tarkoitettussa säilytyshuoneessa olevalle vapautensa menettäneelle voidaan tarvittaessa antaa makuualustaksi patja, joka täyttää riittävät paloturvallisuus- ja hygieenisyyksivaatimukset, ja vuodevaatteet. Erityisestä säilytysturvallisuuteen liittyvästä syystä patja ja vuodevaatteet voidaan jättää antamatta. Tällöin on kuitenkin huolehdittava, että säilytyshuoneessa pystyy lepäämään.

Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen tulee huolehtia, että vapautensa menettäneiden käyttämä patja ja liinavaatteet ovat puhtaat ja ehjät. Vapautensa menettäneelle tulee järjestää mahdollisuus liinavaatteiden vaihtamiseen.

10 Terveystenhuolto

10.1 Ensiapuvalmius

Poliisivankilassa on ylläpidettävä ensiapuvalmiutta. Vartioimistehtäviä hoitavien virkamiesten ensiapuosaamisen ja ensiaputaitojen tulee olla tehtävien edellyttämällä tasolla.¹⁹

Ensiapukoulutuksesta ja ensiapuvälineistä on ohjeistettu tarkemmin ensiapukoulutuksesta ja ensiapuvälineistä poliisihallinnosta annetussa Poliisihallituksen määräyksessä ([POL-2024-35979, 31.3.2025](#)).

10.2 Terveystenhuollon järjestäminen

Vapautensa menettäneellä on oikeus hänen lääketieteellisten tarpeidensa mukaisiin terveydenhuollon palveluihin. Vapautensa menettäneiden terveydenhuollon järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa ([612/2021](#)) tarkoitettu hyvinvointialue. Helsingin poliisilaitoksen poliisivankilassa säilytettävien vapautensa menettäneiden terveydenhuollon järjestämisvastuu on Helsingin kaupungilla.

Järjestämisvastuu tarkoittaa ainakin, että terveydenhuollon viranomainen vastaa järjestettävien terveydenhuollon palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Siihen sisältyy myös tehtävä valvoa ja varmistaa, miten terveydenhuolto poliisivankilassa toteutetaan ja toteutetaanko se riittävän kattavasti.

Poliisilaitos huolehtii tartuntatautien vastustamistyön järjestämisestä tartuntatautilain ([1226/2016](#)) mukaisesti. Tartuntatautien torjunnasta Puolustusvoimissa, Rajavartiolaitoksessa ja eräissä valtion laitoksissa on säädetty tarkemmin tartuntatautilain 10 §:ssä.

Poliisivankilan hallinnoinnista vastaava poliisilaitos voi halutessaan hankkia vapautensa menettäneiden terveydenhuollon täydentäviä palveluita yksityiseltä palveluntarjoajalta.

¹⁹ Ks. Euroopan neuvoston kidutuksen vastaisen komitean [Suomea koskeva määräaikaissraportti](#) CPT/Inf (2021) 7, 26.03.2021: "The CPT also recommends that regular first-aid refresher courses be offered to all police officers working in detention areas of police prisons".

10.3 Terveydenhuollon toteuttaminen

Vapautensa menettäneen hoidosta, tutkimuksesta ja muusta terveydenhuollosta sekä lääkityksestä ja lääkkeiden hallussapidosta päättää vapautensa menettäneen terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevan terveydenhuollon viranomaisen lääkäri. Poliisilaitos toteuttaa vapautensa menettäneen terveydenhuollon yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Helsingin poliisilaitos toteuttaa vapautensa menettäneen terveydenhuollon yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa.

Vapautensa menettäneelle on hänen tarpeidensa mukaan järjestettävä mahdollisuus lääkärin, sairaanhoitajan tai psykologin tapaamiseen. Vapautensa menettäneelle, jonka vapaudenmenetys kestää yhtäjaksoisesti yli 24 vuorokautta, on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä terveystarkastus.²⁰

Alle 18-vuotiaalle vapautensa menettäneelle on pyynnöstä ilman aiheutonta viivästystä järjestettävä lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön tarkastus hänen terveydentilansa selvittämiseksi, jollei tarkastuksen tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Tarkastuksen tekeminen on lähtökohtaisesti tarpeetonta, jos vapaudenmenetys on lyhytaikainen ja kestää alle 24 tuntia.²¹ Tästä huolimatta lapsellakin on oikeus hänen lääketieteellisten tarpeidensa mukaisiin terveydenhuollon palveluihin säilytysajan pituudesta riippumatta.

Kiireellisessä tilanteessa vapautensa menettäneelle on tarvittaessa annettava ensiapua ja ensihoitoa. Jos sairasta tai vammautunutta vapautensa menettänyttä ei voida asianmukaisesti hoitaa tai tutkia poliisivankilassa, hänet on lähetettävä tarpeellisen valvonnan alaisena tilapäisesti terveydenhuollon toimintayksikköön hoitoa tai tutkimuksia varten. Raskaana oleva vapautensa menettänyt siirretään tarpeellisen valvonnan alaisena synnytystä varten riittävän ajoissa terveydenhuollon toimintayksikköön.

Vapautensa menettäneellä on oikeus saada omalla kustannuksellaan lääkitystä, tutkimusta ja muuta terveydenhuoltoa poliisivankilassa, jollei siitä aiheudu vaaraa vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitukselle. Vapautensa menettäneelle tulee taata aito mahdollisuus päästä lääkärin tarkastettavaksi ja, jos hän haluaa, itse

²⁰ Ks. Euroopan neuvoston kidutuksen vastaisen komitean [Suomea koskeva määräaikaisraportti](#) CPT/Inf (2021) 7, 26.03.2021: "In the light of the above, and especially given that police prisons still accommodate remand prisoners (see paragraphs 22 to 24 below), the CPT calls upon the Finnish authorities to take steps to ensure that all newly arrived detainees (and in particular remand prisoners) are medically screened, within 24 hours of their arrival at a police prison, by a doctor or a qualified nurse reporting to a doctor; as already stressed many times in the past, such a screening is essential, particularly to prevent the spread of transmissible diseases and suicides, and (in the context of prevention of ill-treatment) for recording injuries in good time". Ks. esim. [EOAK/5182/2024](#), 10.1.2025: "Oikeusasiamies suosittaa, että poliisin säilytystiloissa tavoiteltaisiin tilannetta, jossa kaikki yli vuorikauden säilössä olevat vapautensa menettäneet tapaavat terveydenhuollon ammattihenkilön."

²¹ Ks. [HE 177/2018 vp](#), s. 45–46.

valitsemansa lääkärin tarkistettavaksi. Tästä oikeudesta on ilmoitettava vapautensa menettäneelle.²²

Säilytystilan johtaja päättää, kuultuaan ensin mahdollisuuksien mukaan järjestämisvastuussa olevan terveydenhuollon viranomaisen palveluksessa olevaa lääkäriä, vapautensa menettäneen lähettämisestä hoitoon tai tutkimukseen terveydenhuollon toimintayksikköön. Jos hoidontarpeen kiireellisyys sitä edellyttää, päätöksen voi tehdä myös vartioimistehtävää hoitava virkamies, jonka on ilmoitettava päätöksestään säilytystilan johtajalle ilman aiheetonta viivytystä.

Säilytystilan johtaja päättää muusta kuin terveydenhuollon viranomaisen järjestämisvastuulle kuuluvasta terveydenhuollosta. Säilytystilan johtajan on ennen päätöksen tekemistä kuultava järjestämisvastuussa olevan terveydenhuollon viranomaisen palveluksessa olevaa lääkäriä.

10.4 Yhteistoimintasuunnitelma terveydenhuollon toteuttamiseksi

Poliisilaitoksen on laadittava yhteistoimintasuunnitelma terveydenhuollon käytännön toteuttamisesta yhdessä järjestämisvastuussa olevan terveydenhuollon viranomaisen kanssa. Yhteistoimintasuunnitelmassa tulee huomioida ainakin

- terveydenhuollon käytännön toimenpiteet poliisivankilassa
- vapautensa menettäneiden terveystarkastukset
- ensiapu ja ensihoito
- putkakuolemien ennalta ehkäiseminen
- vapautensa menettäneiden lääkehoidon toteuttaminen ja lääkehoitosuunnitelman laatiminen
- terveydenhuollon toteuttamisen valvonta
- terveydenhuollon kustannukset.

Yhteistoimintasuunnitelma laaditaan enintään viiden vuoden määräajaksi. Suunnitelman toimivuutta on seurattava säännöllisesti.

10.5 Vapautensa menettäneiden lääkehoito

10.5.1 Lääkehoitokoulutus

Vartioimistehtäviä hoitavien virkamiesten tulee suorittaa lääkehoidon verkkokoulutus. Lääkehoidon osaamista on ylläpidettävä säännöllisesti.

²² Ks. esim. [EOAK/2868/2023](#), 18.10.2023.

Lääkehoidon verkkokoulutus tulee suorittaa määräajoin aina kolmen vuoden välein. Säilytystilan johtaja valvoo, että vartioimistehtäviä suorittavilla virkamiehillä on lääkehoidon verkkokoulutuksesta voimassa oleva suoritus. Lääkehoidon verkkokoulutuksen suorittamisesta on pidettävä rekisteriä.

10.5.2 Lääkehoitosuunnitelma

Poliisivankilassa on oltava lääkehoitosuunnitelma. Lääkehoitosuunnitelman hyväksyy säilytystilan johtaja.

Lääkehoitosuunnitelma on poliisilaitoksen asiakirja, jossa kuvataan poliisivankilan lääkehoidon prosessi ja jota käytetään laadunhallintaan ja -valvontaan. Lisäksi siinä kuvataan poliisivankilan lääkehoidossa tunnistetut riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi. Lääkehoitosuunnitelman tarkoituksena on turvata lääkehoidon turvallisuus ja sitä kautta vapautensa menettäneiden oikeus henkeen ja terveyteen.

Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen tulee perehtyä poliisivankilan lääkehoitosuunnitelmaan.

Lääkehoitosuunnitelmassa on kuvattava ainakin

- poliisivankilan lääkehoitoprosessi
- lääkehoidon kohderyhmä ja sen erityispiirteet
- lääkehoidon vaativuustaso ja toteuttamistavat
- lääkehoitokoulutus, osaamisvaatimukset ja yhteistoiminta terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevan terveydenhuollon viranomaisen kanssa
- lääkehoitoprosessissa tunnistetut riskit, niihin varautuminen ja keinot riskien hallitsemiseksi
- lääkehoidon vastuut, velvollisuudet ja työnjako poliisin ja terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevan terveydenhuollon viranomaisen välillä
- poliisivankilassa säilytettävät lääkkeet ja niiden säilytysturvallisuus
- vapautensa menettäneiden omat lääkkeet ja niiden säilytysturvallisuus
- lääkehoidon toteuttaminen, lääkkeen jakaminen, käyttökuntoon saattaminen, tarkistaminen ja antaminen
- lääkehoidon dokumentointi ja vaaratilanteista ilmoittaminen
- lääkkeiden ja lääkejätteiden hävittäminen
- kauanko lääkehoitosuunnitelma on voimassa ja milloin se päivitetään.

Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut turvallista lääkehoitoa koskevan oppaan lääkehoitosuunnitelman laatimiseen.²³ Ministeriön opas on huomioitava lääkehoitosuunnitelmaa laadittaessa. Oppaan liitteenä olevaa lääkehoitosuunnitelman mallipohjaa voi käyttää poliisivankilan lääkehoitosuunnitelman pohjana.

10.5.3 Lääkehoidon toteuttaminen

Vapautensa menettäneen lääkehoito toteutetaan lääkehoitosuunnitelman mukaisesti ja yhteistyössä vapautensa menettäneen terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevan terveydenhuollon viranomaisen kanssa. Vapautensa menettäneen lääkehoito ja lääkehoitosuunnitelman laatiminen tulee huomioida poliisilaitoksen ja terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevan terveydenhuollon viranomaisen yhteistoimintasuunnitelmassa.

Poliisivankilassa on aina työskenneltävä vartioimistehtävää hoitava virkamies, joka on suorittanut lääkehoitokoulutuksen.

Ennen vapautensa menettäneen lääkehoidon toteutusta, vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on yhdessä säilytystilan esimiehen kanssa selvítettävä vapautensa menettäneen lääkityksen ajantasaisuus. Vapautensa menettäneen lääkitystä on tiedusteltava häneltä itseltään ja selvítettävä sen lisäksi terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevalta terveydenhuollon viranomaiselta.

Vartioimistehtävää hoitava virkamies antaa vapautensa menettäneelle lääkkeitä valmiiksi jaetuista henkilökohtaisista lääkedoseista. Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on tiedettävä ja tunnistettava antamansa lääkkeet ja niiden ominaisuudet.

Vapautensa menettäneelle annetaan vain sellaisia lääkkeitä, joita järjestämisvastuussa olevan terveydenhuollon viranomaisen palveluksessa oleva lääkäri on määrännyt tai joiden käytön hän on hyväksynyt. Lääkemääräyksen antaminen ja uudistaminen edellyttävät, että lääkäri on henkilökohtaisesti tutkinut potilaan edellisen vuoden aikana. Henkilökohtaista tutkimusta ei kuitenkaan tarvita, jos lääkäri voi potilasasiakirjojen tai muiden tietojen perusteella luotettavasti varmistua lääkehoidon tarpeesta.

Vartioimistehtävää hoitava virkamies ei yleensä anna vapautensa menettäneille pääasiassa keskushermostoon vaikuttavia lääkkeitä (PKV-lääkkeet) eikä huumausainelääkkeitä. PKV-lääkkeiden ja huumausainelääkkeiden antaminen voi tapahtua vain yhteistoiminnassa terveydenhuollon viranomaisen kanssa.

Lääkehoito tulee pyrkiä toteuttamaan säännöllisesti ja vakiintuneina aikoina. Lääkehoitoa ei tule toteuttaa kiireessä.

²³ Ks. Laukkanen, Emilia; Ruokoniemi, Päivi (toim.). [Turvallinen lääkehoito: opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen](#). Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021:6. Helsinki 2021.

10.5.4 Lääkkeiden hankkiminen, säilyttäminen ja hävittäminen

Lääkehoidossa tarvittavat lääkkeet hankitaan poliisivankilaan, jos se on mahdollista. Lääkkeet säilytetään alkuperäispakkauksissaan. Poliisivankilassa niitä säilytetään lukittavassa lääkkeiden säilytystilassa olevassa lääkekaapissa, jonka on senkin oltava lukittava.

Lääkkeiden säilytystilaan voivat päästä vain ne henkilöt, joilla on oikeus käsitellä lääkkeitä. Muut henkilöt saavat asioida lääkkeiden säilytystilassa vain valvotusti.

Lääkkeiden säilytystilassa on oltava lääkekirjanpito, johon jokainen lääkkeiden säilyttämiseen ja jakamiseen liittyvä toimenpide kirjataan. Kirjauksessa tulee näkyä tehty toimenpide, toimenpiteen suorittaja ja ajankohta. Lääkekirjanpitoon ei kirjata henkilötietoja vaan ainoastaan säilytyshuoneen tunnus ja kiinniottopöytäkirjan asianumero.

Vapautensa menettäneen henkilökohtaiset lääkkeet tulee yksilöidä vapautensa menettäneen nimellä ja kiinniottopöytäkirjan asianumerolla. Lääkkeet tulee säilyttää erillään poliisivankilan yhteisistä lääkkeistä, jos sellaisia on poliisivankilaan hankittu.

Lääkkeiden käyttökelpoisuus on varmistettava säännöllisesti. Vanhentuneet ja muuten käyttöön soveltumattomat lääkkeet tulee poistaa ja toimittaa hävitettäväksi apteekkiin tai lääkekeskukseen.

Vanhentuneet lääkkeet, käytöstä poistetut lääkkeet ja muut lääkejätteet säilytetään lukittavassa lääkkeiden säilytystilassa siten, että ne on selkeästi merkitty, eikä ole vaaraa niiden sekaantumisen käytössä oleviin lääkkeisiin tai joutumisesta ulkopuolisten käsiin. Myös samalta näyttävien ja samalta kuulostavien lääkkeiden sijoitteluun lääkkeiden säilytystilassa tulee kiinnittää erityistä huomiota sekaannusten välttämiseksi esimerkiksi sijoittamalla lääkkeet eri hyllyille ja merkitsemällä säilytyspaikat selkeästi. Lääkepakkauksiin ei kuitenkaan saa tehdä merkintöjä. Lääkejäte toimitetaan hävitettäväksi apteekkiin tai lääkekeskukseen.

10.5.5 Lääkehoidon dokumentointi

Vartioimistehtävää hoitava virkamies kirjaa tiedot lääkehoidon toteuttamisesta kiinniottopöytäkirjaan. Merkinnöistä on käytävä ilmi annetut lääkkeet, antamisajankohta ja lääkehoidon toteuttaneen vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen nimi.

10.5.6 Lääkehoidon vaikutusten arviointi

Vartioimistehtävää hoitava virkamies seuraa lääkehoidon vaikutuksia vapautensa menettäneeseen valvonnan yhteydessä. Lääkkeiden vaikutuksia seurataan havainnoimalla vapautensa menettäneen tilaa ja tarvittaessa keskustelemalla hänen kanssaan. Lääkkeiden vaikutusten seuranta kirjataan kiinniottopöytäkirjaan.

10.6 Terveystilaa koskevien tietojen käsittely

Vapautensa menettäneen tulotarkastuksessa, turvatarkastuksessa tai henkilöntarkastuksessa todetut vammat, sairaudet, lääkitys ja hoidontarve kirjataan kiinniottopöytäkirjaan.

Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on pyydettävä vapautensa menettäneeltä kirjallinen suostumus terveystilaa koskevien tietojen käsittelyä varten, jos se on tarpeellista poliisivankilassa tapahtuvaa vapautensa menettäneen lääkohoitoa tai muuta terveydenhuoltoa varten. Kirjallisesta suostumuksesta tai sen antamattomuudesta tehdään merkintä kiinniottopöytäkirjaan. Kirjallinen suostumus arkistoidaan kiinniottopöytäkirjan kanssa.

Terveystilaa koskevia tietoja käsitellään poliisiasian tietojärjestelmässä olevassa ilmoituksessa ja kiinniottopöytäkirjassa. Erityisestä syystä säilytysturvallisuustietoja ja terveystietoja voi käsitellä muulla tietoturvalisellä tavalla.

Terveystilaa koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä. Tietoja ei saa ilman vapautensa menettäneen suostumusta antaa sivulliselle. Jos vapautensa menettäneellä ei ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, tietoja saa antaa hänen laillisen edustajansa kirjallisella suostumuksella. Terveystilaa koskevia tietoja saadaan kuitenkin luovuttaa sellaiselle, jonka oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen säädetty. Muutoin terveystilaa koskevien tietojen luovuttamiseen sovelletaan sitä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain ([621/1999](#)) 7 luvussa ja potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain ([785/1992](#)) 13 §:ssä on säädetty.

10.7 Terveystilallon kustannukset

Poliisilaitos ei vastaa terveystilallon järjestämisvastuuseen kuuluvista muista kustannuksista kuin niistä, joita terveystilallon järjestämisvastuussa olevan terveystilallon viranomaisen palveluksessa olevan lääkärin tarpeelliseksi toteamista terveystilallon palveluista. Poliisilaitos vastaa lisäksi vapautensa menettäneen terveystilallosta aiheutuvista kustannuksista, jos vapautensa menettäneellä ei ole kotipaikkaa Suomessa.

Muista terveystilallon kustannuksista vastaa terveystilallon järjestämisvastuussa oleva terveystilallon viranomainen, jonka toimialueeseen vapautensa menettäneen kotikunta kuuluu. Jos vapautensa menettäneen kotikunta on Helsinki, terveystilallon kustannuksista vastaa Helsingin kaupunki.

Vapautensa menettäneen kotikunta maksaa ne tartuntatautien hoitoon määrättyt lääkkeet, jotka sosiaali- ja terveystilallon asiakasmaksuista annetussa laissa ([734/1992](#)) on säädetty potilaalle maksuttomiksi.

Poliisilaitos vastaa kustannuksista, joita sille aiheutuu yksityiseltä terveystilallon palveluntarjoajalta hankkimista terveystilallon palveluista.

10.8 Tietojen antaminen mielentilatutkimusta suorittavalle yksikölle

Poliisilla on oikeus antaa mielentilatutkimusta suorittavalle yksikölle vapautensa menettäneestä tietoja, jotka ovat tarpeellisia mielentilatutkimuksen toimeenpanemiseksi. Tietojen antamisesta päättää säilytystilan johtaja.

11 Tapaamiset ja yhteydenpito

11.1 Oikeus yhteydenpitoon

Vapautensa menettäneellä on oikeus kirjeenvaihtoon ja muuhun yhteydenpitoon, jollei sitä ole pakkokeinolain perusteella rajoitettu. Lisäksi vapautensa menettäneelle on annettava mahdollisuus muistiinpanojen tekemiseen ja muuhun kirjoittamiseen.

Vapautensa menettäneen ja poliisin, poliisin toimintaa valvovan viranomaisen tai sellaisen ihmisoikeuksien toteutumista valvovan toimielimen, jolle vapautensa menettäneellä on kansainvälisten sopimusten mukaan valitus- tai kanteluoikeus, välistä kirjeenvaihtoa ei saa sen paremmin tarkastaa kuin lukeakaan. Tarkastaa, saati lukea, ei saa myöskään kirjettä tai muuta postilähetystä, jonka vapautensa menettänyt on osoittanut asiamiehelleen.

Säilöön otetulla ulkomaalaisella on oikeus pitää yhteyttä Suomessa olevaan vastaanottajaan, lähiomaiseensa tai muuhun läheiseensä, kotimaataan edustavaan diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon, säilöönottoyksikön tai poliisivankilan toimintaa valvovaan viranomaiseen, yhdenvertaisuusvaltuutettuun, asiamieheensä tai oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkimuksen kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen tutkimuksen suorittaneeseen henkilöön, ihmisoikeuksien valvontaelimiin ja Yhdistyneiden Kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetun virastoon tai viraston edustajaan sekä yleishyödylliseen yhdistykseen, joka antaa ammattimaisesti oikeudellista apua ja neuvontaa kansainvälistä suojelua hakeville, pakolaisille ja muille ulkomaalaisille.

11.2 Postilähetysten tarkastaminen

Vapautensa menettäneelle saapunut tai häneltä peräisin oleva suljettu kirje tai muu postilähetys, saadaan tarkastaa sen selvittämiseksi, sisältääkö se kiellettyjä esineitä tai aineita. Tarkastus tehdään joko läpivalaisemalla postilähetys tai muulla vastaavalla tavalla postilähetystä avaamatta. Kiellettyjä esineitä ja aineita ovat

- esineet ja aineet, joista aiheutuu vaaraa henkilön turvallisuudelle tai vapauten kohdistuvan toimenpiteen tarkoitukselle
- esineet ja aineet, jotka soveltuvat erityisesti omaisuuden vahingoittamiseen
- esineet ja aineet, joiden hallussapidosta poliisivankilan olot ja valvonnan aste huomioon ottaen aiheutuu erityistä haittaa säilytystilan yleiselle järjestykselle

- alkoholi, muut päihdyttävät aineet, dopingaineet, huumausaineiden käyttöön tarkoitetut esineet ja muut kuin lääkärin määräämät lääkeaineet.

Vapautensa menettäneelle saapunut kirje tai muu postilähetys saadaan avata ja sen sisältö tarkastaa lähetyksen sisältämää viestiä lukematta sen selvittämiseksi, sisältääkö se edellä mainittuja kiellettyjä esineitä tai aineita. Vapautensa menettäneeltä peräisin oleva kirje tai muu postilähetys saadaan avata ja sen sisältö tarkastaa lähetyksen sisältämää viestiä lukematta, jos lähetyksen muodosta tai koosta voidaan päätellä, että se sisältää muutakin kuin luottamuksellisen viestin, tai jos muutoin on perusteltua syytä epäillä, että se sisältää kiellettyjä aineita tai esineitä.

Vapautensa menettäneelle on ilmoitettava, jos hänelle saapunut tai häneltä peräisin oleva kirje tai muu postilähetys on avattu ja tarkastettu. Jos poliisivankilassa tarkastetaan avaamalla kaikki vapautensa menettäneelle saapuneet kirjeet tai muut postilähetykset, siitä on tiedotettava vapautensa menettänyttä.

Jos tarkastuksen yhteydessä löydetään kiellettyjä esineitä tai aineita, joita vapautensa menettäneellä ei ole lupa pitää hallussaan poliisivankilassa, ne on otettava poliisin säilytettäväksi. Esineet tai aineet, joiden hallussapito on rangaistavaa, on otettava poliisin haltuun ja takavarikoitava.

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta sekä tällaisen lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta päättää säilytystilan johtaja. Kirjeen tai postilähetyksen avaamisesta ja avaamisen yhteydessä löydettyjen kiellettyjen esineiden tai aineiden poisottamisesta tehdään merkintä kiinniottopöytäkirjaan. Tarkastus ja avaaminen on tehtävä todistajan ollessa läsnä.

Kirjeiden ja muiden postilähetysten tarkastamisella ei saa aiheuttaa vapautensa menettäneelle suurempaa haittaa kuin asianmukaisen tarkastuksen suorittamiseksi on välttämätöntä. Kirjeet ja muut postilähetykset on tarkastettava ja toimitettava eteenpäin niin pian kuin tarkastuksen viemä aika huomioon ottaen on mahdollista. Tarkastusta varten avattu kirje toimitetaan vapautensa menettäneelle uudelleen suljettuna.

11.3 Viestin lukeminen

Vapautensa menettäneelle saapunut tai häneltä peräisin oleva kirje, muu postilähetys tai viesti saadaan lukea, jos se on yksittäistapauksessa tarpeen vapautensa menettäneen rikostaustaan, hänen vapauden menetyksen aikaiseen käyttäytymiseensä, lähetykseen tai sen lähettäjään liittyvästä perustellusta syystä vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoituksen turvaamiseksi, rikoksen estämiseksi, säilytystilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vapautensa menettäneen tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Viestin lukemisesta päättää säilytystilan johtaja. Päätös on tehtävä kirjallisesti.

Kirjeen, postilähetyksen tai viestin lukemisesta tehty päätös perusteluineen kirjataan kiinniottopöytäkirjaan. Lukemisesta ilmoitetaan vapautensa menettäneelle. Lukeminen on tehtävä todistajan ollessa läsnä.

11.4 Kirjeenvaihto asiamiehen kanssa

Vapautensa menettäneelle saapunut kirje tai muu postilähetys, jonka kirjekuoresta tai muutoin käy luotettavasti ilmi, että kirjeen lähettäjä on vapautensa menettäneen asiamies, saadaan avata ja sen sisältö tarkastaa vain vapautensa menettäneen läsnä ollessa, jos on syytä epäillä, että lähetys sisältää kiellettyjä esineitä tai aineita. Tällöinkään lähetysten sisältämää viestiä ei saa lukea.

Jos tarkastuksen yhteydessä löydetään kiellettyjä esineitä tai aineita, joita vapautensa menettäneellä ei ole lupa pitää hallussaan poliisivankilassa, ne on otettava poliisin säilytettäväksi. Esineet tai aineet, joiden hallussapito on rangaistavaa, on otettava poliisin haltuun ja takavarikoitava.

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta sekä tällaisen lähetysten avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta päättää säilytystilan johtaja. Kirjeen tai postilähetyksen avaamisesta ja avaamisen yhteydessä löydettyjen kiellettyjen esineiden tai aineiden poisottamisesta tehdään merkintä kiinniottopöytäkirjaan. Toimenpiteet tehdään todistajan ollessa läsnä.

11.5 Kirjeen tai postilähetyksen pidättäminen

Vapautensa menettäneen lähettämä tai hänelle saapunut kirje, muu postilähetys tai viesti saadaan pidättää, jos sen perille toimittaminen vaarantaa vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoituksen tai jos pidättäminen on tarpeen rikoksen estämiseksi tai poliisivankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vapautensa menettäneen tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Postilähetyksen pidättämisestä ja pidättämisen syystä on annettava viipymättä tieto vastaanottajalle tai lähettäjälle, jollei pidättämisen perusteesta muuta johdu.

Postilähetys, jota ei pidättämisen perusteesta johtuen toimiteta perille, on palautettava lähettäjälle tai annettava vapautensa menettäneelle hänen vapautuessaan. Postilähetystä ei palauteta, jos sen pitämiseen poliisin hallussa on jokin muu laissa säädetty peruste.

Postilähetyksen pidättämisestä päättää säilytystilan johtaja. Postilähetyksen pidättämisestä tehdään putkapäätös, joka annetaan vapautensa menettäneelle tiedoksi todisteellisesti. Postilähetyksen pidättämisestä tulee tehdä kirjaus kiinniottopöytäkirjaan.

11.6 Puhelimen ja muiden sähköisten viestintä- ja tallennelaitteiden käyttö

Vapautensa menettäneelle on mahdollisuuksien mukaan annettava mahdollisuus olla puhelimitse tai muulla viestintävälineellä yhteydessä poliisivankilan ulkopuolelle, jollei tätä

oikeutta ole pakkokeinolain perusteella rajoitettu. Puhelimen ja muun viestintävälineen käytöstä päättää vartioimistehtävää hoitava virkamies.

Säilöön otetulla ulkomaalaisella on oikeus käyttää puhelinta tai hallitsemiaan sähköisiä viestintä- ja tallennelaitteita. Edellytyksenä puhelimen tai muiden sähköisten viestintä- ja tallennelaitteiden käytölle on, että se ei aiheuta vaaraa tai toimintaedellytyksiin, järjestykseen tai turvallisuuteen vaikuttavaa häiriötä poliisivankilan toiminnalle taikka vaarana muiden henkilöiden turvallisuutta.

Vapautensa menettäneelle on lisäksi varattava tilaisuus olla puhelimitse tai muulla viestintävälineellä yhteydessä asiamieheensä, ja muutoinkin poliisivankilan ulkopuolelle sellaisten asioiden hoitamiseksi, joita ei voida hoitaa kirjeitse tai erikseen järjestettävässä tapaamisessa. Välttämättömien asioiden hoitamiseksi tai muusta erityisestä syystä puhelimen käyttö voidaan sallia korvauksetta.

Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on valvottava puhelimen tai muun viestintävälineen käyttöä. Puhelimen tai muun viestintävälineen käytön ehdoksi voidaan asettaa, että vapautensa menettänyt ilmoittaa, kehen hänellä on tarkoitus olla yhteydessä. Puhelimen tai muun viestintävälineen käyttö tulee keskeyttää tai evätä, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi tai poliisivankilan järjestyksen ylläpitämiseksi taikka jos puhelu vaarantaa vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoituksen. Säilöön otetun ulkomaalaisen puhelimen ja muiden sähköisten viestintä- ja tallennelaitteiden käyttö voidaan kieltää, jos sen perustellusta syystä arvioidaan vaarantavan ulkomaalaisen maahantulon tai maassa oleskelun edellytysten taikka henkilöllisyyden selvittämisen tai jos voidaan perustellusta syystä olettaa, että puhelimen käyttö myötävaikuttaa rikoksen tekemiseen.

Puhelimen tai muun viestintävälineen käytön epäämisestä on tehtävä valituskelpoinen päätös, jos sen käyttö on evätty säilöön otetulta ulkomaalaiselta. Päätös valitusosoituksineen on annettava todisteellisesti tiedoksi ulkomaalaiselle.

Puhelimen tai muun viestintävälineen käytön epäämisestä tai puhelun keskeyttämisestä ja perusteista tulee tehdä kirjaus kiinniottopöytäkirjaa.

11.7 Puhelun kuunteleminen

Vapautensa menettäneen ja poliisin, poliisin toimintaa valvovan viranomaisen tai sellaisen ihmisoikeuksien toteutumista valvovan toimielimen, jolle vapautensa menettäneellä on kansainvälisten sopimusten mukaan valitus- tai kanteluoikeus, välistä puhelua ei saa kuunnella. Kuunnella ei myöskään saa vapautensa menettäneen ja hänen asiamiehensä välistä puhelua. Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen tulee varmistaa, että viestinnän luottamuksellisuus varmuudella toteutuu.

Muuta vapautensa menettäneen puhelua saadaan kuunnella, jos se on yksittäistapauksessa perustellusta syystä tarpeen rikoksen estämiseksi, vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoituksen tai poliisivankilan järjestyksen turvaamiseksi taikka

vapautensa menettäneen tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Puhelua voidaan kuunnella toisesta puhelimesta, käyttämällä kaiutinpuhelinta tai muulla vastaavalla tavalla.

Puhelun kuuntelemisesta on ennen kuuntelemisen aloittamista ilmoitettava vapautensa menettäneelle ja sille, johon hän on puhelimitse yhteydessä. Jos puhelua kuunneltaessa ilmenee, että kyse on vapautensa menettäneen ja valvontaviranomaisen tai vapautensa menettäneen asiamiehen välisestä puhelusta, kuuntelu on lopettava.

Puhelun kuuntelemisesta päättää säilytystilan johtaja. Päätös on tehtävä kirjallisesti. Puhelun kuuntelemisesta ja perusteista tulee tehdä kirjaus kiinniottopöytäkirjaan.

11.8 Tapaamiset

11.8.1 Vapautensa menettäneen tapaamisoikeus

Vapautensa menettäneellä on oikeus tavata vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena tapaamista varten tarkoitettuina aikoina niin usein kuin se poliisivankilan järjestystä ja toimintaa häiritsemättä on mahdollista, ellei tätä oikeutta ole pakkokeinoin perusteella rajoitettu. Tapaaminen voidaan sallia muulloinkin kuin tapaamista varten tarkoitettuina aikoina, jos se on tarpeen vapautensa menettäneen yhteyksien kannalta tai muusta erityisestä syystä.

Vapautensa menettäneen on ilmoitettava hyvissä ajoin vartioimistehtävää hoitavalle virkamiehelle tapaamistarpeistaan, jotta tapaaminen voidaan järjestää. Ilmoituksen voi tehdä suullisesti.

Vapautensa menettäneellä on aina oikeus tavata asiamiestään ilman aiheutonta viivytystä. Säilöön otetulla ulkomaalaisella on oikeus tavata Suomessa olevaa vastaanottajaa, lähiomaistaan, muuta läheistään, kotimaataan edustavaa diplomaattista edustajaa, säilöönottoyksikön tai poliisivankilan toimintaa valvovaa viranomaista, yhdenvertaisuusvaltuutettua, asiamiestään tai oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen tutkinnon suorittanutta henkilöä, ihmisoikeuksien valvontaelimiä ja Yhdistyneiden Kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetun virastoa tai sen viraston edustajaa sekä yleishyödyllistä yhdistystä, joka antaa ammattimaisesti oikeudellista apua ja neuvontaa kansainvälistä suojelua hakeville, pakolaisille ja muille ulkomaalaisille.

Tapaamisen järjestämisen ehtona on, että tapaaja

- todistaa henkilöllisyytensä
- jättää päällysvaatteensa ja mukanaan tuomansa tavarat poliisin säilytettäväksi poliisin määräämällä tavalla
- suostuu turvatarkastukseen tai henkilöntarkastukseen, jos niiden soveltamisen edellytykset ovat olemassa

- suostuu noudattamaan muuta poliisivankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi annettua tarpeellisia ehtoja, kuten päihteettömyyttä
- ei aiheuta vaaraa sen paremmin poliisivankilan järjestykselle ja turvallisuudelle kuin poliisivankilassa olevien henkilöiden turvallisuudellekaan.

Valvontaviranomaisten pääsyä poliisivankilaan on käsitelty tarkemmin määräyksen luvussa 12.4.2.

11.8.2 Tapaamiskirjanpito

Poliisivankilassa on pidettävä tapaamisista kirjanpitoa. Tapaamiskirjanpidon tarkoituksena on ylläpitää tapaamisten tilannekuvaa, mahdollistaa tapaamisaikojen ja -tilojen tehokas käyttö sekä estää päällekkäisten tapaamisten järjestäminen.

Tapaamiskirjanpitoa tulee pitää ensisijaisesti sähköisesti. Erityisestä syystä kirjanpitoa voi pitää muulla tietoturvalisella tavalla.

11.8.3 Valvottu tapaaminen

Vapautensa menettäneen ja tapaajan välinen tapaaminen järjestetään ensisijaisesti valvottuna tapaamisena, jossa tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Valvotussa tapaamisessa vartioimistehtävää hoitava virkamies on läsnä tapaamisen aikana tai tapaamistilaa valvotaan teknisesti.

Valvotussa tapaamisessa tapaaja on samassa tilassa vapautensa menettäneen kanssa. Heitä ei saa fyysisesti eristää toisistaan minkään rakenteellisen ratkaisun keinoin.

Tapaamisten valvontaan voidaan käyttää teknistä laitetta, kuten kameraa. Tapaamisen valvonnasta tulee ilmoittaa asianmukaisella tavalla niin vapautensa menettäneelle kuin tapaajallekin. Teknisessä valvonnassa kertyvien tietojen käsittelyä on käsitelty tarkemmin määräyksen luvussa 12.2.3.

Vapautensa menettäneen ja tapaajan välistä keskustelua saadaan kuunnella, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi, vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoituksen tai poliisivankilan järjestyksen turvaamiseksi taikka vapautensa menettäneen tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Vapautensa menettäneen ja hänen asiamiehensä välistä keskustelua ei saa kuunnella eikä sitä saa tallentaa.

Valvotusta tapaamisesta päättää säilytystilan esimies. Hänen on tarvittaessa kuultava säilytystilan johtajaa.

11.8.4 Valvomaton tapaaminen

Vapautensa menettäneen lähiomaisen, muun läheisen ja asiamiehen tapaaminen voidaan sallia ilman valvontaa, jos se on perusteltua vapautensa menettäneen yhteyksien

säilymiseksi, oikeusasioiden hoitamiseksi tai muusta vastaavasta syystä eikä tapaamisesta aiheudu haittaa poliisivankilan järjestykselle tai toiminnalle. Myös muun henkilön ja vapautensa menettäneen välinen tapaaminen voidaan järjestää valvomattomana, jos siihen on syytä. Valvomattoman tapaamisen järjestämisessä on huomioitava, onko vapautensa menettäneen tapaamisoikeutta ja yhteydenpitoa rajoitettu pakkokeinolain perusteella.

Valvomaton tapaaminen järjestetään poliisivankilassa. Sen lisäksi se voidaan järjestää siihen soveltuvassa muussa poliisilaitoksen tilassa tai poliisivankilan ulkopuolella. Jos valvomaton tapaaminen järjestetään poliisivankilan ulkopuolella, tapaamisen turvallisuus tulee varmistaa.

Valvomaton tapaaminen voidaan järjestää tilassa, jossa on tekninen valvonta. Tapaamisen aikana teknistä valvontaa ei saa käyttää. Teknisen valvonnan laitteistosta ja sen käyttämättömyydestä on ilmoitettava vapautensa menettäneelle ja tapaaajalle. Tarvittaessa laitteisto on peitettävä.

Valvomattoman tapaamisen järjestämisen ehtona on, että vapautensa menettänyt pyydettyä ja suostumuksellaan antaa virtsa- tai sylkinäytteen taikka suorittaa puhalluskokeen, minkä lisäksi tapaaajan on suostuttava päihteettömyyden valvontaan. Ehto päihteettömyyden valvonnasta ei koske tapaamista valvontaviranomaisen eikä asiamiehen kanssa.

Valvomattomasta tapaamisesta päättää säilytystilan johtaja.

11.8.5 Tapaamisen keskeyttäminen

Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on keskeytettävä tapaaminen, jos hän havaitsee sellaisen seikan, joka vaarantaa poliisivankilan järjestyksen tai turvallisuuden, henkilöiden turvallisuuden taikka vapauden menetyksen perusteena olevan toimenpiteen tarkoituksen. Tapaaminen on keskeytettävä, jos tapaamisessa toimitaan muutoin lainvastaisesti.

Tapaamista voidaan jatkaa, jos se voidaan järjestää erityisvalvottuna. Jos tapaamista ei voida jatkaa, tapaaminen päätetään. Tapaamisen päättämisestä päättää säilytystilan esimies.

Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on kehotettava tapaaajaa poistumaan poliisivankilasta tai sen alueelta. Jos tapaaaja ei noudata kehotusta eikä erikseen annettua poistumiskäskyä, vartioimistehtävää hoitava virkamies voi poistaa tapaaajan poliisivankilasta ja sen alueelta. Poistettavalle on ilmoitettava poistamisen peruste.

11.8.6 Tapaamisen epääminen

Tapaaminen voidaan evätä jos

- tapaaaja ei pysty luotettavasti todistamaan henkilöllisyyttään

- tapaaja kieltäytyy turvatarkastuksesta tai henkilöntarkastuksesta
- tapaaja ei noudata muuta poliisivankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi annettua tarpeellista ehtoa
- on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisesta aiheutuu vaaraa poliisivankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vapautensa menettäneen tai muun henkilön turvallisuudelle.

Tapaamisen epäämisestä päättää säilytystilan johtaja. Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on kehotettava tapaajaa poistumaan poliisivankilasta tai sen alueelta. Jos tapaaja ei noudata kehotusta eikä erikseen annettua poistumiskäskyä, vartioimistehtävää hoitava virkamies voi poistaa tapaajan poliisivankilasta ja sen alueelta. Poistettavalle on ilmoitettava poistamisen peruste.

Tutkintavangin ja hänen asiamiehen välisen tapaamisen epäämisestä on tehtävä putkapäätös. Putkapäätös on annettava tutkintavangille tiedoksi todisteellisesti.

Tapaamisen epäämisestä on tehtävä valituskelpoinen päätös, jos tapaaminen on eväty säilöön otetun ulkomaalaisen tapaajalta. Päätös valitusosoituksineen on annettava todisteellisesti tiedoksi ulkomaalaiselle.

Tapaamisen epäämisestä ja sen perusteista on tehtävä kirjaus kiinniottopöytäkirjaan.

11.8.7 Erityisvalvottu tapaaminen

Tapaamisen epäämisen tai päättämisen sijaan tapaaminen voidaan sallia erityisen valvotuissa olosuhteissa, jos tapaamisen epäämisen tai päättämisen perusteena oleva vaara voidaan tällä tavoin torjua. Erityisen valvotuilla olosuhteilla tarkoitetaan sitä, että tapaaminen järjestetään tilassa, jossa vapautensa menettänyt ja tapaaja voidaan erottaa toisistaan rakenteellisesti. Erityisvalvotussa tapaamisessa vapautensa menettänyt ja tapaaja eivät pääse millään tavoin tekemisiin keskenään tai luovuttamaan toisilleen esineitä tai aineita.

Erityisvalvotusta tapaamisesta päättää säilytystilan johtaja. Erityisvalvotusta tapaamisesta ja sen perusteista on tehtävä kirjaus kiinniottopöytäkirjaan.

11.8.8 Tapaamiskielto

Tapaaja voidaan määrätä tapaamiskieltoon, jos hänen todetaan kuljettaneen tai yrittäneen kuljettaa poliisivankilaan kiellettyjä esineitä tai aineita. Kiellettyjä esineitä ja aineita ovat

- esineet ja aineet, joista aiheutuu vaaraa henkilön turvallisuudelle tai vapautteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitukselle
- esineet ja aineet, jotka soveltuvat erityisesti omaisuuden vahingoittamiseen
- esineet ja aineet, joiden hallussapidosta poliisivankilan olot ja valvonnan aste huomioon ottaen aiheutuu erityistä haittaa poliisivankilan yleiselle järjestykselle

- alkoholi, muut päihdyttävät aineet, dopingaineet, huumausaineiden käyttöön tarkoitetut esineet ja muut kuin lääkärin määräämät lääkeaineet.

Tapaaja voidaan määrätä tapaamiskieltoon myös silloin, kun hänen todetaan vaarantaneen poliisivankilan turvallisuutta tai häirinneen vakavasti sen järjestystä.

Tapaamiskielto voi sisältää kiellon tavata yhtä tai useampaa vapautensa menettänyttä. Tapaamiskiellolla voidaan myös kieltää tapaajaa tulemasta poliisivankilaan tai sen alueelle. Tapaamiskielto voi koskea yhtä tai useampaa poliisivankilaa.

Tapaamiskielto voidaan antaa enintään kahden kuukauden pituiseksi ajaksi. Tapaamiskiellon pituutta mitattaessa on huomioitava, että kiello ei saa olla olosuhteisiin nähden kohtuuton. Tapaamiskielloa voidaan jatkaa, jos se on edelleen tarpeen kiellon perusteena olevan toiminnan estämiseksi.

Tapaamiskieltoa ei saa antaa vapautensa menettäneen lähiomaiselle, muulle läheiselle eikä vapautensa menettäneen asiamiehelle. Tapaamiskieltoa ei myöskään saa antaa, jos tapaaminen voidaan poliisivankilan järjestystä vaarantamatta järjestää erityisvalvottuna tapaamisena.

Tapaamiskiellon määrää säilytystilan johtaja. Tapaamiskiellosta laaditaan putkapäätös. Ennen tapaamiskiellon määräämistä tapaajalle ja vapautensa menettäneelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Jos kiello koskee useampaa kuin yhtä poliisivankilaa, niiden säilytystilan johtajille on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus antaa lausuntonsa ennen tapaamiskiellon antamista.

Tapaamiskieltoa koskevassa putkapäätöksessä on mainittava tapaamiskieltoon asetettavan tapaajan nimi, kiellon peruste ja kesto, kiellon kohteena oleva vapautensa menettänyt, kiellossa tarkoitettu poliisivankila ja päätöksen tekijä. Putkapäätös annetaan todisteellisesti tiedoksi sekä tapaajalle että vapautensa menettäneelle.

Tapaamiskiellosta laaditaan poliisiasiajn tietojärjestelmään ilmoitus²⁴, jonka yhteyteen laaditaan kiellon saaneesta henkilöstä etsintäkuulutus. Päätöksen sisältö kirjataan henkilökuulutuksen selostukseen. Ilmoituksen ja etsintäkuulutuksen laatii vartioimistehtävää hoitava virkamies.

11.8.9 Esineiden vastaanottaminen tapaamisten yhteydessä

Tapaamisen yhteydessä vapautensa menettäneelle voidaan antaa lupa ottaa vastaan kohtuullinen määrä sellaisia esineitä ja aineita, joiden hallussapito poliisivankilassa on sallittua. Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on tarkastettava kenen tahansa tapaajan tuomat esineet ennen niiden luovuttamista vapautensa menettäneelle.

²⁴ Tapaamiskiellon kirjaamista varten poliisiasiajn tietojärjestelmään kirjataan sekalaisilmoitus nimikkeellä "poliisivankilaa koskeva tapaamiskielto".

Vastaanotettu ja vapautensa menettäneelle luovutettu omaisuus on kirjattava kiinniottopöytäkirjaan.

11.8.10 Yksityiset keskustelut

Vapautensa menettäneelle on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä tilaisuus henkilökohtaisia asioitaan koskeviin yksityisiin keskusteluihin seurakunnan, vankilatyötä tekevän järjestön tai muun vastaavan tahon edustajan kanssa.

11.8.11 Poistumislupa ja siitä ilmoittaminen

Vapautensa menettäneelle voidaan antaa lupa poistua poliisivankilasta lyhyeksi ajaksi tarpeellisen valvonnan alaisena. Poistumislupa voidaan antaa Suomen alueelle vakavasti sairaana olevan lähiomaisen tai muun läheisen tapaamista samoin kuin lähiomaisen tai muun läheisen hautaan saattamista varten taikka muusta vastaavasta erittäin tärkeästä syystä. Tämän lisäksi tutkintavangille poistumislupa voidaan antaa lyhyeksi ajaksi kiireellisen ja välttämättömän asian hoitamiseksi.

Poistumislupaa koskeva hakemus on tehtävä kirjallisesti. Vapautensa menettäneen on annettava hakemuksensa tueksi riittävä selvitys poistumisluvan antamisen perusteista.

Poistumislupaa koskeva hakemus on käsiteltävä viivytyksettä. Poistumislupaa koskevan putkapäätöksen tekee säilytystilan johtaja. Putkapäätös annetaan vapautensa menettäneelle tiedoksi todisteellisesti.

Jos poistumislupaa ei anneta säilöön otetulle ulkomaalaiselle, siitä on tehtävä valituskelpoinen päätös. Päätös valitusosoituksineen on annettava todisteellisesti tiedoksi ulkomaalaiselle.

Vapautensa menettänyt on tuomioistuimen kutsusta toimitettava tuomioistuimeen. Jos vapautensa menettänyt kutsutaan henkilökohtaisesti kuultavaksi muuhun viranomaiseen kuin tuomioistuimeen, hänet voidaan tästä syystä päästää poliisivankilan ulkopuolelle kuulemisen vaatimaksi ajaksi ilman erillistä poistumislupaa. Tällöinkin hän voi poistua vain tarpeellisen valvonnan alaisena.

Vapautensa menettäneen saamasta poistumisluvasta ja poliisivankilasta poistumisesta on ilmoitettava asianomistajalle tai muulle henkilölle, jos vapautensa menettäneen käyttäytymisen tai hänen esittämiensä uhkausten johdosta on perusteltua syytä epäillä, että vapautensa menettänyt syyllistyy tämän tai tälle läheisen henkilön henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvaan rikokseen. Ilmoitus on tehtävä varsinkin, jos asianomistaja on esitutkintalain 4 luvun 19 §:n perusteella pyytänyt saada ilmoituksen vapautensa menettäneen poistumisesta. Ilmoitus tehdään myös henkilölle, johon nähden vapautensa menettäneellä on lähestymiskielto. Ilmoittamisesta tehdään merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

Ilmoitus on tehtävä hienotunteisuutta noudattaen. Ilmoitusta ei saa tehdä vastoin asianomistajan tai muun vaarassa olevan henkilön ilmaisemaa tahtoa. Poistumisluvasta ja poistumisesta ilmoittamisesta päättää säilytystilan johtaja.

12 Järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen

12.1 Vapautensa menettäneen käytös

Vapautensa menettäneen on noudatettava poliisivankilan järjestyssääntöä ja vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen antamia kehotuksia ja käskyjä. Vapautensa menettäneen on käyttäydyttävä poliisivankilan henkilökuntaa sekä muita vapautensa menettäneitä ja muita henkilöitä kohtaan asiallisesti.

12.2 Vapautensa menettäneen vartiointi

Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on vartioitava vapautensa menettänyttä, kun vapautensa menettänyt ei ole säilytyshuoneessa, ulkoilutilassa, tapaamistilassa tai muussa suljetussa tilassa. Vapautensa menettänyttä ei saa jättää vartiotta.

12.3 Valvonta

12.3.1 Valvonnan yleisperiaatteet

Poliisivankilaa ja sen tiloja sekä vapautensa menettäneitä on valvottava. Säilytyshuoneita, vapautensa menettäneitä ja heidän hallussaan ja säilytystilan alueella olevaa omaisuuttaan voidaan tarkastaa poliisivankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Poliisivankilassa olevaa vapautensa menettänyttä ei saa jättää valvonnatta. Valvonnan on oltava säännöllistä. Valvonta kuuluu vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen tehtäviin.

Valvonnan kattavuus on mitoitettava siten kuin vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitus, poliisivankilan järjestys, poliisivankilassa pitämisen varmuus, karkaamisen tai poliisivankilasta luvatta poistumisen estäminen, vapautensa menettäneiden ja muiden henkilöiden turvallisuus ja rikoksen estäminen edellyttävät. Valvonta ja tarkastukset on suoritettava hienotunteisesti. Toimenpiteistä ei saa aiheutua tarpeetonta haittaa tarkastettavalle henkilölle tai vahinkoa omaisuudelle.

Vapautensa menettänyt ei saa liikkua poliisivankilassa tai sen alueella ilman saattajaa. Vapautensa menettänyt saa liikkua vapaasti ainoastaan säilytyshuoneessa, ulkoilutilassa tai muussa tilassa, joka on lukittavissa, kuten peseytymis- tai tapaamistilassa. Säilytyshuone ja muut tilat on lukittava, jotta vapautensa menettänyt ei voi niitä itse avata.

Poliisivankila, säilytyshuoneet ja muut tilat on pidettävä lukittuina järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi sekä karkaamisen estämiseksi. Säilytyshuoneiden ovien

tarkastusluukut on suljettava, kun asiointi säilytyshuoneessa olevan vapautensa menettäneen kanssa on päättynyt.

Asiattomien henkilöiden pääsy poliisivankilan valvomoon on estettävä. Jos poliisivankilassa säilytetään vapautensa menettäneiltä haltuun otettuja esineitä tai aineita, joilla voidaan aiheuttaa vaaraa toisen turvallisuudelle tai vahinkoa omaisuudelle, niitä on säilytettävä lukittavassa tilassa.

Poliisivankilassa on oltava hälytysjärjestelmät ja muut tekniset turvajärjestelmät järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Poliisivankilan suljetuissa tiloissa, joissa vapautensa menettäneitä säilytetään, tulee olla hälytyslaite, jolla voidaan välittömästi saada yhteys vartioimistehtävää hoitavaan virkamieheen. Hälytyslaitteen tulee olla myös vammaisen henkilön käytettävissä.

12.3.2 Vapautensa menettäneen valvonta

Vapautensa menettäneen valvonta tarkoittaa sitä, että vartioimistehtävää hoitava virkamies tarkastaa vapautensa menettäneen tilanteen hänen ollessaan säilytyshuoneessa tai muussa tilassa. Valvonnan tarkoituksena on selvittää vapautensa menettäneen hyvinvointi, kunto ja tajunnan taso, keskeisimmät elintoiminnot, kuten hengitys ja pulssi, ja se, orientoituuko vapautensa menettänyt aikaan, paikkaan, itseensä ja tilanteeseen.

Vartioimistehtävää hoitava virkamies voi tarkasta vapautensa menettäneen silmämääräisesti, tunnustelemalla tai ottamalla häneen kontaktia esimerkiksi kysymällä vointia. Jos valvonnan suorittamisen sitä edellyttää, nukkuva vapautensa menettänyt on tarvittaessa herätettävä.

Vapautensa menettäneen valvontaa on kolmenlaista riippuen valvonnan tarpeesta. Näitä ovat perusvalvonta, tehovalvonta ja erityisvalvonta. Sekä tehovalvontaa että erityisvalvontaa voidaan täydentää teknisellä valvonnalla. Teknistä valvontaa käsitellään tarkemmin luvussa 12.2.3.

Jokaista vapautensa menettänyttä on **perusvalvottava**. Perusvalvonnassa vapautensa menettänyt tarkastetaan vähintään kaksi kertaa tunnissa noin puolen tunnin välein.

Jos vapautensa menettänyt on päihtynyt tai fyysisesti loukkaantunut, häntä on **tehovalvottava**. Tehovalvonnassa vapautensa menettänyt tarkastetaan vähintään kolme kertaa tunnissa noin 20 minuutin välein.

Jos vapautensa menettänyt kärsii mahdollisesti päihdyttävien aineiden käyttämisen vieroitusoireista, käyttäytyy sekavasti tai aggressiivisesti, käyttäytyy itsetuhoisesti taikka on vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen arvion perusteella muuten intensiivisemmän valvonnan tarpeessa, häntä on **erityisvalvottava**. Erityisvalvonnassa vapautensa menettänyt tarkastetaan vähintään neljä kertaa tunnissa noin 15 minuutin välein.

Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on valvonnassa ilmenneiden tietojen perusteella arvioitava ilman aiheetonta viivytystä, onko teho- tai erityisvalvonnassa oleva vapautensa menettänyt myös terveydenhuollon tarpeessa. Jos terveydenhuollon tarvetta ei ole, vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on arvioitava, tuleeko vapautensa menettänyt sijoittaa tarkkailuun, jos tarkkailun edellytykset ovat olemassa. Tarkkailua käsitellään tarkemmin luvussa 12.3.2.

Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on tehtävä valvonnasta ja valvontahavainnoista merkintä kiinniottopöytäkirjaan. Kiinniottopöytäkirjaan on merkittävä, onko vapautensa menettänyt perusvalvonnassa, tehovalvonnassa vai erityisvalvonnassa. Lisäksi on merkittävä valvontamuodon muutokset ja perusteet, miksi valvontamuotoa on muutettu.

12.3.3 Tekninen valvonta

Poliisivankilan yhteisiä tiloja sekä pidätettyjen ja kiinniotettujen säilytykseen tarkoitettuja säilytyshuoneita on valvottava teknisesti. Teknisestä valvonnasta on ilmoitettava.

Tekninen valvonta säilytyshuoneissa toteutetaan siten, että poliisivankilassa olevan pidätetyn tai kiinniotetun vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitus, säilytysvarmuus, poliisivankilan järjestyksen säilyminen sekä vapautensa menettäneiden ja muun henkilön turvallisuus turvataan. Teknistä valvontaa ei saa ulottaa säilytyshuoneen siihen osaan, jossa sijaitsee WC tai peseytymistilat. Teknisellä valvonnalla ei saa sen paremmin säilytyshuoneessa kuin muissakaan tiloissa tallentaa tietoa, joka kuuluu vapautensa menettäneiden yksityiselämän suojan ydinalueelle.

Teknisellä valvonnalla voidaan täydentää kiinniotetun ja pidätetyn valvontaa, mutta sillä ei saa korvata valvontaan kuuluvia vapautensa menettäneiden tarkastuksia. Teknisen valvonnan käyttämisestä kiinniotettujen ja pidätettyjen valvontaan päättää vartioimistehtävää hoitava virkamies.

Sekä yleisissä tiloissa että säilytyshuoneissa suoritettussa teknisessä valvonnassa kertynyttä kuvaa, ääntä ja muuta tietoa (tallenne) voidaan kerätä vapautensa menettäneiden asianmukaisen kohtelun turvaamiseksi. Tallennetta saadaan käyttää vapautensa menettäneiden kohtelun asianmukaisuuden selvittämiseksi, pidätettyjen ja kiinniotettujen kohtelun yleisen valvomisen tarkoituksessa sekä poliisivankilassa tehdyksi epäillyn rikoksen selvittämiseksi. Tiedot on poistettava viiden vuoden kuluessa niiden keräämisestä.

Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on tehtävä kiinniotetun tai pidätetyn teknisestä valvonnasta merkintä kiinniottopöytäkirjaan. Kiinniottopöytäkirjaan on merkittävä, kuka päätti teknisen valvonnan käytöstä.

12.3.4 Erityistarkastus

Poliisivankilassa, sen osastolla tai muussa tilassa voidaan tehdä erityistarkastus, jos se on tarpeen järjestystä tai turvallisuutta uhkaavan vakavan vaaran torjumiseksi.

Erityistarkastus voidaan tehdä luvattomien esineiden tai aineiden löytämiseksi. Luvattomia esineitä ja aineita ovat

- esineet ja aineet, joista aiheutuu vaaraa henkilön turvallisuudelle tai vapauten kohdistuvan toimenpiteen tarkoitukselle
- esineet ja aineet, jotka soveltuvat erityisesti omaisuuden vahingoittamiseen
- esineet ja aineet, joiden hallussapidosta poliisivankilan olot ja valvonnan aste huomioon ottaen aiheutuu erityistä haittaa poliisivankilan yleiselle järjestykselle
- alkoholi, muut päihdyttävät aineet, dopingaineet, huumausaineiden käyttöön tarkoitetut esineet ja muut kuin lääkärin määräämät lääkeaineet
- toiselta vapautensa menettäneeltä ilman poliisin lupaa saatu omaisuus.

Erityistarkastuksesta päättää säilytystilan johtaja. Erityistarkastuksen tekemistä johtaa säilytystilan esimies tai hänen sijaansa vartioimistehtävää hoitava virkamies.

Erityistarkastus on tehtävä suunnitelmallisesti. Erityistarkastus voidaan tehdä ennalta ilmoitetusti, jos se on perusteltua.

Kun poliisivankilan osastolla tai muussa tilassa tehdään erityistarkastus, kaikille tilaan sijoitetuille tai tarkastettavassa tilassa oleville vapautensa menettäneille saadaan tehdä henkilöntarkastus. Henkilöntarkastusta käsitellään tarkemmin määräyksen luvussa 12.2.6. Vapautensa menettäneelle on ilmoitettava erityistarkastuksen peruste.

Erityistarkastuksessa löytyneet esineet tai aineet, joita vapautensa menettäneellä ei ole oikeutta tai lupaa pitää hallussaan, otetaan poliisin haltuun. Löytyneen ja haltuun otetun omaisuuden käsittelyä on käsitelty tarkemmin määräyksen luvussa 8.

Päätös erityistarkastuksesta on tehtävä kirjallisesti ja siitä on laadittava pöytäkirja. Erityistarkastusta koskevaan pöytäkirjaan merkitään tarkastettu säilytystila tai muu tila, tarkastuksen aika, tarkastuksen peruste, tarkastetun vapautensa menettäneen henkilötiedot, löydetty luvattomat esineet ja aineet sekä niiden löytöpaikka, tarkastuksen suorittaja ja todistajat. Pöytäkirjan allekirjoittaa tarkastuksen suorittaja.

Erityistarkastuksesta kirjataan poliisiasiaihin tietojärjestelmään erillinen ilmoitus, jonka yhteyteen laaditaan pöytäkirjat vapautensa menettäneisiin kohdistuneista henkilöntarkastuksista.²⁵

12.3.5 Vapautensa menettäneen turvatarkastus

Vapautensa menettäneelle saadaan tehdä turvatarkastus turvallisuudesta huolehtimiseksi, järjestyksen turvaamiseksi tai omaisuuden suojelemiseksi. Turvatarkastus voidaan tehdä poliisivankilassa tai sen alueella taikka kuljetuksen aikana.

²⁵ Erityistarkastuksesta kirjataan poliisiasiaihin tietojärjestelmään sekalaisilmoitus nimikkeellä "poliisivankilassa suoritettava erityistarkastus".

Turvatar kastus voidaan tehdä tulotarkastuksen yhteydessä ja muutoinkin, jos siihen on aihe tta. Turvatarkastuksen tekee vartioimistehtävää hoitava virkamies.

Turvatar kastuksessa tarkastetaan vaatteita tunnustelemalla tai muulla vastaavalla tavalla, ettei vapautensa menettä neellä ole mukanaan esinettä tai ainetta

- jolla voidaan aiheuttaa vaaraa henkilön turvallisuudelle tai vakavaa vaaraa poliisivankilan järjestykselle
- joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen
- jonka hallussapito on muuten laissa tai lain nojalla kielletty.

Turvatar kastus tehdään käyttämällä metallinilmaisinta tai muuta teknistä laitetta taikka käyttämällä poliisikoiraa. Turvatarkastuksessa vapautensa menettänyt ja hänen yllään olevat vaatteet voidaan tunnustella käsin. Vapautensa menettänyt voidaan myös velvoittaa vaihtamaan vaatteensa vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen läsnä ollessa.

Turvatar kastuksessa löytyneet esineet tai aineet, joita vapautensa menettä neellä ei ole oikeutta tai lupaa pitää hallussaan, otetaan poliisin haltuun. Haltuun otetun omaisuuden käsittelyä on käsitelty tarkemmin määräyksen luvussa 8.

Turvatar kastuksesta päättää vartioimistehtävää hoitava virkamies. Turvatarkastuksen peruste ilmoitetaan vapautensa menettä neelle. Turvatarkastuksen toimittamisesta ja siitä ilmoittamisesta tehdään merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

Poliisimiehen suorittamasta turvallisuustarkastuksesta on säädetty poliisilain 2 luvun 12 §:ssä.

12.3.6 Vapautensa menettä neen henkilöntarkastus

Vapautensa menettä neelle voidaan tehdä henkilöntarkastus, jos vapautensa menettänyttä epäillään luvattomien esineiden tai aineiden hallussapidosta tai henkilöntarkastus on tarpeen karkaamisen tai poliisivankilasta luvatta poistumisen ehkäisemiseksi, poliisivankilan järjestyttä tai turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi, poliisivankilaan saapumisen tai palaamisen johdosta taikka valvomattoman tapaamisen yhteydessä. Luvattomia esineitä ja aineita ovat

- esineet ja aineet, joista aiheutuu vaaraa henkilön turvallisuudelle tai vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitukselle
- esineet ja aineet, jotka soveltuvat erityisesti omaisuuden vahingoittamiseen
- esineet ja aineet, joiden hallussapidosta poliisivankilan olot ja valvonnan aste huomioon ottaen aiheutuu erityistä haittaa poliisivankilan yleiselle järjestykselle
- alkoholi, muut päihdyttävät aineet, dopingaineet, huumausaineiden käyttöön tarkoitetut esineet ja muut kuin lääkärin määräämät lääkeaineet
- toiselta vapautensa menettä neeltä ilman poliisin lupaa saatu omaisuus.

Henkilöntarkastus käsittää sen tutkimisen, mitä vapautensa menettäneellä on vaatteissaan tai muuten yllään taikka mukanaan olevissa tavaroissa. Henkilöntarkastuksen suorittaa vartioimistehtävää suorittava virkamies.

Henkilöntarkastus tehdään käsin tunnustelemalla ja todistajan läsnä ollessa. Jos henkilöntarkastuksen tekeminen ei siedä viivytystä, se saadaan tehdä ilman todistajan läsnäoloa, jos vapautensa menettänyt on poliisivankilan ulkopuolella poliisimiehen tai vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen välittömässä valvonnassa. Jos henkilöntarkastus edellyttää vaatteiden riisumista, henkilöntarkastuksen suorittajan ja todistajan tulee olla samaa sukupuolta tarkastettavan kanssa.

Henkilöntarkastuksen tarpeellisuus tulee arvioida kussakin tilanteessa tapauskohtaisesti ja kunkin vapautensa menettäneen kohdalta erikseen. Vapautensa menettäneen henkilöntarkastuksesta päättää säilytystilan johtaja.

Henkilöntarkastuksesta on tehtävä merkintä kiinniottopöytäkirjaan ja siitä on laadittava henkilöntarkastuspöytäkirja. Pöytäkirjaan on merkittävä

- vapautensa menettäneen henkilötiedot
- henkilöntarkastuksen peruste
- henkilöntarkastuksen aika ja tarkastuspaikka
- päätöksen tekijä ja hänen virka-asemansa
- henkilöntarkastuksen suorittaja
- todistaja, taikka jos todistajaa ei ole ollut, syy siihen
- tarkastuksessa tehdyt havainnot ja löydöt
- haltuun otettu omaisuus.

Rikosprosessuaalisesta henkilöntarkastuksesta esineen, omaisuuden, asiakirjan, tiedon tai seikan löytämiseksi on säädetty pakkokeinolain 8 luvun 30–31 ja 33–34 §:ssä.

12.3.7 Putkatutkan käyttäminen

Säilytysshuoneessa tai muussa vapautensa menettäneen säilyttämiseen tarkoitetussa tilassa voidaan käyttää putkatutkaa poliisivankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai vapautensa menettäneen turvallisuuden turvaamiseksi. Putkatutkalla voidaan täydentää vapautensa menettäneen valvontaa.

Putkatutkan käytöstä on ilmoitettava vapautensa menettäneelle. Putkatutkan käyttö ja siinä kertyneet tiedot kirjataan kiinniottopöytäkirjaan. Ilmoittamisesta huolehtii ja tiedot kirjaa vartioimistehtävää hoitava virkamies.

12.3.8 Mobiilikuvaamisjärjestelmän käyttäminen

Vartioimistehtävää hoitava virkamies saa käyttää mobiilikuvaamisjärjestelmää vartioimistehtäviä hoitaessaan. Mobiilikuvaamisjärjestelmän käyttämisestä on annettu Poliisihallituksen määräys ([POL-2025-5179](#), 31.3.2025).

Jos vartioimistehtävää hoitava virkamies lukitsee palvelimelle tallennetut tiedot, hänen on ilmoitettava siitä säilytystilan esimiehelle. Säilytystilan esimiehen on tämän jälkeen tarvittaessa säilytystilan johtajan kanssa ratkaistava, voidaanko lukitut tiedot tallentaa edes osittain poliisin henkilörekisteriin, jos tietojen käsittelylle on asianmukainen ja tarpeellinen käsittelyperuste.

12.4 Turvaamistoimenpiteet

12.4.1 Sitominen

Vartioimistehtävää hoitava virkamies saa rajoittaa vapautensa menettäneen välitöntä toimintavapautta sitomalla hänet. Vapautensa menettäneen sitomiseen voidaan käyttää käsirautoja, muovisia siteitä tai muita käyttöturvallisia Poliisihallituksen hyväksymiä välineitä.

Vapautensa menettänyt voidaan sitoa vain, jos se on välttämätöntä

- karkaamisen estämiseksi kuljetuksen aikana
- sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muilla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa vapautensa menettäneen tai muun henkilön turvallisuudelle tai huomattavaa vahinkoa omaisuudelle
- uhkaavan väkivallan torjumiseksi.

Sitomisesta ja sen peruste on ilmoitettava vapautensa menettäneelle. Sitomista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Jos vapautensa menettänyt sidotaan väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, lääkäriä on mahdollisuuksien mukaan kuultava. Kun vapautensa menettänyt on kuultavana tuomioistuimessa, sitominen on lopetettava, jollei oikeuden puheenjohtaja erityisestä syystä toisin päättä. Sitominen on lopetettava myös, jos se on välttämätöntä lääketieteellisen toimenpiteen suorittamiseksi.

Sitomisesta päättää säilytystilan johtaja. Sitomisesta voi päättää kiireellisessä tilanteessa vartioimistehtävää hoitava virkamies. Sitominen, sen perusteet, toimenpiteen kesto ja sitomisesta ilmoittaminen on kirjattava kiinniottopöytäkirjaan. Kiinniottopöytäkirjaan on tehtävä merkintä myös siitä, jos sitomisesta on kuultu lääkäriä.

12.4.2 Tarkkailu

Valvonnan keinojen osoittautuessa riittämättömiksi, vapautensa menettänyt voidaan sijoittaa tarkkailuun. Sitä varten vapautensa menettänyt saadaan sijoittaa huoneeseen,

jossa häntä voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla teknisin apuvälinein tai muulla tavoin, jos se on välttämätöntä

- päihtyneen tai päihdyttävien aineiden käyttämisen vieroitusoireista kärsivän vapautensa menettäneen terveydentilan seuraamiseksi ja hänen turvallisuutensa varmistamiseksi
- itsemurhan tai itsetuhoisen käyttäytymisen estämiseksi
- sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muulla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa vapautensa menettäneen tai muiden henkilöiden turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuudelle.

Tarkkailusta päättää säilytystilan johtaja. Tarkkailusta voi päättää vartioimistehtävää hoitava virkamies, jos asia ei siedä viivytystä. Tällaisesta päätöksestä on ilmoitettava säilytystilan johtajalle ilman aiheetonta viivytystä.

Tarkkailuun sijoittamisesta on ilmoitettava vapautensa menettäneelle. Sen lisäksi siitä on viipymättä ilmoitettava terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevalle terveydenhuollon viranomaiselle. Lääkärin tai muun terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevan viranomaisen palveluksessa olevan terveydenhuollon ammattihenkilön tulee mahdollisimman pian tutkia vapautensa menettäneen terveydentila.

Tarkkailun aikana vapautensa menettänyt on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin. Vapautensa menettäneen terveydentilaa ja hyvinvointia tulee seurata tarkasti. Teknisin laittein suoritettavan valvonnan lisäksi vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen tulee käydä riittävän usein henkilökohtaisesti tarkastamassa vapautensa menettäneen tila.

Tarkkailuun sijoittaminen ei saa kestää pitempään kuin on välttämätöntä eikä yli seitsemää vuorokautta. Tarkkailuun sijoittamista saadaan kuitenkin jatkaa, jos se on välttämätöntä eikä lievempiä keinoja ole käytettävissä. Tarkkailuun sijoittaminen on otettava uudelleen käsiteltäväksi enintään seitsemän vuorokauden väliajoin.

Tarkkailuun sijoittamisesta, sen perusteista ja ilmoittamisesta on tehtävä kirjaus kiinniottopöytäkirjaan. Tarkkailuun sijoittamisesta on kirjattava

- vapautensa menettäneen henkilötiedot
- tarkkailuun sijoittamisen peruste
- täytöntöönpanopaikka
- päätöksen tekijä ja hänen virka-asemansa
- valvontatapa
- tarkkailun alkamis- ja päättymisajankohta
- ajankohta, jolloin tarkkailuun sijoittamisesta on tehty ilmoitus terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevalle viranomaiselle

- ajankohta, jona lääkäri tai muu terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevan viranomaisen palveluksessa oleva terveydenhuollon ammattihenkilö on tutkinut tarkkailuun sijoitetun vapautensa menettäneen terveydentilan
- miten vapautensa menettäneen terveydentilaa on seurattu
- tehdyt havainnot tai löydöt
- päätös ja perustelut jatkamisesta, jos tarkkailua on päätetty jatkaa
- päätöksentekijän allekirjoitus.

12.4.3 Eristämistarkkailu

Vapautensa menettänyt voidaan sijoittaa eristämistarkkailuun, jos on perusteltua syytä epäillä, että hänellä on poliisivankilassa tai sinne tullessaan kehossaan kiellettyjä esineitä tai aineita. Kiellettyjä esineitä ja aineita ovat

- esineet ja aineet, joista aiheutuu vaaraa henkilön turvallisuudelle tai vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitukselle
- esineet ja aineet, jotka soveltuvat erityisesti omaisuuden vahingoittamiseen
- esineet ja aineet, joiden hallussapidosta poliisivankilan olot ja valvonnan aste huomioon ottaen aiheutuu erityistä haittaa poliisivankilan yleiselle järjestykselle
- alkoholi, muut päihdyttävät aineet, dopingaineet, huumausaineiden käyttöön tarkoitetut esineet ja muut kuin lääkärin määräämät lääkeaineet
- toiselta vapautensa menettäneeltä ilman poliisin lupaa saatu omaisuus.

Eristämistarkkailusta päättää säilytystilan johtaja. Eristämistarkkailusta voi päättää vartioimistehtävää hoitava virkamies, jos asia ei siedä viivytystä. Tällaisesta päätöksestä on ilmoitettava säilytystilan johtajalle ilman aiheetonta viivytystä.

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta on ilmoitettava vapautensa menettäneelle. Sen lisäksi siitä on viipymättä ilmoitettava terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevalle terveydenhuollon viranomaiselle. Lääkärin tai muun terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevan viranomaisen palveluksessa olevan terveydenhuollon ammattihenkilön tulee mahdollisimman pian tutkia vapautensa menettäneen terveydentila.

Eristämistarkkailussa vapautensa menettänyt saadaan sijoittaa huoneeseen, jossa häntä ja kiellettyjen aineiden tai esineiden poistumista hänen kehostaan voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla teknisin apuvälinein tai muulla tavoin. Vapautensa menettänyttä on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

Eristämistarkkailua saadaan jatkaa, kunnes kielletyt aineet tai esineet ovat poistuneet vapautensa menettäneen elimistöstä tai kunnes eristämiseen ei enää muuten ole syytä. Eristämistarkkailu ei kuitenkaan saa kestää yli seitsemää vuorokautta. Jos eristämistarkkailusta aiheutuu vaaraa vapautensa menettäneen terveydelle,

eristämistarkkailu on keskeytettävä. Jos vapautensa menettäneen kehossa on henkilönkatsastuksessa kiellettyjä aineita tai esineitä, eristämistarkkailua saadaan jatkaa seitsemän vuorokauden enimmäisajan jälkeenkin, kuitenkin enintään seitsemän vuorokautta.

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta, sen perusteista ja ilmoittamisesta on tehtävä kirjaus kiinniottopöytäkirjaan. Eristämistarkkailusta on kirjattava

- vapautensa menettäneen henkilötiedot
- eristämistarkkailun peruste
- täytäntöönpanopaikka
- päätöksen tekijä ja hänen virka-asemansa
- valvontatapa
- eristämistarkkailun alkamis- ja päättymisajankohta
- ajankohta, jolloin eristämistarkkailuun sijoittamisesta on tehty ilmoitus terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevalle viranomaiselle
- ajankohta, lääkäri tai muu terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevan viranomaisen palveluksessa oleva terveydenhuollon ammattihenkilö on tutkinut eristämistarkkailuun sijoitetun terveydentilan
- miten vapautensa menettäneen terveydentilaa on seurattu
- tehdyt havainnot tai löydöt
- päätös ja sen perusteet sekä henkilönkatsastuksessa ilmenneet, jos eristämistarkkailua jatketaan yli seitsemän vuorokautta
- päätöksentekijän allekirjoitus.

12.5 Muun henkilön tarkastaminen

12.5.1 Muun henkilön pääsy poliisivankilaan

Poliisivankilaan ei saa päästää ketään ilman asianmukaista lupaa tai syytä. Poliisivankilaan pääsyn edellytyksenä on

- päällysvaatteiden ja mukana tuotujen tavaroiden jättäminen poliisin säilytettäväksi poliisin määräämällä tavalla
- henkilöllisyyden todistaminen
- henkilön suostuminen turvatarkastukseen tai henkilöntarkastukseen
- ettei henkilö aiheuta vaaraa sen paremmin poliisivankilan järjestykselle ja turvallisuudelle kuin poliisivankilassa olevien henkilöidenkään turvallisuudelle.

Poliisivankilan alueella liikkumiselle voidaan asettaa muitakin järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisia ehtoja, kuten päihteettömyys. Näistä ehdoista on kerrottava poliisivankilaan pyrkivälle henkilölle.

12.5.2 Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian henkilöstön tai muun valvontaviranomaisen henkilöstön pääsy poliisivankilaan

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian, Oikeuskanslerinviraston, tietosuojavaltuutetun toimiston, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston, muun kansallisen viranomaisen, Euroopan neuvoston kidutuksen vastaisen komitean ja muun ihmisoikeuksien toteutumista valvovan toimielimen henkilöstöllä on oikeus poliisilaitoksen myötävaikutuksella päästä poliisivankilaan tarkastustehtävän tai muun virkatehtävän suorittamiseksi. Poliisivankilaan pääsemisen edellytyksenä voi olla päällysvaatteiden ja mukana tuotujen tavaroiden jättäminen poliisin säilytettäväksi poliisin määräämällä tavalla ja henkilöllisyyden todistaminen sekä muiden järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi asetettujen ehtojen noudattaminen.

12.5.3 Muun henkilön ja tapaajan turvatarkastus poliisivankilassa tai sen alueella

Poliisivankilassa ja sen alueella oleva muu henkilö kuin vapautensa menettänyt voidaan tarkastaa turvallisuuden ylläpitämiseksi, järjestyksen turvaamiseksi tai omaisuuden suojelemiseksi. Turvatarkastuksen tekee vartioimistehtävää hoitava virkamies. Turvatarkastuksessa varmistetaan, ettei henkilöllä ole mukanaan esinettä tai ainetta

- jolla voidaan aiheuttaa vaaraa henkilön turvallisuudelle tai poliisivankilan järjestykselle
- joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen
- jonka hallussapito on muuten laissa tai lain nojalla kielletty.

Turvatarkastuksessa voidaan metallinilmaisinta, muuta teknistä laitetta taikka poliisikoiraa käyttäen, vaatteita tunnustelemalla taikka muulla vastaavalla tavalla tarkastaa poliisivankilaan saapuva taikka poliisivankilassa tai sen alueella oleva henkilö, hänen mukanaan olevat tavarat ja hänen käyttämänsä, poliisivankilan alueella oleva kulkuneuvo. Tarkastuksen kohteena oleva henkilö voidaan velvoittaa luovuttamaan mukaan tuomansa omaisuus tarkastettavaksi, jollei tarkastusta voida suorittaa edellä mainitulla tavalla.

Turvatarkastus tulee tehdä hienotunteisesti. Tarkastuksesta ei saa aiheutua tarpeetonta haittaa tarkastettavalle henkilölle tai vahinkoa omaisuudelle. Tarkastuksen peruste on ilmoitettava tarkastettavalle.

Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen tulee evätä turvatarkastuksesta kieltäytyvän henkilön pääsy poliisivankilaan tai sen alueelle tai kehottaa siellä jo olevaa henkilöä poistumaan. Jos henkilö ei noudata kehotusta eikä erikseen annettua poistumiskäskyä, vartioimistehtävää hoitava virkamies voi poistaa hänet poliisivankilasta tai sen alueelta. Poistettavalle on ilmoitettava poistamisen peruste.

Turvataarkastuksesta ja poliisivankilaan pääsyn epäämisestä päättää säilytystilan johtaja. Päätöksen voi tehdä vartioimistehtävää hoitava virkamies, jos asia ei siedä viivytystä.

Poliisivankilan alueella poistamisesta laaditaan kirjallinen päätös. Lisäksi poistamisesta laaditaan erillinen ilmoitus tietojärjestelmään.²⁶

12.5.4 Tapaajan henkilöntarkastus

Tapaamisen ehdoksi voidaan asettaa tapaajalle hänen suostumuksellaan tehty henkilöntarkastus, jos on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisessa pyritään luovuttamaan esineitä tai aineita

- joilla voidaan aiheuttaa vaaraa henkilön turvallisuudelle tai poliisivankilan järjestykselle
- jotka erityisesti soveltuvat omaisuuden vahingoittamiseen
- joiden hallussapito on muuten laissa tai lain nojalla kielletty.

Tapaajan henkilöntarkastus käsittää sen tutkimisen, mitä hänellä on vaatteissaan tai muuten yllään taikka mukanaan olevissa tavaroissa. Henkilöntarkastus tulee tehdä hienotunteisesti. Tarkastuksesta ei saa aiheutua tarpeetonta haittaa tapaajalle tai vahinkoa omaisuudelle. Henkilöntarkastuksen tekee vartioimistehtävää suorittava virkamies.

Henkilöntarkastus tehdään käsin tunnustelemalla ja todistajan läsnä ollessa. Jos henkilöntarkastus edellyttää vaatteiden riisumista, henkilöntarkastuksen suorittajan ja todistajan tulee olla samaa sukupuolta tarkastettavan kanssa.

Tapaajan henkilöntarkastuksesta päättää säilytystilan johtaja. Henkilöntarkastuksesta päättää vartioimistehtävää hoitava virkamies, jos asia ei siedä viivytystä.

Henkilöntarkastuksesta on tehtävä merkintä kiinniottopöytäkirjaan ja siitä on laadittava henkilöntarkastuspöytäkirja. Pöytäkirjaan on merkittävä

- tapaajan henkilötiedot
- henkilöntarkastuksen peruste
- henkilöntarkastuksen aika ja tarkastuspaikka
- päätöksen tekijä ja hänen virka-asemansa
- henkilöntarkastuksen suorittaja
- todistaja, taikka jos todistajaa ei ole ollut, syy siihen
- tarkastuksessa tehdyt havainnot ja löydöt
- haltuun otettu omaisuus.

²⁶ Henkilön poistamisesta laaditaan poliisiasiain tietojärjestelmään sekalaisilmoitus nimikkeellä "henkilön poistaminen poliisivankilasta tai sen alueelta".

Tapaaminen evätään, jos tapaaja ei suostu henkilöntarkastukseen eikä tapaamista voida järjestää erityisvalvottuna tapaamisena. Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on tällöin kehotettava tapaajaa poistumaan poliisivankilasta tai sen alueelta. Jos tapaaja ei noudata kehotusta eikä erikseen annettua poistumiskäskyä, vartioimistehtävää hoitava virkamies voi poistaa hänet poliisivankilasta tai sen alueelta. Tapaajalle on ilmoitettava poistamisen peruste.

Tapaajan henkilöntarkastuksesta ja paikalta poistamisesta päättää säilytystilan johtaja. Hänen sijaansa päätöksen voi tehdä vartioimistehtävää hoitava virkamies, jos asia ei siedä viivytystä.

Poliisivankilan alueella poistamisesta laaditaan kirjallinen päätös. Lisäksi poistamisesta laaditaan erillinen ilmoitus tietojärjestelmään.

12.5.5 Tapaajalta tai muulta henkilöltä haltuun otetun omaisuuden käsittely

Turvatarastuksessa ja henkilöntarkastuksessa haltuun otettu omaisuus, jota ei voida jättää tapaajan tai muun henkilön haltuun, luetteloidaan ja kirjataan erilliseen omaisuusluetteloon. Esineet tai aineet, joiden hallussapito on rangaistavaa, takavarikoidaan rikoksen esitutkintaa varten.

Tapaajan tai muun henkilön ja vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos henkilö ei allekirjoita luetteloa, kahden vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen tai poliisin palveluksessa olevan muun virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

Haltuun otettua omaisuutta on säilytettävä huolellisesti ja erillään muiden omaisuudesta. Poliisivankilassa on oltava omaisuuden säilyttämistä varten erillinen lukittava tila.

Haltuun otettu omaisuus tulee palauttaa henkilön poistuessa poliisivankilan alueelta, ellei omaisuuden luovuttamiselle ole laillista estettä. Jos omaisuutta ei luovuteta takaisin, siitä tehdään merkintä tapaajan henkilöntarkastusta koskevaan ilmoitukseen tai asiasta laaditaan erillinen ilmoitus.

12.6 Päihteettömyyden valvonta

Vapautensa menettäneen päihteettömyyttä on valvottava hänen ollessaan poliisivankilassa tai sen alueella, kuljetettavana tai muussa paikassa. Tässä tarkoituksessa vapautensa menettänyt voidaan velvoittaa antamaan virtsa- tai sylkinäyte taikka suorittamaan puhalluskoe, jos on syytä epäillä, että vapautensa menettänyt on alkoholin, muun päihdyttävän aineen tai dopingaineen vaikutuksen alainen. Jos päihtymystila on ulkonaisista merkeistä päätellen ilmeinen, puhalluskoetta, sylki-, virtsa- tai verinäytettä ei tarvitse ottaa, ellei vapautensa menettänyt sitä vaadi.

Vapautensa menettäneeltä, joka ilman pätevää syytä kieltäytyy virtsa- tai sylkinäytteen antamisesta tai puhalluskokeen suorittamisesta, voidaan määrätä otettavaksi verinäyte. Verinäytteen ottamista käsitellään määräyksen luvussa 12.6.

Poliisivankilaan tai sen alueelle pyrkivälle henkilölle tai tapaaajalle voidaan hänen suostumuksellaan tehdä puhalluskoe tai pyytää häntä antamaan virtsa- tai sylkinäyte, jos poliisivankilan alueella liikkumisen ehtona on päihteettömyys. Päihtynyttä henkilöä ei tarvitse päästää poliisivankilaan tai sen alueelle. Päihteettömyyden valvontaa ei tule tehdä, jos se on ilmeisen tarpeetonta.

12.7 Menettely verinäytteen ottamisessa

12.7.1 Verinäytepäättöksen laatiminen

Verinäytteen ottamisesta on tehtävä päätös ennen sen suorittamista. Verinäytepäättöksen antaa päätöksen tehnyt säilytystilan johtaja.

Verinäytepäättös laaditaan kirjallisesti, jollei sitä asian kiireellisuuden vuoksi tehdä suullisesti. Suullisesti tehty päätös on vahvistettava näytteenoton jälkeen kirjallisesti ilman aiheutonta viivytystä.

Säilytystilan johtaja voi laatia etsintäpäättöksen itse tai tehdä sen erikseen valmistellun päätösesityksen perusteella. Jos etsintäpäättös valmistellaan erikseen, säilytystilan johtajan on tarkastettava päätöksen sisältö ennen allekirjoittamista. Päätösesityksen voi valmistella vartioimistehtävää hoitava virkamies.

12.7.2 Verinäytepäättöksen kirjaaminen ja päätöksen tiedot

Verinäytepäättös kirjataan suoraan poliisiasian tietojärjestelmään. Päätökseen sisällytetään asianmukaiset ja tarpeelliset tiedot. Päätös kirjataan samalle asialle, johon kiinniottopöytäkirjakin on kirjattu.

Jos vapautensa menettänyt on otettu kiinni poliisilakiperusteisesti, verinäytteen ottamisesta on laadittava erillinen sekalaisilmoitus poliisiasian tietojärjestelmään.

Verinäytepäättöksessä on oltava näytteenoton suorittamista koskevat määräykset. Verinäytepäättöksestä tulee ilmetä

- näytteenottoaika
- mitä näytteenotolla on tarkoitus selvittää ja miksi
- näytteenoton perusteet.

12.7.3 Verinäytepäättöksen tiedoksianto

Verinäytepäättöksen jäljennös annetaan henkilökohtaisesti tiedoksi vapautensa menettäneelle.

Verinäytepäättöksen tiedoksiannosta, tiedoksiannottavasta ja tiedoksiantajasta on tehtävä merkintä poliisiasian tietojärjestelmään.

12.7.4 Verinäytteen ottaminen

Verinäytteen ottamiseksi vapautensa menettänyt on kuljetettava terveydenhuollon toimintayksikköön. Ennen verinäytteen ottamista vapautensa menettäneelle on kerrottava näytteenoton tarkoitus, jollei sitä ole kerrottu poliisivankilassa verinäytepäättöksen tiedoksiannon yhteydessä.

Verinäytteen ottaa terveydenhuollon ammattihenkilö. Verinäytteen ottamiseen käytetään poliisin näytteenottovälineitä. Näytteenotosta ei saa aiheutua vapautensa menettäneelle mainittavaa terveydellistä haittaa.

Näytteenottoa ei saa ilman erityistä syytä toimittaa kello 22:n ja 7:n välisenä aikana.

12.7.5 Verinäytepöytäkirjan laatiminen

Näytteenotossa mukana ollut vartioimistehtävää hoitava virkamies tai poliisi laatii näytteenotosta pöytäkirjan. Verinäytepöytäkirja on laadittava näytteenoton jälkeen ilman aiheutonta viivytystä.

Verinäytepöytäkirja laaditaan poliisiasian tietojärjestelmään.

12.7.6 Verinäytepöytäkirjaan tallennettavat tiedot

Verinäytepöytäkirjassa on

- selostettava näytteenottomenettely tarpeellisessa laajuudessa
- ilmoitettava näytteenoton aloitus- ja lopetusaika
- perusteltava, miksi näytteenotto oli suoritettava yöllä, jos se tapahtui kello 22:n ja 7:n välisenä aikana
- lueteltava näytteenotossa läsnäolleet vartioimistehtävää hoitavat virkamiehet tai poliisimiehet ja terveydenhuollon ammattihenkilöt ja kerrottava, ovatko he näytteenottajia vai todistajia.

Näytteenottomenettelyn selostuksessa voidaan kertoa muun muassa se, onko näytteenotto dokumentoitu tai onko näytteenotosta aiheutunut vapautensa menettäneelle vammoja. Verinäytepöytäkirjassa voidaan selostaa myös muita näytteenottoon olennaisesti liittyviä seikkoja, jos se on tarpeellista.

Säilytystilan johtaja tarkistaa verinäytepöytäkirjan ennen kuin hyväksyy sen poliisiasian tietojärjestelmässä.

12.7.7 Verinäytepöytäkirjan tiedoksianto

Vapautensa menettäneellä on oikeus saada jäljennös verinäytepöytäkirjasta. Verinäytepöytäkirjan jäljennös on annettava tiedoksi ilman aiheutonta viivytystä, jos vapautensa menettänyt sitä pyytää. Verinäytepöytäkirja annetaan vapautensa

menettäneelle tiedoksi henkilökohtaisesti. Tiedoksiannon toimittaa vartioimistehtävää hoitava virkamies.

Verinäytepöytäkirjan tiedoksiannosta, tiedoksiantotavasta ja tiedoksiantajasta on tehtävä merkintä poliisiasian tietojärjestelmään.

12.8 Poliisivankilan siisteys ja puhtaus

Poliisivankila ja sen tilat ovat pidettävä siisteinä ja puhtaina. Tilojen siivouksen tulee olla kattavaa ja säännöllistä.

Poliisivankilassa ja sen alueella siivoustehtäviä hoitavan henkilön turvallisuudesta on huolehdittava. Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on varmistettava, ettei siivoustehtäviä hoitava kohtaa vapautensa menettäneitä.

13 Tutkintavankeja koskevat erityissäännökset

13.1 Tutkintavangin kuuleminen

Tutkintavangille on ennen poliisivankilaan ja siellä sijoittamista sekä muuta häntä koskevaa päätöstä tehtäessä varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista seikoista, jotka saattavat vaikuttaa ratkaisun tekemiseen. Tutkintavankia voidaan kuulla joko suullisesti tai kirjallisesti.

Tutkintavangille tulee tarjota mielipiteen ja selityksen antamista varten asian laatuun nähden riittävä määräaika. Määräajan tulee olla sellainen, että se tosiasiallisesti turvaa tutkintavangin oikeuden tulla kuulluksi ja vaikuttaa häntä koskevaan asiaan.

13.2 Läsnäolo muussa viranomaisessa tai tuomioistuimessa

Tutkintavanki on tuomioistuimen kutsusta toimitettava tuomioistuimeen. Jos tutkintavanki kutsutaan henkilökohtaisesti kuultavaksi muuhun viranomaiseen kuin tuomioistuimeen, hänet voidaan tästä syystä päästää poliisivankilan ulkopuolelle kuulemisen vaatimaksi ajaksi ilman erillistä poistumislupaa.

Tutkintavangin poistumisesta poliisivankilan ulkopuolelle päättää säilytystilan johtaja. Poliisin on valvottava tutkintavankia hänen ollessa poliisivankilan ulkopuolella.

13.3 Tutkintavangin lyhytaikainen siirtäminen

Tutkintavanki voidaan siirtää lyhyeksi ajaksi toiseen poliisivankilaan tai vankilaan, jos se on perusteltua tapaamisen järjestämiseksi. Tutkintavanki voidaan siirtää lyhytaikaisesti myös silloin, kun se on perusteltua poistumisluvan järjestämiseksi tai muusta vastaavasta syystä.

Tutkintavangin lyhytaikaisesta siirtämisestä päättää säilytystilan johtaja. Ennen siirtämiss päätöksen tekemistä säilytystilan johtajan on kuultava tutkinnanjohtajaa.

13.4 Kirjeenvaihto, puhelut ja muu yhteydenpito

13.4.1 Viestin lukeminen

Sen lisäksi mitä tässä määräyksessä käsitellään viestin lukemisesta, tutkintavangille saapunut tai tutkintavangilta peräisin oleva kirje, muu postilähetys ja viesti saadaan lukea, jos se on tarpeen kyseisen tutkintavangin rikostaustaan, hänen tutkintavankeusaikaiseen käyttäytymiseensä, lähetykseen tai sen lähettäjään taikka vastaanottajaan liittyvästä perustellusta syystä tutkintavankeuden tarkoituksen turvaamiseksi, rikoksen estämiseksi, poliisivankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Lukemiseen oikeuttava päätös voidaan tehdä enintään kahden viikon määräajaksi kerrallaan. Päätöksen tekee säilytystilan johtaja ja siitä on tehtävä merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

Tutkintavangin on merkittävä nimensä muulle valvontaviranomaiselle lähettämäänsä kirjeeseen, muuhun postilähetykseen ja viestiin, jollei hän anna niitä henkilökohtaisesti suoraan vartioimistehtävää hoitavalle virkamiehelle tai muulle poliisivankilan palveluksessa olevalle virkamiehelle. Tutkintavangilta peräisin oleva kirje, muu postilähetys tai viesti voidaan lähettäjän selvittämiseksi avata, jollei lähettäjää voida selvittää kirjettä, postilähetystä tai viestiä avaamatta. Tällöin kirjettä tai viestiä ei saa lukea enempää kuin lähettäjän selvittämiseksi on tarpeen. Päätöksen postilähetyksen avaamisesta tekee säilytystilan johtaja ja siitä on tehtävä merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

Kirjeestä, muusta postilähetyksestä ja viestistä saadaan ottaa jäljennös, jos sitä luettaessa käy ilmi, että se todennäköisesti sisältää suunnitelmia tai tietoja rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta, tai tällaisen rikoksen rangaistavasta yrityksestä taikka huumausaineen käyttörikoksesta.

Jos tutkintavangille saapunut tai häneltä peräisin oleva kirje, muu postilähetys tai viesti luetaan, lukemisesta ja lukemisen perusteesta on viipymättä annettava tieto tutkintavangille. Ilmoittamista voidaan säilytystilan johtajan päätöksellä lykätä, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi, poliisivankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Ilmoitus lukemisesta ja sen perusteesta on kuitenkin annettava kahden viikon kuluessa lukemisesta tai, jos tutkintavanki vapautetaan ennen mainittua määräaikaa, viimeistään tutkintavangin vapautuessa, jollei muusta lainsäädännöstä muuta johdu.

13.4.2 Kirjeen tai postilähetyksen pidättäminen

Sen lisäksi mitä tässä määräyksessä käsitellään kirjeen tai postilähetyksen pidättämisestä, tutkintavangin lähettämä tai hänelle saapunut kirje, muu postilähetys tai viesti saadaan pidättää, jos sen perille toimittaminen vaarantaa tutkintavankeuden tarkoituksen tai jos pidättäminen on tarpeen rikoksen estämiseksi, poliisivankilan

järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Kirjeen tai postilähetyksen pidättämisestä päättää säilytystilan johtaja ja siitä on tehtävä merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin pidättämisestä ja pidättämisen syystä on annettava viipymättä tieto vastaanottajalle tai lähettäjälle, jollei pidättämisen peruste ole tälle esteenä. Kirje, muu postilähetyks tai viesti, jota ei pidättämisen syystä johtuen toimiteta perille, on palautettava lähettäjälle tai annettava tutkintavangille hänen vapautuessaan.

Tutkintavangin lähettämä postiennakkotilaus tai muu luotolla tapahtuva tilaus voidaan pidättää, jos tutkintavangilla ei ole varoja tilauksen maksamiseen. Tilattu lähetys voidaan palauttaa lähettäjälle ilman tutkintavangin suostumusta.

13.4.3 Puhelun kuunteleminen

Sen lisäksi mitä tässä määräyksessä käsitellään puhelun kuuntelemisesta, tutkintavangin puhelua saadaan kuunnella ja puhelu tallentaa, jos se on tarpeen kyseisen tutkintavangin rikostaustaan, hänen tutkintavankeusaikaiseen käyttäytymiseensä tai puhelun vastaanottajaan liittyvästä perustellusta syystä rikoksen estämiseksi, poliisivankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi, tutkintavankeuden tarkoituksen turvaamiseksi taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta on ennen toimenpiteen aloittamista ilmoitettava tutkintavangille ja sille, johon hän on puhelimitse yhteydessä. Puhelun kuuntelemisesta päättää säilytystilan johtaja ja siitä on tehtävä merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

Tutkintavangin ja valvontaviranomaisen tai asiamiehen välistä puhelua ei saa kuunnella eikä tallentaa. Jos puhelua kuunneltaessa ilmenee, että kyse on tutkintavangin ja edellä mainitun henkilön välisestä yhteydestä, kuuntelu on lopetettava ja tallenne hävitettävä.

13.5 Tapaamiset

13.5.1 Asiamiehen tapaaminen

Tutkintavangin ja hänen asiamiehensä tapaamista voidaan valvoa, jos se on välttämätöntä poliisivankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi taikka jos tutkintavanki tai asiamies sitä nimenomaisesti pyytää. Tapaamista valvotaan joko suoran näköyhteyden tai teknisen laitteen avulla tutkintavangin ja asiamiehen välistä keskustelua kuulematta ja tallentamatta. Tapaaminen voidaan tarvittaessa järjestää myös tilassa, jossa tutkintavangin ja asiamiehen välissä on rakenteellisia esteitä. Tapaamisen valvonnasta on ennen valvonnan aloittamista ilmoitettava tutkintavangille ja hänen asiamiehelleen.

Tutkintavanki voi pitää yhteyttä asiamieheensä käyttäen poliisin järjestämää videoyhteyttä tai hyödyntäen muuta teknistä yhteydenpitotapaa, jos se on mahdollista. Videotapaamista

voidaan valvoa, mutta kuitenkin niin, ettei tutkintavangin ja asiamiehen välistä keskustelua kuunnella eikä tallenneta.

Asiamiehen tapaamisesta päättää säilytystilan johtaja. Tapaamisesta tehdään merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

13.5.2 Tapaamislupa

Tutkintavangille voidaan antaa tapaamislupa tavata

- lähiomaistaan, muuta läheistään tai muuta henkilöä valvomattomasti, jos se on perusteltua tutkintavangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta vastaavasta syystä eikä hänen yhteydenpitoaan ole pakkokeinolain perusteella rajoitettu
- alle 15-vuotiaasta lastaan tapaamiseen soveltuvassa tilassa, jos tapaaminen on tarpeen tutkintavangin ja lapsen yhteyksien ylläpitämiseksi eikä tapaaminen ole lapsen edun vastaista
- toista samaan poliisivankilaan sijoitettua tutkintavankia tai vankia valvotusti, jos on kyse tutkintavangin lähiomaisesta, muusta läheisestä tai muusta tutkintavangille tärkeästä henkilöstä ja tapaaminen on perusteltua tutkintavangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä eikä tutkintavangin tapaamisoikeutta ole pakkokeinolain perusteella rajoitettu.

Tapaamisluvan antaa säilytystilan esimies. Tapaamisluvan antaminen muun henkilön kuin alle 15-vuotiaan lapsen tapaamista varten edellyttää, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle, poliisivankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuudelle eikä haittaa poliisivankilan toiminnalle. Jos tapaamislupaa ei anneta, siitä on tehtävä putkapäätös, joka annetaan tutkintavangille tiedoksi todisteellisesti.

Alle 15-vuotiaan lapsen tapaaminen voidaan järjestää joko valvottuna tai valvomattomana tapaamisena. Tapaamistilan on oltava sellainen, jossa tutkintavangin ja lapsen välissä ei ole rakenteellisia esteitä. Tapaamisessa tutkintavangin ja lapsen välinen koskettaminen on sallittua. Tapaamista järjestettäessä ja sitä valvottaessa on aina huomioitava lapsen etu.

13.5.3 Yhteydenpito videoyhteyden välityksellä

Tutkintavangille voidaan järjestää mahdollisuus olla yhteydessä lähiomaisiinsa tai muihin läheisiinsä käyttäen videoyhteyttä tai muuta soveltuvaa teknistä yhteydenpitotapaa, jossa osallistujilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä yhteydenpito voidaan järjestää myös muun tutkintavangille tärkeän henkilön kanssa. Videotapaamisen järjestäminen edellyttää, ettei tutkintavangin yhteydenpito ole pakkokeinolain perusteella rajoitettu.

13.5.4 Tapaamisen keskeyttäminen

Vartioimistehtävää hoitava virkamies voi keskeyttää tutkintavangin ja tapaajan tapaamisen, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi taikka poliisivankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Tapaamista voidaan jatkaa, jos se voidaan järjestää erityisvalvottuna. Jos tapaamista ei voida jatkaa, tapaaminen päätetään. Tapaamisen päättämisestä päättää säilytystilan esimies. Vartioimistehtävää hoitavan virkamiehen on kehotettava tapaajaa poistumaan poliisivankilasta tai sen alueelta. Jos tapaaja ei noudata kehotusta eikä erikseen annettua poistumiskäskyä, vartioimistehtävää hoitava virkamies voi poistaa tapaajan poliisivankilan alueelta. Poistettavalle on ilmoitettava poistamisen peruste.

13.5.5 Tapaamisen peruuttaminen

Jos tapaamisen myöntämisen edellytykset eivät enää tapaamisluvan antamisen jälkeen täyty, tapaaminen voidaan peruuttaa.

Peruuttamista koskevan putkapäätöksen tekee säilytystilan johtaja. Putkapäätös on annettava tutkintavangille tiedoksi todisteellisesti.

13.6 Matkakustannusten korvaaminen tutkintavangeuden päättyessä

Tutkintavangin matkakustannukset korvataan valtion varoista, jos tuomioistuin päättää vapauttaa tutkintavangin. Matkakustannukset korvataan tutkintavangin koti- tai asuinpaikkakunnalle Suomen alueella. Matkakustannukset korvaa se poliisilaitos, jonka säilytysvastuulla tutkintavangi on tuomioistuimen ratkaisuhetkellä.

Tutkintavangin suostumuksella poliisi voi kuljettaa hänet niin poliisivankilaan kuin tutkintavankilaankin hakemaan siellä olevaan omaisuuttaan.

14 Vapaudenmenetyksen päätyminen poliisivankilassa

14.1 Vapautumiseen liittyvät toimenpiteet

Omaisuuksien palauttamista on käsitelty tarkemmin tämän määräyksen luvussa 8.

Vapautumisesta tehdään merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

14.2 Matkakustannusten korvaaminen

Poliisin säilytysvastuulla olevan vapautensa menettäneen matkakustannukset Suomen alueella korvataan poliisivankilaa hallinnoivan poliisilaitoksen varoista, jos vapautensa menettänyt sitä erikseen pyytää. Matkakustannukset korvataan vain, jos se on perusteltua vapautensa menettäneen sosiaalisista, taloudellisista tai muista näihin verrattavista

henkilökohtaisista syistä eikä vapautensa menettänyt voi saada matkakustannusten korvaamista varten apua sosiaalihuollon viranomaiselta.

Matkakustannuksia varten poliisilaitos antaa vapautuneelle maksusitoumuksen matkakustannuksia varten. Matkakustannuksina korvataan kulut, joita aiheutuu julkisen liikenteen käyttämisestä.

Vapautetun tutkintavangin matkakustannusten korvaamista on käsitelty tarkemmin määräyksen luvussa 13.6.

14.3 Passitukseen liittyvät toimenpiteet

Jos vapautensa menettänyt passitetaan, hänestä laaditaan passitusta koskeva asiakirja. Asiakirjaan merkitään tieto yhteydenpidon rajoituksista, säilytysturvallisuustiedot ja muut passituksen kannalta tarpeelliset tiedot.

14.4 Vapautumisesta ilmoittaminen

Vapautensa menettäneen vapautumisesta on ilmoitettava asianomistajalle tai muulle henkilölle, jos vapautensa menettäneen käyttäytymisen tai hänen esittämiensä uhkausten johdosta on perusteltua syytä epäillä, että vapautensa menettänyt syyllistyy tämän tai tälle läheisen henkilön henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvaan rikokseen. Ilmoitus on tehtävä varsinkin, jos asianomistaja on esitutkintalain 4 luvun 19 §:n perusteella pyytänyt saada ilmoituksen vapautensa menettäneen poistumisesta. Ilmoitus tehdään myös henkilölle, johon nähden vapautensa menettäneellä on lähestymiskielto. Ilmoittamisesta tehdään merkintä kiinniottopöytäkirjaan.

Ilmoitus on tehtävä hienotunteisuutta noudattaen. Ilmoitusta ei saa tehdä vastoin asianomistajan tai muun vaarassa olevan henkilön ilmaisemaa tahtoa. Poistumisluvasta ja poistumisesta ilmoittamisesta päättää säilytystilan johtaja.

15 Putkapäätöksestä tehdyn oikaisuvaatimuksen tutkiminen

15.1 Muutoksenhaku putkapäätökseen

Vapautensa menettänyt tai hänen asiamiehensä voi vaatia putkapäätökseen oikaisua. Tapaaja voi vaatia oikaisua tapaamiskieltoa koskevaan putkapäätökseen. Tässä luvussa vapautensa menettäneestä, tapaajasta ja heidän asiamiehistään käytetään termiä asianosainen.

Oikaisuvaatimus osoitetaan joko poliisivankilaa hallinnoivalle poliisilaitokselle tai sen poliisipäällikölle. Oikaisuvaatimus toimitetaan poliisivankilaa hallinnoivan poliisilaitoksen asiointiosoitteeseen asianosaisen omalla vastuulla. Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa poliisilaitokselle henkilökohtaisesti tai lähetin välityksellä taikka lähettää sen postitse tai sähköisenä viestinä.

Poliisilaitokselle saapunut oikaisuvaatimus rekisteröidään asiarekisteriin.

15.2 Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä viikon kuluessa siitä, kun putkapäätös oikaisuvaatimusohjeineen on annettu tiedoksi asianosaiselle.

Jos oikaisuvaatimusta ei ole tehty määräajassa, oikaisuvaatimus jätetään tutkimatta. Päätös, jolla oikaisuvaatimus on jätetty tutkimatta, on hallintopäätös, josta saa valittaa toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen.

15.3 Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Jos asianosainen yrittää vaatia putkapäätöksen oikaisua suullisesti, häntä on kehotettava tekemään kirjallinen oikaisuvaatimus.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon oikaisua haetaan
- miltä osin oikaisua vaaditaan ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan
- perusteet, joilla oikaisua vaaditaan.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä joko alkuperäinen putkapäätös tai sen jäljennös, johon oikaisua haetaan. Putkapäätöksen liittämisen sijaan oikaisuvaatimuksessa voidaan yksilöidä, mitä putkapäätöstä oikaisuvaatimus koskee.

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi, milloin putkapäätös on annettu asianosaiselle tiedoksi. Vaihtoehtoisesti oikaisuvaatimuksessa on kerrottava, milloin oikaisuvaatimusaika on alkanut.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä asiakirjat, joihin asianosainen vetoaa oikaisuvaatimuksen tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu poliisilaitokselle.

15.4 Oikaisuvaatimuksen täydentäminen

Jos asianosaisen tekemä oikaisuvaatimus on puutteellinen tai sisällöltään epäselvä, poliisilaitoksen on kehotettava häntä tai hänen asiamiestään täydentämään oikaisuvaatimusta, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta. Täydennystä pyydetään lähettämällä asianosaiselle kirjallinen täydennyspyyntö tavallisena tiedoksiantona. Täydennyspyynnössä on kerrottava, miten asiakirjaa on täydennettävä.

Täydentämiselle on asetettava kohtuullinen määräaika. Kohtuullisena määräaikana pidetään vähintään viikon määräaika. Täydentämistä koskeva määräaika on ilmoitettava täydennyspyynnössä. Määräaikaan on lisättävä täydennyspyynnön tiedoksiantoon tarvittava aika.

Vastaus täydennyspyyntöön toimitetaan poliisilaitoksen asiointiosoitteeseen asianosaisen omalla vastuulla. Täydennyspyyntö ja siihen saatu vastaus tallennetaan asiarekisteriin.

Poliisilaitoksen harkinnan mukaan täydennystä voi pyytää myös suullisesti, esimerkiksi puhelimitse. Suullisesti saatu vastaus kirjataan asiarekisteriin.

Jos oikaisuvaatimusta ei täydennyspyynnöstä huolimatta täydennetä, oikaisuvaatimus jätetään tutkimatta. Päätös, jolla oikaisuvaatimus on jätetty tutkimatta, on hallintopäätös, josta saa valittaa toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen.

15.5 Oikaisuvaatimuksen käsittely

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä. Oikaisuvaatimus tutkitaan vain oikaisuvaatimuksessa esitettyjen väitteiden laajuudessa.

Oikaisuvaatimuksessa esitetyt väitteet on selvittävä asianmukaisesti ja riittävästi. Asian ratkaisemiseksi on tarvittaessa hankittava selvitystä asianosaisen asioista vastanneilta vartioimistehtävää hoitaneilta virkamiehiltä.

Asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta, jos se on tarpeellista. Kuuleminen hoidetaan lähettämällä asianosaiselle kirjallinen selvityspyyntö tavallisena tiedoksiantona.

Kuulemiselle on varattava kohtuullinen määräaika. Kohtuullisena määräaikana pidetään vähintään viikon määräaikaa. Kuulemista koskeva määräaika on ilmoitettava selvityspyynnössä. Määräaikaan on lisättävä selvityspyynnön tiedoksiantoon tarvittava aika.

Vastaus selvityspyyntöön toimitetaan poliisilaitoksen asiointiosoitteeseen asianosaisen omalla vastuulla. Selvityspyyntö ja siihen saatu vastaus tallennetaan asiarekisteriin.

Poliisilaitos voi harkintansa mukaan kuulla asianosaista suullisesti, esimerkiksi puhelimitse. Suullisesti saatu vastaus kirjataan asiarekisteriin.

Asianosaiselle ei tarvitse varata tilaisuutta tulla kuulluksi, jos

- oikaisuvaatimus hyväksytään
- oikaisuvaatimus on itsessään riittävän kattava asian ratkaisemiseksi
- poliisilaitos ei ole hankkinut muuta selvitystä asian ratkaisemiseksi
- poliisilaitos on hankkinut muuta selvitystä, mutta se vastaa asiasisällöltään oikaisuvaatimuksessa esitettyjä seikkoja
- kuuleminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Jos asianosaiselle ei ole varattu tilaisuutta tulla kuulluksi, tämä on perusteltava oikaisuvaatimus päätöksessä.

15.6 Oikaisuvaatimuksen ratkaiseminen

Oikaisuvaatimus ratkaistaan tai jätetään tutkimatta kirjallisella oikaisuvaatimus päätöksellä. Oikaisuvaatimus päätöksellä poliisilaitos voi hylätä oikaisuvaatimuksen, muuttaa putkapäätöstä tai kumota sen.

Oikaisuvaatimus päätöksen valmistelee vartioimistehtävää hoitava virkamies tai säilytystilan esimies. Oikaisuvaatimus päätös on perusteltava. Perusteluissa on otettava kantaa oikaisuvaatimuksessa esitettyihin väittämiin ja ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Päätöksessä on mainittava sovelletut säännökset.

Oikaisuvaatimus päätöksen tekee poliisivankilaa hallinnoivan poliisilaitoksen poliisipäällikkö tai hänen sijaansa säilytystilan johtaja. Oikaisuvaatimus päätös tehdään poliisilaitoksen ohjesäännössä tai työjärjestyksessä määritellyssä menettelyssä.

Oikaisuvaatimus päätökseen on liitettävä valitusosoitus. Oikaisuvaatimus päätöksestä saa valittaa toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen. Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimus päätös tallennetaan asiarekisteriin.

15.7 Oikaisuvaatimus päätöksen antaminen tiedoksi

Oikaisuvaatimus päätös annetaan asianosaiselle tiedoksi postitse tai sähköisenä viestinä. Oikaisuvaatimus päätöksen tiedoksiantoon sovelletaan hallintopäätösten tiedoksiantojärjestyksestä annettua Poliisihallituksen ohjetta.

16 Säilöön otetun ulkomaalaisen muutoksenhakuoikeus

Säilöön otetulla ulkomaalaisella on oikeus hakea muutosta päätöksiin, jotka koskevat

- omaisuuden hallussapitoa
- puhelimen käytön ja sähköisen viestinnän rajoittamista tai kieltämistä
- tapaamisen epäämistä
- poistumisluvan epäämistä.

Ulkomaalaisella on oikeus valittaa poliisin tekemästä päätöksestä poliisivankilan tai säilöönottoyksikön sijaintikunnan käräjäoikeuteen. Valitus on tehtävä kirjallisesti viikon kuluessa siitä, kun asiaa koskeva päätös tai asiakirja valitusosoituksineen on annettu säilöön otetulle ulkomaalaiselle tiedoksi.

17 Putkakuolemien selvittäminen ja analysointi

17.1 Putkakuoleman toteaminen

Vapautensa menettäneen kuoleman voi todeta virallisesti vain lääkäri. Poliisihallitus on antanut ohjeen poliisitutkinnasta kuoleman johdosta ([POL-2023-144489](#), 22.2.2024).

17.2 Putkakuolemasta ilmoittaminen

Vapautensa menettäneen kuolemasta on ilmoitettava hänen lähiomaiselle, muulle läheiselle tai hänen erikseen nimeämälle henkilölle. Kuolemasta ilmoittamisesta on ohjeistettu tarkemmin poliisitutkinnasta kuoleman johdosta annetussa Poliisihallituksen ohjeessa.

Putkakuolemasta on ilmoitettava Poliisihallituksen johtovalmiuspäivystäjälle ja analyysitoimintojen vastuualueelle. Ilmoituksessa on kerrottava putkakuolemasta kirjatun ilmoituksen numero.

Ilmoittamista Syyttäjälaitokselle käsitellään määräyksen luvussa 17.5.

Putkakuolemasta ilmoittamisesta päättää säilytystilan johtaja.

17.3 Putkakuolemaa koskevien tietojen yksilöinti poliisin tietojärjestelmässä

Jos on syytä epäillä putkakuolemaa, sitä koskeva tieto pitää yksilöidä poliisiasian tietojärjestelmässä. Yksilöinnin tarkoituksena on mahdollistaa putkakuolemia koskevien tietojen tunnistaminen ja hakeminen.

Putkakuolematiedot yksilöidään seuraavasti:

- Epäilyssä putkakuolemassa kiinniottopöytäkirjalle merkitään kiinnioton päättymistiedoksi kuolema.
- Kiinniottopöytäkirjaan kirjataan lääkärin toteama kuolinaika, jos lääkäri on todennut putkakuoleman. Muussa tapauksessa kirjataan kuolinpäivä ja -aika, jos sellaiset ovat tiedossa tai se hetki, jolloin kuolema on ensimmäisen kerran havaittu.
- Putkakuolemansyyntutkintaa koskevassa sekalaisilmoituksessa käytetään sitä varten järjestelmässä olevaa tutkintanimikettä "kuolemansyyn tutkinta: epäilty putkakuolema" riippumatta siitä, mistä putkakuoleman epäillään aiheutuneen.
- Putkakuolemansyyntutkintaan liittyvän rikosilmoituksen tutkintanimikkeen lisätietoihin kirjataan epäilty putkakuolema.

Poliisilaitokset varmistavat, että putkakuolematiedot yksilöidään poliisiasian tietojärjestelmässä tämän määräyksen mukaisesti.

17.4 Putkakuoleman johdosta suoritettava putkakuolemansyyntutkinta ja esitutkinta

17.4.1 Putkakuolemansyyntutkinta

Putkakuoleman syy selvitetään poliisitutkinnassa poliisitutkinnasta kuoleman johdosta annetun Poliisihallituksen ohjeen mukaisesti. Poliisin toiminnan puolueettomuuden, luotettavuuden ja läpinäkyvyyden varmistamiseksi putkakuoleman syyn selvittää aina muu poliisilaitos kuin se, jossa putkakuolema on tapahtunut.

Putkakuolemansyyntutkinnan tutkintajärjestelyissä noudatetaan määräyksen liitteessä kuvattuja tutkintajärjestelyitä. Putkakuoleman syytä selvittäessä tutkintavastuu tulee siirtää viivytyksettä toimivaltaiselle poliisilaitokselle tutkintatoimenpiteiden aloittamista varten.

Tutkintavastuun siirtyessä tapahtumapaikan poliisilaitoksen henkilöstö saa suorittaa ainoastaan sellaiset kiireelliset ja välttämättömät poliisitutkinnan ensitoimet, jotka eivät siedä viivytystä. Tällaisia ovat erityisesti tekninen tutkinta, vainajan ulkotarkastus ja vainajan kuljettaminen terveydenhuollon toimintayksikköön säilytettäväksi sekä putkakuolemasta tehtävät ilmoitukset.

17.4.2 Putkakuolemaan liittyvä esitutkinta

Syyttäjä johtaa esitutkintaa, kun poliisin palveluksessa olevan henkilön epäillään tehneen rikoksen syyttäjälle ilmoitetussa putkakuolemantapauksessa. Esitutkinnassa noudatetaan tällöin sitä, mitä poliisin tekemäksi epäillyn rikoksen esitutkinnasta on säädetty ja ohjeistettu riippumatta siitä, onko epäiltynä oleva poliisin palveluksessa oleva henkilö poliisimies vai ei.

Muissa tapauksissa putkakuolemaan liittyvän rikoksen esitutkinta toimitetaan sillä poliisilaitoksella, jossa putkakuolemansyytäkin selvitetään. Putkakuoleman syytä selvittävä poliisilaitos voi toimittaa esitutkinnan myös Syyttäjälaitoksen tutkinnanjohtovaltaan kuuluvassa rikosasiassa, jos näin on tapauskohtaisesti Syyttäjälaitoksen kanssa sovittu.

17.5 Putkakuolemasta tehtävät ilmoitukset Syyttäjälaitokselle

Poliisin on ilmoitettava putkakuolemasta aina Syyttäjälaitokselle. Putkakuolemasta ilmoittaa se poliisilaitos, jossa putkakuolema on tapahtunut.

Ilmoitus tehdään kirjaamalla asiasta sekalaisilmoitus nimikkeellä kuolemansyyntä selvittämisestä tarkoitettu ilmoitus syyttäjälle. Ilmoitus kirjataan käyttämällä valtakunnansyyttäjän toimiston piirikoodia 1225. Ilmoituksen numero ilmoitetaan sähköpostitse valtakunnansyyttäjän toimistoon osoitteeseen tutkinta.valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi. Virka-ajan ulkopuolella putkakuolemasta ilmoitetaan lisäksi päivystävälle syyttäjätutkinnanjohtajalle.

17.6 Putkakuolemien analysointi, tilastointi, raportointi ja seuranta

17.6.1 Poliisihallituksen tehtävät

Poliisihallituksen analyysitoimintojen vastuualueen tehtävänä on analysoida, tilastoida ja seurata putkakuolemia. Analyysitoimintojen vastuualue laatii putkakuolemista vuosiraportin sille toimitetun ja sen hankkimien tietojen perusteella.

Tehtävänsä suorittamiseksi analyysitoimintojen vastuualue voi käsitellä putkakuoleman syyn selvittämistä koskevia asiakirjoja, jotka sille on toimitettu. Analyysitoimintojen vastuualue voi tämän lisäksi pyytää putkakuoleman syyn selvittämiseen liittyviä asiakirjoja, selvityksiä ja täydennyksiä.

Analyysitoimintojen vastuualue voi käsitellä putkakuolematietoja, joita on tallennettu poliisiasian tietojärjestelmään. Putkakuolematietojen käsittelystä analyysi-, suunnittelu- ja kehittämistoiminnassa on säädetty henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 §:n 2 momentissa. Putkakuolematiedot on hävitettävä, kun ne eivät ole enää tarpeellisia putkakuolemien tilastointia, analysointia ja seurantaa varten.

17.6.2 Poliisilaitosten tehtävät

Poliisilaitokset toimittavat putkakuolemiin liittyvät ilmoitukset, pöytäkirjat ja muut tiedot Poliisihallituksen analyysitoimintojen vastuualueelle, ellei poliisitutkinnan tai esitutkinnan turvaamisesta muuta johdu. Poliisilaitoksen on toimitettava analyysitoimintojen vastuualueelle putkakuolemien tilastointia, analysointia, raportointia ja seurantaa varten

- jäljennös putkakuolemasta laaditusta sekalais- tai rikosilmoituksesta
- jäljennös putkakuolemaa koskevasta kiinniottopöytäkirjasta
- jäljennös tapahtuman johdosta laaditusta poliisitutkintapöytäkirjasta tai esitutkintapöytäkirjasta tutkintapäätöksineen ja muine liiteasiakirjoineen.

Poliisihallituksen analyysitoimintojen vastuualueelle tehtävät ilmoitukset ja aineistot lähetetään sähköpostitse. Ilmoitukset ja aineistot lähetetään osoitteeseen analyysitoiminnot.poliisihallitus@poliisi.fi.

Jäljennös putkakuolemasta laaditusta ilmoituksesta ja kiinniottopöytäkirjasta on lähetettävä ilman aiheetonta viivytyä, kun ilmoitus on laadittu. Jäljennös poliisitutkintapöytäkirjasta tai esitutkintapöytäkirjasta liiteasiakirjoineen on lähetettävä ilman aiheetonta viivytyä, kun tutkinta on päätetty. Jos putkakuolemaa koskeva tutkinta on kesken eikä jäljennöksiä pöytäkirjasta, tutkintapäätöksestä tai liiteasiakirjoista pystytä toimittamaan tapahtumavuotta seuraavan vuoden maaliskuun 31. päivään tai, jos mainittu päivä sijoittuu viikonlopulle tai on arkipyhä, sitä seuraavaan arkipäivään mennessä, tästä on ilmoitettava erikseen analyysitoimintojen vastuualueelle.

18 Siirtymäsäännöt

Poliisilaitosten määräykset tai ohjeet, jotka ovat tarpeen tutkintavastuun ja vapautensa menettäneiden säilytysvastuun erillisyyden toteutumisen varmistamiseksi, sekä poliisivankiloiden uudet tämän määräyksen mukaiset järjestyssäännöt on oltava voimassa viimeistään 1.1.2026.

Ilkka Koskimäki, poliisiylijohtaja

Konsta Arvelin, poliisitarkastaja

Automaattisesti päivittyvä allekirjoitusfraasi. Älä poista tätä kenttää, jos allekirjoitat asiakirjan sähköisesti.

Liitteet

1. Vapautensa menettäneen oikeudet ja velvollisuudet
2. Poliisivankilan toimintaa valvovat viranomaiset
3. Vapautensa menettäneitä koskevat säännökset
4. Putkakuolemiin liittyvät tutkintajärjestelyt
5. Päätös- ja toimivaltasuhdetaulukko
6. Sairauksien ja vammojen toteaminen
7. Yhteenveto putkalain ja määräyksen edellyttämistä tietojärjestelmäkirjauksista
8. Esimerkkijärjestyssääntö

Jakelu

Poliisilaitokset
Keskusrikospoliisi
Poliisiammattikorkeakoulu

Tiedoksi

Poliisihallituksen esikunta, Sinetti-ohjekirjasto ja poliisin verkkosivut
Sisäministeriö
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Rajavartiolaitos

Tulli

Puolustusvoimat

Ahvenanmaan poliisiviranomainen

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi

LUONNOS

Putkakuolemiin liittyvät tutkintajärjestelyt

Putkakuoleman syyn selvittämiseksi poliisitutkinnan suorittaa muu poliisilaitos kuin se, jossa putkakuolema on tapahtunut. Tutkintavastuu määräytyy alla olevan taulukon mukaisesti.

Putkakuoleman tapahtumapaikka	Tutkintavastuussa oleva poliisilaitos
Helsingin poliisilaitos	Itä-Uudenmaan poliisilaitos
Länsi-Uudenmaan poliisilaitos	Helsingin poliisilaitos
Itä-Uudenmaan poliisilaitos	Helsingin poliisilaitos
Kaakkois-Suomen poliisilaitos	Itä-Suomen poliisilaitos
Hämeen poliisilaitos	Länsi-Uudenmaan poliisilaitos
Lounais-Suomen poliisilaitos	Sisä-Suomen poliisilaitos
Sisä-Suomen poliisilaitos	Lounais-Suomen poliisilaitos
Pohjanmaan poliisilaitos	Sisä-Suomen poliisilaitos
Itä-Suomen poliisilaitos	Hämeen poliisilaitos
Oulun poliisilaitos	Lapin poliisilaitos
Lapin poliisilaitos	Oulun poliisilaitos

Jos vapautensa menettänyt oli äidinkieleltään ruotsinkielinen, tutkiva yksikkö on Lounais-Suomen poliisilaitos. Jos tällainen putkakuolema on tapahtunut Lounais-Suomen poliisilaitoksella, tutkiva yksikkö on Pohjanmaan poliisilaitos.

Syyttäjä johtaa esitutkintaa, kun putkakuolemaan liittyen poliisin palveluksessa olevan henkilön epäillään tehneen rikoksen. Esitutkinnassa noudatetaan sitä, mitä poliisin epäilemäksi tekemän rikoksen esitutkinnasta on säädetty ja ohjeistettu.

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi

Sairauksien ja vammojen toteaminen

Kiinniottamisen yhteydessä poliisin on arvioitava henkilön käyttäytymisen ja muiden havaintojen perusteella, onko tämä päihtynyt, lääkaineiden ja alkoholin yhteiskäytöstä johtuvassa sekavuustilassa vai johtuuko poikkeava käyttäytyminen päihtymystä muistuttavasta sairaudesta.

Pitkäaikaista sairautta potevilla henkilöillä voi olla mukanaan sairaudesta kertovan potilasyhdistyksen jäsenkortti, poliklinikkakortti taikka sairauden osoittava riipus tai ranneke (kuten SOS-kortti tai -ranneke). Kela-kortissa oleva numerokoodi, lääkemääräys tai henkilön mukana olevat lääkkeet voivat antaa viitteen henkilön sairaudesta.

Päihtymyksen poissulkemiseksi sairautta osoittavien tunnusten selvittämisessä on oltava hienotunteinen, jos selvitystä tehdään yleisellä paikalla. Jos henkilön tila ei edellytä terveydentilan välitöntä arviointia, sairautta osoittavien tunnusten, potilaskorttien tai muiden asiakirjojen etsintä on tehtävä **kaikessa rauhassa** poliisiasemalla.

Kotihälytystehtävällä kiinniotetulta tai hänen lähiomaisiltaan on mahdollisuuksien mukaan tiedusteltava kiinniotetun sairauksista ja lääkityksestä. Sellaiset lääkkeet, joita kiinniotettu tarvitsee vapaudenmenetyksen aikana, tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa reseptineen mukaan.

Tajunnan tason mittaaminen

Reagoimatonta kiinniotettua ei saa ottaa poliisivankilaan. Reagoimattomuus voi olla osoitus myrkytystilasta tai sairaudesta johtuvasta tajunnantason häiriöstä.

Reagoimattomalle henkilölle tehdään seuraavat toimenpiteet, joilla arvioidaan hänen vastensa ärsykkeelle:

1) Nukkuvalta näyttävää henkilöä puhutetaan.

Jos henkilö vastaa asiallisesti kysymyksiin tai reagoi puhutteluun vastaamalla vaikka sekavastikin, reagointi on päihtyneelle ominaista. Tämän vuoksi häntä voidaan kohdella päihtyneenä ja hänet voidaan ottaa poliisivankilaan.

2) Henkilöä kehotetaan avaamaan silmänsä.

Jos hän avaa silmänsä ja sulkee ne uudelleen, liike osoittaa hänen reagoivan normaalisti, mutta olevan unelias tai tahtovan jatkaa nukkumistaan. Henkilöä voidaan kohdella päihtyneenä ja hänet voidaan ottaa poliisivankilaan.

- 3) Jos henkilö ei ole reagoinut edellä mainittuihin kehotuksiin, häntä on ravisteltava, puhuteltava samanaikaisesti ja yritettävä saada hereille.

Henkilö saattaa olla tajuton, teeskennellä tajutonta tai olla vahvasti päihtynyt.

- 4) Jos henkilö ei reagoi ravisteluunkaan, sairaustilasta johtuvan reagoimattomuuden pois sulkemiseksi on pyrittävä selvittämään hänen reagoimisensa kipuärsytykseen. Kipuärsytyks synnytetään painamalla esimerkiksi kynällä henkilön keskisormen kynttä voimakkaasti.

Jos hän tuolloin avaa silmänsä, mahdollisesti äänтелеe, yrittää vetää kätensä pois tai yrittää puolustautua painajaa vastaan, hän selvästi paikantaa kipuärsytyksen. Henkilö on tuolloin todennäköisesti vahvasti päihtynyt ja häntä kohdellaan päihtyneenä henkilönä. Tällöin on mahdollisuuksien mukaan pyrittävä selvittämään, onko henkilöllä alkoholimyrkytyksen vaara (voidaan todeta ainoastaan alkometreillä suoritettavalla puhalluskokeella).

Jos henkilö edellä mainitussa kokeessa reagoi kipuärsytykseen koukistamalla ja ojentamalla molempia käsiään, hän ei paikanna kipua. Tällaista henkilöä ei saa ottaa poliisivanhilaan ilman terveydenhuollon ammattihenkilön tekemää tutkimusta. Poliisin tulee soittaa yleiseen hätänumeroon 112 ja hälyttää paikalle ensihoitoyksikkö, jonka henkilöstö voi tehdä tarkennetun arvion tai kuljettaa henkilön terveydenhuollon toimintayksikköön. Muutenkin tilanteissa, joissa henkilön tilasta ei saada varmuutta, paikalle on hälytettävä ensihoitoyksikkö. Jos ensihoitoyksikön paikalle saanti kestää pitkään tai on kylmä vuodenaika, poliisi voi kuljettaa henkilön suoraan terveydenhuollon toimintayksikköön tarkempaa tutkimusta varten.

Jos on syytä epäillä, että kiinniotetulla on päihtymyksen lisäksi alkoholista johtuva myrkytystila tai päihtymyksen sijasta jokin terveyttä vakavasti vaarantava sairaus, poliisin on hälytettävä paikalle ensihoitoyksikkö. Ensihoitoyksikön henkilöstö tekee ensiarvion kiinniotetun terveydentilasta. Ensiarvion perusteella ensihoitoyksikkö ratkaisee, toimittaako se kiinniotetun terveydenhuollon toimintayksikköön vai voidaanko hänet ottaa poliisivanhilaan. Jos ensihoitoyksikköä ei ole heti saatavissa, poliisin on toimitettava kiinniotettu terveydenhuollon toimintayksikköön tarkempaa tutkimusta varten.

Päihtymystä muistuttavia sairaustilat

Päihtymystä muistuttavia sairaustiloja ovat muun muassa diabetes, epilepsia ja eräät aivoperäiset sairaudet. Sairauksien poissulkemiseksi on todettava, tuntuuko henkilöstä alkoholin tai muun päihteen haju.

Diabetesta sairastavan henkilön voi tunnistaa Kela-kortissa olevasta koodista 103, sairauden osoittavasta rannekkeesta tai riipuksesta, lääkkeistä tai lääkemääräyksistä taikka reisien etuosien tai vatsapeitteiden ihon pistojäljistä.

Diabetesta sairastavan veren sokeritaso saattaa laskea hyvin alas, jos hän on syönyt normaalia vähemmän, liikkunut tai valvonut normaalia enemmän, käyttänyt alkoholia (pienentää veren sokeripitoisuutta laskuhumalavaiheessa) tai ottanut insuliinia liian paljon suhteessa edellä mainittuihin tekijöihin. Jos henkilö käyttäytyy oudosti (on sekava, väkivaltainen tai tajuton) diabeteksen mahdollisuus on syytä ottaa huomioon.

Jos insuliini- tai tablettihoitoista diabetesta sairastava potilas joudutaan ottamaan päihtymyksen tähden poliisivankilaan, hänen verensä sokeripitoisuus tulee olla luotettavasti mitattu enintään tuntia aikaisemmin.

Epilepsia- tai kouristelukohtauksen aikana henkilön kädet koukistuvat ja vartalon lihakset jännittyvät muutamaksi kymmeneksi sekunniksi. Hän saattaa karjahtaa, kun ilma poistuu keuhkoista, hänen kasvonsa voivat hetkeksi käydä sinisiksi, kun rintakehän sisäisen paineen ollessa koholla laskimoveren paluu hidastuu. Tämän jälkeen tavallisesti alkaa kahdesta kolmeen minuuttia kestävä kaikkien raajojen ja pään symmetrinen nykiminen, joka aluksi on reilua koukistelua. Tällaisen kouristelun syynä on useimmiten aikuisen epilepsia, joka on puhjennut ilman ulkoista tekijää tai esim. aivovamman seurauksena taikka alkoholistin pitkän juomisjakson lopettamisvaiheen laukaisema kouristelu.

Kouristelu voi aiheutua muun muassa kallonsisäisestä verenvuodosta, aivokasvaimesta, lääkkeiden tai huumeiden yliannostuksesta taikka aivovammasta. Siksi potilaan tutkimukset ovat aiheellisia aina, kun kohtauksen aiheuttaja ei ole tunnettu. Jos kouristelun syy on ilmeinen, lisätutkimuksia ei aina lainkaan tarvita (esim. kun epileptikko on laiminlyönyt estolääkityksen alkoholinkäytön takia). Kouristelu on vaarallista silloin, kun epileptikko tai alkoholisti löytyy tajuttomana. Jos hän on kouristellut kymmeniä minuutteja, jopa tunteja, se ei muun muassa väsymisen tähden ilmene enää selvänä raajojen nykimisenä. Tällaisen ensiarviossa voidaan usein havaita

- taakse ojentunut pää (seisova potilas katsoisi taivaalle)
- silmät katsovat jommallekummalle sivulle (silmäluomia raotettava) ja voivat nykiä sivusuunnassa
- kasvolihaksissa vähäistä nykimistä
- yläraajat koukistuneet ja ojennettaessa jäykät.

Pitkään jatkunut kouristelu on vaimennettava lääkehoidolla mahdollisimman nopeasti. Kouristelun voi aiheuttaa epilepsiaestolääkityksen laiminlyöminen tai edellisten päivien taikka jopa viikkojen aikainen alkoholinkäyttö.

Vammojen toteaminen

Ennen poliisivankilaan ottamista kiinniotetulta on tiedusteltava, onko tällä mahdollisesti vammoja. Vaikka hän ei kertoisi vammoista mitään, hänet on tarkastettava mahdollisten vammojen toteamiseksi. Tarkastus tehdään kehon vaatteiden peittämättömältä ja pään alueelta. Jos päihtyneen poliisivankilaan tuonut poliisipartio ilmoittaa henkilön kaatuneen

tai hänet on löydetty maassa makaamasta, mutta hän on reagoinut puhutteluun normaalisti ja kyennyt tuettuna kävelemään, tarkastus on tehtävä erityisen huolellisesti vammojen toteamiseksi ja hoitoon toimittamisen tarpeellisuuden selvittämiseksi. Lisätutkimuksia tarvitsevia vammoja voivat olla pään alueen tuoreet mustelmat ja kuhmut.

Jos kiinniotetulla todetaan verenvuotoa korvista, nielusta tai hänellä on molempien silmien ympärillä tuoreet mustelmat taikka silmien pupillien huomattava erisuuruisuus, hänet on toimitettava terveydenhuollon toimintayksikköön tarkastettavaksi. Nenäverenvuodon merkitys on arvioitava tapauskohtaisesti. Henkilö on toimitettava lisätutkimuksiin, jos hän va-
littaa kaatumisesta johtuvaa päänsärkyä, heikotusta tai pahoinvointia.

Jos on perusteltua syytä epäillä, että kiinniotetulla on vammoja vaatteiden peittämällä alueella, hänet riisutaan siinä määrin kuin vammojen toteaminen edellyttää. Viiteinä vammoista voidaan pitää kiinniotetun omaa ilmoitusta tai veren kostuttamia vaatteita.

Päihtyneenä kiinniotetun vammojen syntymisen syy on pyrittävä selvittämään häneltä itseltään, jos päihtyneen kiinni ottanut poliisipartio ei ole saanut tietoja tämän vammoista ja niiden syntymisestä heti tapaamispaikalla.

Kela-kortissa käytettävät numerokoodit

- 101 Aivolisäkkeen etulohkon vajaatoiminta
- 102 Vesitystauti
- 103 Diabetes (sokeritauti)
- 104 Kilpirauhasen vajaatoiminta
- 105 Lisämunuaisen kuorikerroksen vajaatoiminta
- 106 Lisäkilpirauhasten vajaatoiminta
- 107 Pahanlaatuinen anemia ja muut B12-vitamiinin imeytymishäiriöt
- 108 Halvausmainen lihasheikkous
- 109 Pesäkekovettumatauti (MS-tauti; oireina mm. halvaukset ja tuntehäiriöt)
- 110 Parkinsonin tauti (oireina mm. vapina ja liikkeiden hitaus)
- 111 Epilepsia ja siihen verrattavat kouristustilat
- 112 Vaikeat mielisairaudet ja muut vaikeat mielenterveyden häiriöt
- 113 Henkisesti kehitysvammaisilla esiintyvät levottomuustilat

114 Silmänpainetauti (glaukooma)

115 Rintasyöpä

116 Eturauhassyöpä

117 Verisyöpä ja muut pahanlaatuiset veri- ja luuydintaudit sekä pahanlaatuiset imukudostaudit

119 Kolmoishermon ja kielikintahermon alueen kohtauksittainen kova kipu

120 Vasta-aineiden (gammaglobuliinin) puutostila

121 Sukurauhasten vaikea vajaatoiminta

122 Verisolujen puutoksen aiheuttama anemia

123 D-vitamiinin pitkäaikaiset aineenvaihduntahäiriöt

124 Synnynnäiset aineenvaihduntahäiriöt

126 Pitkäaikaiset hyytymishäiriöt

127 Elinsiirron tai kudossiirron jälkitila

128 Gynekologiset syövät

129 Itsenäinen verihutaleiden tai jyväsolujen niukkuus

130 Pahanlaatuiset kasvaimet, joita ei ole erikseen mainittu

132 Pitkäaikainen imusolmukkeiden ja sidekudoksen tauti (sarkoidoosi)

133 Haiman vaikea pitkäaikainen vajaatoiminta

134 Yleinen ihon sairaalloinen punakkuus ja hilseily (erythrodermia)

135 Rakkoihottuma

137 Dialyysihoitoa edellyttävä virtsamyrkytys

138 Munuaisten vajaatoimintaan liittyvä vaikea anemia

201 Pitkäaikainen sydämen vajaatoiminta

202 Hajapesäkkeiset sidekudostaudit, reumaattiset niveltulehdukset ja niihin verrattavat tilat

203 Pitkäaikainen keuhkoastma ja sitä läheisesti muistuttavat keuhkoputkia ahtauttavat keuhkosairaudet

205 Pitkäaikainen verenpainetauti

206 Pitkäaikainen sepelvaltimotauti

207 Pitkäaikaiset sydämen rytmihäiriöt

208 Haavainen paksusuolitulehdus ja pitkäaikainen alueellinen suolitulehdus

211 Periytyvät rasva-aineenvaihdunnan vaikea-asteiset häiriöt

212 Kihti

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi